

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**8. SINIF T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ
“MİLLİ BİR DESTAN: YA İSTİKLÂL YA ÖLÜM” KONUSUNDA
BELGESEL FİLM KULLANIMININ ÖĞRENCİ BAŞARISI
ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep TOPAL TOKGÖZ

TOKAT

Şubat, 2021

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**8. SINIF T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ
“MİLLİ BİR DESTAN: YA İSTİKLÂL YA ÖLÜM” KONUSUNDA
BELGESEL FİLM KULLANIMININ ÖĞRENCİ BAŞARISI
ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep TOPAL TOKGÖZ

Danışman: Doç. Dr. Fatih YAZICI

TOKAT

Şubat, 2021

ETİK SÖZLEŞME

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgi toplama ve raporlaştırma sürecinin Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna, genel akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak gerçekleştirildiğini; bu tez çalışmasının “intihal engelleme” programı ile tarandığını, bana ait olmayan tüm bilgi, düşünce ve bulgulara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan eder, sorumluluğun tarafıma ait olduğunu kabul ederim.

Tarih: 29/01/2021

Tezi hazırlayan öğrencinin

Zeynep TOPAL TOKGÖZ

İmza

JÜRİ İMZA SAYFASI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Zeynep TOPAL TOKGÖZ'ün 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi “Milli Bir Destan Ya İstiklâl Ya Ölüm” konusunda belgesel film kullanımının öğrenci başarısı üzerindeki etkisi adlı çalışması 29.01.2021 tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı’nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı İmza

Başkan: Doç. Dr. Tercan YILDIRIM

Üye (Tez Danışmanı): Doç. Dr. Fatih YAZICI

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Fatma BUDAK

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

29/01/2021

Prof. Dr. Mehmet GÜNEŞ

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sırasında bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan değerli danışmanım Doç. Dr. Fatih YAZICI'ya, eğitim hayatım boyunca bir baba şefkati ile her zaman yanımda olan değerli Şube Müdürüm Yunus TOPUZ'a araştırmanın uygulama aşamasında yardımlarını esirgemeyen Pembe Cesarettin Kocatürk Ortaokulu Müdürü değerli hocam Kadir YAĞLIOĞLU ve sosyal bilgiler öğretmenlerine, teşekkürlerin az kalacağı, yüksek lisansımın ilk yılında Kayseri'den Tokat'a her gidişimde anlayışla ve sabırla bana destek olan Ayşepınar Ortaokulu Müdürü değerli hocam Nuri ATALAY'a için, yıllar süren benzersiz destek ve rehberlikleri ile bugünlere gelmemde büyük pay sahibi olan başta kıymetli annem Melek TOPAL'a, maddi ve manevi olarak her zaman yanımda hissettiğim canım babam Mümin TOPAL'a, çalışma süresince tüm zorlukları benimle göğüsleyen ve çalışmamın her evresinde bana destek olan sevgili eşim Ercan TOKÖZ'e şükranlarımı sunmayı bir borç bilirim.

ÖZET

8. SINIF T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ “MİLLİ BİR DESTAN: YA İSTİKLÂL YA ÖLÜM” KONUSUNDA BELGESEL FİLM KULLANIMININ ÖĞRENCİ BAŞARISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Topal Tokgöz, Zeynep

Yüksek Lisans, Sosyal Bilgiler Eğitimi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fatih Yazıcı

Şubat 2021, xi + 90 sayfa

Bu çalışma, öğrencilerin T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde belgesel film kullanımının akademik başarıya yönelik etkisini belirlemek, öğrencilerin sürece yönelik görüşlerini yansıtmayı amaçlamaktadır. Bu araştırmada, deneysel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde belgesel film kullanımının ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına etkisini sınamak üzere “ön test-son test kontrol gruplu” deneme modeline göre desenlemiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testi ve açık uçlu soru formu kullanılmıştır. Araştırmaya 2019-2020 eğitim-öğretim yılı Kayseri ili Develi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı bir ortaokuldan sekizinci sınıf öğrencileri katılmıştır. Deney grubunda 30 kontrol grubunda 26 öğrenci olmak üzere toplam da 56 öğrenci araştırmada yer almaktadır. Araştırmacı tarafından dersin konularıyla örtüşen ve öngörülen kazanımlar çerçevesinde belirlenen belgeseller deney grubuna dört hafta süresince uygulanmıştır. Öğrencilerin T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi akademik başarı düzeyini belirlemeyi amaçlayan “Milli Bir Destan: Ya İstiklâl Ya Ölüm Ünitesi Akademik Testi” kullanılmıştır. Gruplar random olarak belirlenmiştir. Deney grubuna ön test uygulanmış daha sonra belgesel filmler etkinlikler şeklinde uygulanmış filme ilişkin sorular yöneltilip son test uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise ön test uygulanmış devamında ise ders programının öngördüğü şekilde işlenerek son test uygulanmıştır. Her iki grupta da ön test sonuçlarında anlamlı bir farklılık görülmezken, son test sonuçlarında belgesel filmlerin kullanıldığı deney grubunda akademik başarının arttığı istatistiksel olarak görülmüştür. Genel olarak modern öğretim teknolojileri (belgesel film) ile desteklenen bir dersin,

programın öngördüğü öğretim metotlarıyla yapılan öğretime göre, akademik başarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnkılâp Tarihi, Atatürkçülük, Akademik Başarı, Belgesel Film, Ön Test Son Test Kontrol Gruplu Model.

ABSTRACT

8TH CLASS REVOLUTION HISTORY AND ATATURKISM COURSE, THE EFFECT OF THE DOCUMENTARY FILM USE ON THE STUDENT SUCCESS IN A NATIONAL Saga: OR STATION OR DEATH

Topal Tokgöz, Zeynep

Graduate Social Studies Education

Advisor: Associate Professor Dr. Fatih Yazıcı

February 2021, xi + 90 pages

This study aims to determine the effect of using documentary films on students' academic success in the History of Revolution and Kemalism courses, to reflect students' views on the process. In this study, experimental research method was used. In order to test the effect of using documentary films in the History of Revolution and Kemalism course on the academic success of 8th grade students, the research was designed according to the experimental model with "pre-test-post-test and control group". In the research, the achievement test and open-ended question form developed by the researcher were used as data collection tools. Eighth grade students from a secondary school affiliated to Kayseri Develi District National Education Directorate participated in the study for the 2019-2020 academic year. Totally 56 students attended this study, 30 students in the experimental group and 26 students in the control groups. The documentaries prepared by the researcher in accordance with the topics of the course and in accordance with the predicted outcomes were applied to the experimental group for four weeks. The "National Epic: Either Independence or Death Unit Academic Test" was used to determine the academic success level of the students in the History of Revolution and Kemalism Course. Groups were determined randomly. From these classes, the experimental group was pre-tested, then documentary films have been watched, questions about the film were asked, and a post-test was applied. The experimental group was pre-tested, then documentary films were watched, questions about the film were asked, and a post-test was applied. While there was no significant difference in the pre-test results in both groups, it was observed statistically that academic success increased in the experimental group in which

documentary films were used in the post-test results. Generally, a course on modern technologies (documentary film), according to teaching with traditional teaching methods, was concluded, that learning is more permanent and academic success is higher.

Keywords: The History of Revolution, Kemalism, Academic Success, Documentary Movie, Pretest Posttest Control Group Model.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ETİK SÖZLEŞME.....	iii
JÜRİ İMZA SAYFASI	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER	x
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR	xv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem	2
Amaç	3
Önem	4
Sınırlılıklar.....	4
Tanımlar	4
BÖLÜM II.....	6
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
Öğretim Teknolojileri.....	7
Bilişim Çağı'nın Öğretim Teknolojileri Üzerindeki Etkisi.....	10
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ve Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretim Teknolojilerinin Kullanımı.....	11
8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılabilecek Teknolojik Araçlar	15
İnternet.....	15
Sanal Tur/Online Geziler	16
Akıllı Tahta.....	16
Animasyon.....	16
Öğretim Ortamlarında Görsel Materyal Kullanımı	17

8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Görsel Materyal Kullanımı	18
Belgesel Film Kullanımı	21
İnkılâp Tarihi ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Belgesel Film Kullanımı	22
Belgesel Filmin Yararlılıkları	24
Belgesel Filmin Sınırlılıkları	25
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılabilecek Film Türleri.....	25
BÖLÜM III	28
YÖNTEM.....	28
Araştırma Modeli	28
Çalışma Grubu.....	28
Veri Toplama Araçları.....	28
Başarı Testi	29
Öğrenci Görüşme Formu	29
Uygulama Süreci	30
Verilerin Analizi.....	32
BÖLÜM IV	33
BULGULAR VE YORUMLAR.....	33
Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	33
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	33
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	34
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	34
Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	35
Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	36
Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	38
BÖLÜM V	49
TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER.....	49
KAYNAKÇA.....	54
EKLER.....	64
Ek 1. Deney Grubu 1. Hafta / 1. Ders Planı	64
Ek 2. Deney Grubu 2. Hafta / 2. Ders Planı	65

Ek 3. Deney Grubu 3. Hafta / Ders Planı	67
Ek 4. Kontrol Grubu 1. Hafta / 1. Ders Planı	68
Ek 5. Kontrol Grubu 2. Hafta / 2. Ders Planı	70
Ek 6. Kontrol Grubu 3. Hafta / 3. Ders Planı	72
Ek 7. Öğrencilerin 3. Hafta İzledikleri Belgesel Filmlerle İlgili Yaptığı Etkinlik.....	73
Ek 8. Başarı Testi	76
Ek 9. Açık Uçlu Soru Formu.....	80
Ek 10. İzin Belgesi	81
Ek 11. Özgeçmiş.....	90

TABLO LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. Veri toplama araçları ve uygulanış zamanları	30
Tablo 2. Deney ve Kontrol Grubu Ön-test Puanlarının Karşılaştırılması.....	33
Tablo 3. Kontrol Grubu Ön-test Son-test Puanlarının Karşılaştırılması.....	34
Tablo 4. Deney Grubu Ön-test Son-test Puanlarının Karşılaştırılması.....	34
Tablo 5. Deney ve Kontrol Grubu Son test Puanlarının Karşılaştırılması.....	35
Tablo 6. Deney ve Kontrol Grubu Başarı Puanlarının Karşılaştırılması	36
Tablo 7. Öğrencilerin Belgesellerle İşlenen Derslerin Nasıl Geçtiğine İlişkin Görüşleri ..	39
Tablo 8. Derste Belgesel Film Kullanılmasına Yönelik Öğrencilerin Konuyu Öğrenmelerini Nasıl Etkilediğine Dair Görüşleri	41
Tablo 9. Öğrencilerin İzlemiş Oldukları Belgesel Filmlerde, Dikkatlerini En Çok Çeken Unsurlara Yönelik Görüşleri.....	43
Tablo 10. Öğrencilerin, Belgesel Filmlerle Neler Öğrendiklerine İlişkin Görüşleri	45
Tablo 11. Öğrencilerin T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde belgesel film kullanılmalarına ilişkin görüşleri	47

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Öğretim Teknolojisinin Öğrenme Ortamındaki Uygulama Aşamaları.....	8
Şekil 2. Edgar Dale'nin Yaşantı Konisi	9
Şekil 3. Belgesel film ve geçmiş arasındaki ilişki	23
Şekil 4. Deney grubuna ait çalışma yaprağı örneği	35
Şekil 5. Kontrol grubuna ait çalışma yaprağı örneği	36

KISALTMALAR

EBA: Eğitim ve Bilişim Ağı

TPAB: Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi

TRT: Türkiye Radyo Üst Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Günümüzde baş döndürücü bir şekilde hızla ilerleyen teknoloji, her alanda olduğu gibi eğitimde de öğrenmenin daha kolay ve kalıcı olmasını sağlamak için bir araç olarak kullanılmaktadır (Nalçacı ve Ercoşkun, 2005). Özellikle 2005 yılından itibaren, eğitimin niteliğini ve verimliliğini arttırmak için teknolojinin eğitim-öğretim ortamlarında kullanımı giderek artmaktadır. Dolayısıyla yöntem ve çeşitlilik konusunda büyük reformlara gidilmiştir. Öğrenciyi merkeze alan, öğrencinin her yönüyle düşünmesini sağlayan ve birçok duyu organına hitap eden yeni yaklaşımlar geliştirilmiştir. Bununla birlikte olumlu ve etkin bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için de öğrenme ortamındaki öğelerin etkili ve uyumlu olması gerekir. Bu öğelerin önemli bir parçasını da öğrenci, öğretmen ve fiziki ortam etkileşimi oluşturmaktadır (Apaydın ve Kızılhan, 2011). Bu etkileşimde eğitim ve teknolojinin iç içe olduğu düşünülürse, öğretim sürecinde kullanılan her türlü teknolojik materyal, araç ve gereç, bu ortamın önemli bir bileşenidir ve öğretimin vazgeçilmez unsurları arasında yer almalıdır.

Ekonomik, toplumsal ve teknolojik açıdan gelişmiş ülkelerde sosyal bilimlere, buna paralel olarak da tarih ve sosyal bilgiler eğitimine verilen önem giderek artmaktadır. Tarih eğitimi, geçmiş ile bugünün etkileşimi, karşılıklı konulmuş iki aynanın kendi içlerinde birbirlerini sonsuza kadar üretmeleri gibi bir doğurganlık ve süreklilik arz etmesi noktasında önemli bir yere sahiptir (Köksal, 2007). Bu bilincin oluşturulmasında vatandaşlık dersi de olan T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine önemli görevler düşmektedir. Lakin bu ders, öğrenciler tarafından genellikle soyut, sıkıcı ve ezbere yönelik olarak algılanmasından dolayı öğrenciler bir takım problemler yaşamaktadır (Demircioğlu, 2007). Bu olumsuz tutumu ortadan kaldırmak, derse karşı ilgi ve motivasyonu arttırmak noktasında başta öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir. Tarih ve sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin, öğrencilerin dikkat ve ilgisini çekmek için yöntem çeşitliliğine gitmesi gerekmektedir. Tarih konularının öğretiminde yararlanılması gereken motive edici ve dikkat çekici öğretim materyallerden biri de belgesel filmleridir. Belgesel filmler geçmişte yaşayan toplumların kararlarının ve inançlarının anlaşılması konusunda işlevsel bir mekanizmadır (Bektaş Öztaşkın, 2013). Nitekim belgesel filmler geçmişte yaşanan olayların daha iyi analiz edilmesinde ayrı bir öneme sahiptir.

Problem

Bilindiği üzere T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde öğretmenin hâkim olduğu geleneksel sınıf ortamlarında öğrenciler aktif bir katılım sağlayamamaktadırlar (Türker ve Arslan, 2008). Bununla birlikte öğretmen merkezli ders anlatımlarında tek düzelik söz konusudur. Bu sebeple öğrenci dersi sıkılarak dinlemekte edilgen konumda bulunmakta ve derse karşı ilgisiz oldukları bilinmektedir. Genel olarak bakıldığında ise öğrencilerin kendilerini keşfedebilecekleri en etkin öğrenme ortamı, öğrencilerin aktif olduğu ortamlardır. Öğrenci yaparak yaşayarak öğrendiği vakit kalıcı izli öğrenme gerçekleşecektir (Demircioğlu, 2007). Bu noktada derse karşı ilgi ve motivasyonun sağlanmasında da öğretmene büyük sorumluluk düşmektedir. Öğretmen modern öğretim araç, gereç ve materyallerini yakından takip etmelidir. Bilindiği üzere çok sayıda materyal, eğitim amaçlı kullanılabilir. Bilindiği üzere çok sayıda materyal, eğitim amaçlı kullanılabilir.

Görsel ve işitsel materyallerin öğrencinin dikkatini çekmede ve öğrenciyi güdüleme noktasında etkin olduğu bilinen bir gerçektir. Bu öğretim materyallerinden biri de belgesellerdir. Belgesel ve filmlerin kullanımı, öğrencide çoklu duyu organlarına hitap etmesi nedeniyle öğrenmeyi de kolaylaştıracaktır. Edison'un 1922 yılındaki "On yıla tüm okullarda kitapların yerine filmler kullanılacak" tahmini çok gerçekleşmese de görsel öğretim araçlarının başında gelen belgesel ve filmler, eğitim-öğretimin önemli bir parçası haline gelmiştir (Kocabıyık Kaymak, 2016). Belgeseller aynı zamanda konunun daha iyi pekişmesini sağlayarak dersi daha eğlenceli hale getirecek ve öğrencide kalıcı izli öğrenmeler sağlanabilecektir. Bu kapsamda araştırmanın problem cümlesi "8. sınıf öğrencilerinin T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi "Milli Bir Destan: "Ya İstiklâl Ya Ölüm" konusunda belgesel filmin öğrenci başarısı üzerindeki etkisi nedir? şeklindedir.

Gerçekleştirilmiş olan çalışmanın ana problemine dayalı olarak araştırılmış alt problemler ise şunlardır:

- 1) Deney grubunun ön test başarı puanı ile kontrol grubunun ön test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 2) Kontrol grubunun ön test başarı puanı ile son test başarı puanı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 3) Deney grubunun ön test başarı puanları ile son test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

- 4) Deney grubunun son test başarı puanı ile kontrol grubunun son test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 5) Belgesel film kullanımının öğrenilenlerin somutlaştırılması üzerinde etkisi var mıdır?
- 6) Belgesel film kullanımının tarihsel düşünme becerilerinin gelişmesinde etkisi var mıdır?
- 7) Deney grubunda yer alan öğrencilerin belgesel film kullanımına yönelik görüşleri nelerdir?

Amaç

Bu çalışmanın amacı, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde belgesel film kullanımının öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkisinin olup olmadığı saptamaktır. Bilindiği üzere tarih dersi konuları soyuttur (Güven, 2006). Öğretmenler bu durumun farkında olmasına rağmen birçoğu geleneksel metotlarla dersi işlemektedirler (Demircioğlu, 2007). Dolayısıyla da öğrencilerde istenilen düzeyde kalıcı öğrenme gerçekleşmemektedir. Buna ilaveten öğrencilerde öğrenmeye karşı istek azalmakta ve derse karşı olumsuz bir tutum gelişmektedir (Öztaş, 2008). Bununla birlikte dersi daha zevkli hale getirecek ve öğrencilerin bütün duyu organlarına hitap edecek, dersin anlaşılması noktasında fayda sağlayacak olan görsel öğretim materyallerinin başında belgesel filmler gelmektedir. Belgesel filmlerin kullanılması ile birlikte de istendik düzeyde öğrenme gerçekleşmesi hedeflenecektir.

Çalışmada T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programında yer alan kazanımlar incelenip, sonrasında da konu ile ilgili olan belgesel filmler belirlenmiştir. Belirlenen belgesellerin TRT tarafından hazırlanmış olmasının yanında EBA (Eğitim Bilişim Ağı)'da yer almasına dikkat edilmiştir. Yapılan araştırma ile programın öngördüğü yöntemin kullanıldığı grup ile belgesellerin kullanıldığı grup arasında akademik başarı noktasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Önem

Bu çalışma T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde çağdaş öğretim materyallerinden belgesel film kullanımının öğrenci başarısı üzerindeki etkisinin saptanması yönüyle dikkat çekicidir. Ayrıca bu konu ile ilgili daha öncesinden farklı disiplinlerde çalışma yapılmış ancak EBA'dan belgesel film içerikli animasyon filmlerinde kullanılacağı kapsamlı bir çalışma mevcut değildir. Bu çalışma ile alan yazındaki boşluk doldurulmaya çalışılacaktır.

Sınırlılıklar

1. Bu çalışma Kayseri ili Develi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi bir devlet okulunda bulunan 8. sınıf öğrencileri ile
2. 2019-2020 eğitim-öğretim yılı ile
3. Araştırma sürecinde elde edilen çalışma kâğıtları,
4. Uygulamanın yapıldığı dört haftalık süre ile sınırlıdır.

Tanımlar

Teknoloji: Bilimsel bulguların özellikle beşeri kaynaklı sorunlara yönelik çözüm üretimi ve bu sorunlara yönelik uygulanması şeklinde tanımlanabilir (Geçit, 2015, s.4). Süreç, yönetim, düşünceler ile birlikte makine ve insan organizasyonlarının entegre olduğu kompleks bir yapıdır (Hoban, 1965; akt. İşman, 2015, s.3).

Eğitim teknolojisi: Davranış bilimlerinin iletişim ve öğrenmeyle ilgili verilerine dayalı olarak, eğitimle ilgili erişilebilir insan gücü ve insan gücü dışı kaynaklarını uygun yöntem ve tekniklerle akılcıca ve ustaca kullanıp, sonuçları değerlendirerek, bireyleri, eğitimin amaçlarına ulaştırma yollarını inceleyen bir bilim dalıdır (Çilenti, 1988, s.29).

Öğretim Teknolojisi: Hedeflenen öğrenmelerin gerçekleşmesi için gerekli olan materyalin seçimi, tasarlanması ve uygulanması ile öğrenme durumlarının meydana getirilmesi ve olası sorunlara çözüm üretebilme sürecidir (Geçit, 2015, s.9).

İnternet: Çok sayıda bilgisayarın birbirine bağlı olduğu büyük bir iletişim ağı olarak tanımlanabilir (Uşun, 2012, s.155).

Sanal Tur/Online Geziler: Öğrencilerin gerçek yaşamda ulaşamayacağı ya da ziyaret edemeyecekleri tarihsel mekânlara, müzelere ya da ören yerlerine basitçe ulaşmalarını sağlayan gezilerdir (Güven, 2014, s.337).

Akıllı Tahta: Duvar haritalarının yerini alan interaktif tahta veya elektronik tahta olarak da isimlendirilen akıllı yazı tahtası, günümüzde okullarda kullanımı hızlı bir şekilde yaygınlaşan öğretim araçlarından biridir (Yanpar Yelken, 2017, s.175).

Öğretim materyalleri: Öğrenme süreci içerisinde, öğretmen tarafından farklı ortamlarda öğrencilere sunulan araçlardır (Kaya, 2005, s. 26).

Görsel materyaller: Açık, okunaklı, alıcının verilmek istenen mesajı kısa bir sürede algılamasını sağlayan, alıcının mesajla etkileşimini arttıran ve dikkatleri mesajın en önemli noktalarına çeken öğretim araçları arasında yer almaktadır (Yalın, 1999, s.107).

Görsel ve işitsel araçlar: Sunumu basitleştirmek, düşünmeyi canlandırmak, önemli noktaları vurgulamak, istatistiksel verilerin anlaşılabilirliğini arttırmak, kıyaslama yapmak, yeni detayları gün yüzüne çıkarmak amacıyla kullanılırlar (Demirel ve Altun, 2017, s.43).

Belgesel Film: “Sinemacılıkta bir oyunun bütünü taşıyan şerit veya şeritlerin bütünü “Sinema makinesiyle gösterilen eser” (Eren, vd. 1998; akt. Demircioğlu, 2007)

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Geçmişten günümüze teknoloji, yaşamın her alanında hızlı bir değişim ve gelişim göstermektedir. Bu değişim ve gelişmeler, bireylerin içerisinde yaşadığı toplumların yapısına ve ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir. Bununla birlikte teknolojinin; sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik kurumların yapısında önemli değişikliklere neden olduğu bilinmektedir (Sever, 2017, s.4). Bu bağlamda teknolojinin toplum yapısındaki etkisi ile ilgili olarak birçok teorik tanımlama yapılmıştır. En sade biçimiyle bilimsel bulguların özellikle beşeri kaynaklı sorunlara yönelik çözüm üretimi ve bu sorunlara yönelik uygulanması şeklinde tanımlanabilir (Geçit, 2015, s.4). Teknolojiyle alakalı daha geniş perspektifli tanımlamalar da mevcuttur. Hoban (1965)'a göre teknoloji; süreç, yönetim, düşünceler ile birlikte makine ve insan organizasyonlarının entegre olduğu kompleks bir yapıdır (Hoban, 1965; akt. İşman, 2015, s.3). Bu tanımdan hareketle teknoloji, öğelerin bir araya getirilmesi ve uygulanması sürecinde köprü vazifesi üstlenmektedir. Ayrıca teknolojinin ortaya çıkabilmesi için insanların belli bir bilgi, beceri ve tutum içerisinde olmaları gerekir. Bu hususta eğitim kurumlarına büyük görevler düşmektedir. Günümüzde eğitimin nihai görevlerinden biri de, küreselleşen dünyada meydana gelen gelişmeleri takip edebilen, üst düzeyde teknolojiden yararlanabilen ve evrensel dünya vatandaşı niteliklerine sahip bireyler yetiştirmektir (Güven, 2006).

Değişen ve gelişen dünyada teknolojinin etkisini her alanda hissettirdiği bilinen bir gerçektir. Her alanda olduğu gibi eğitim ile de sürekli etkileşim içerisinde. Eğitim ve teknoloji insan yaşamının iki önemli bileşenidir. Eğitim, insanın doğuştan kazandığı gizil güçlerin ve yeteneklerin ortaya çıkarılmasına, onun daha güçlü, daha sistemli, yaratıcı ve yapıcı bir varlık olarak gelişip büyümesine katkı sağlarken, teknoloji ise bireylerin eğitim yoluyla kazandığı bilgi ve becerilerden daha etken, daha nitelikli bir biçimde faydalanabilmesinde, onları daha sistemli ve bilinçli olarak uygulanabilmesinde yardımcı olmuştur (Alkan, 1997, s.11-12). Klasik eğitim anlayışı bünyesinde bulunan kâğıt-kalem, karatahta-tebeşir, araç-gereçler ile öğretmen merkezli yaklaşımların uygulandığı öğrenme ortamlarının sorunlara çözüm üretebilen sorgulayıcı bireyler yetiştiremediği bilinen bir gerçek olmuştur (Geçit, 2015, s.9). Bu hususta görüldüğü üzere eğitim faaliyetlerinin her aşamasında etkili olan teknoloji eğitimde amaçtan ziyade araç olarak kullanılmalı bireylerde çok yönlü gelişime katkı sağlamalıdır.

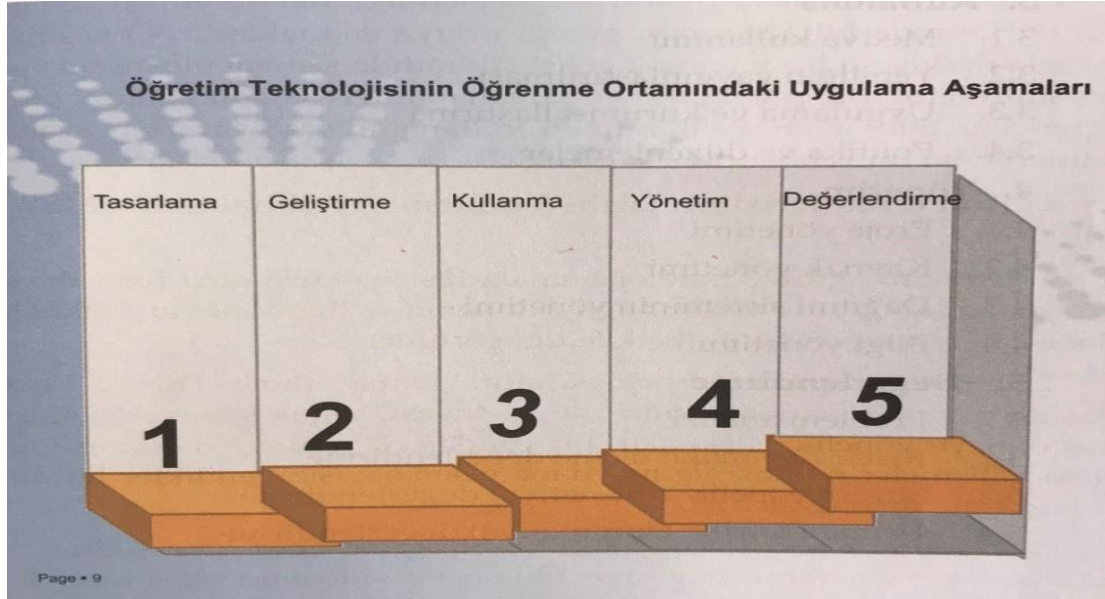
Öğretim Teknolojileri

Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler eğitim alanında da yeni uygulamaların meydana gelmesini sağlamıştır. Teknolojinin öğrenme ortamında giderek yaygınlaşıp gelişmesiyle birlikte yeni kavramların ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Eğitim teknolojisi ve öğretim teknolojisi kavramları çoğu zaman eş anlamlı olarak kullanılmış olsa da aslında birbirinden farklı kavramlardır. Eğitim teknolojisi; davranış bilimlerinin iletişim ve öğrenmeyle ilgili verilerine dayalı olarak, eğitimle ilgili erişilebilir insan gücü ve insan gücü dışı kaynaklarını uygun yöntem ve tekniklerle akıllıca ve ustaca kullanıp sonuçları değerlendirerek bireyleri, eğitimin amaçlarına ulaştırma yollarını inceleyen bir bilim dalıdır (Çilenti, 1988, s.29). Bir başka tanıma göre ise; eğitimde öğrenme-öğretme süreçlerinde niteliği arttıran ve bu süreçleri öğretmen ve özellikle öğrenci açısından daha etkin kılan karmaşık bir süreçtir (Uşun, 2012, s.5). Kısacası; öğrenme öğretme süreçlerinin tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesidir (Alkan, 1997, s.14). Öğretim teknolojisi ise hedeflenen öğrenmelerin gerçekleşmesi için gerekli olan materyalin seçimi, tasarlanması ve uygulanması ile öğrenme durumlarının meydana getirilmesi ve olası sorunlara çözüm üretebilme sürecidir (Geçit, 2015, s.9). Şöyle ki; “eğitim teknolojisi” terimi, öğretme-öğrenme süreçleri ile ilgili özgün bir disiplini vurgularken “öğretim teknolojisi” deyimi ise bir konunun öğretimi ile ilgili öğrenmenin kılavuzlanması etkinliğini ifade etmektedir. Bir başka açıdan bakıldığında ise öğretim kavramı, eğitimin bir alt dalı olduğu varsayımından hareket edilirse öğretim teknolojisinde, eğitim teknolojisinin bir alt dalını meydana getirdiği söylenebilir. Dil öğretim teknolojisi, sosyal bilgiler öğretim teknolojisi, fen öğretim teknolojisi gibi (Alkan, 1997, s.16).

Bilgi çağı olan 21. yüzyılda etkin bireyler yetiştirme konusunda öğretim amaçlı kullanılan teknolojilerin yeri ve önemi oldukça fazladır. Bu bağlamda Ely’e göre (1993) eğitim programlarının uygulama misyonunu üstlenen öğretim teknolojileri, bazıları için sınıf içi öğrenme etkinliklerini destekleme bazıları için de öğrenme etkinliklerini desteklemek ve öğrenmeyi kolaylaştırmak amacıyla kullanılmaktadır (Akt. Adıgüzel, 2010). Bir başka tanımlamaya göre öğretim teknolojileri, gerekli öğrenme ortamının düzenlenmesi ve organizasyonunu içeren, çıkacak sorunların çözümü için eğitimlere yol gösteren uygun araç ve gerecin tasarlanması ve hazırlanmasını sağlayan bir süreçtir (Geçit, 2015, s.9). Tanımlardan anlaşılacağı üzere teknolojinin öğretim ile iç içe olduğu

belirtilmiş bununla birlikte öğretim ortamlarının düzenlenmesi ve belirli hedeflere ulaşılmasının bir süreç olduğu ifade edilmiştir. Özetle öğretim teknolojisi, eğitimin bir yöneticisi değil hizmet vereni olması gerekir (Kaya, 2005, s.34).

Seels& Richey (1994), öğretim teknolojisinin öğrenme ortamındaki uygulama aşamaları aşağıda verilmektedir.

Şekil 1. Öğretim Teknolojisinin Öğrenme Ortamındaki Uygulama Aşamaları

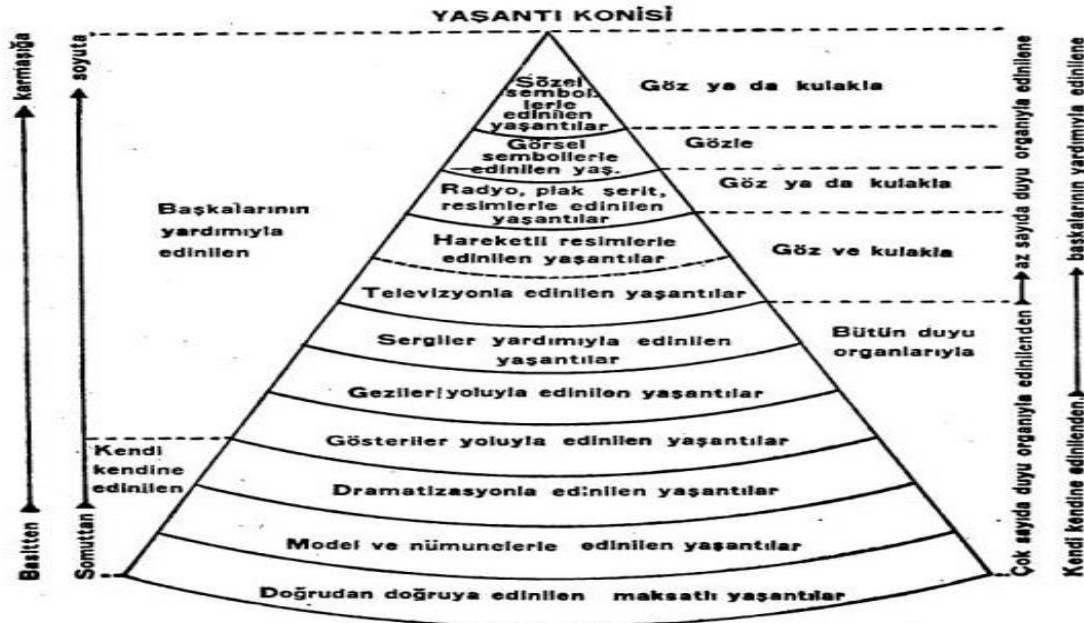
(Akt. Yanpar Yelken, 2017, s.7).

Öğretim teknolojilerinin uygulanması aşamasında geliştirme kapsamı içerisinde yer alan görsel ve işitsel teknolojiler öğrenmenin kalıcılığında önemli bir rol oynamaktadır. Bu teknolojileri etkin kullanma görevi de öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenlerin, modern eğitim-öğretim teknolojilerinin etkili ve kolay kullanabilmeleri için bunların genel özelliklerini bilmeleri olmalıdır.

Öğretmenler, değişen ve gelişen öğretim teknolojilerini yakından takip etmeli, dersin kazanımlarına uygun öğretim araçlarını günümüz koşullarına uygun hâle getirmelidir. Öğretim teknolojilerinin etkin bir şekilde kullanması, öğrencinin derse olan ilgisini ve dikkatini arttıracak, istenilen düzeyde nitelikli bir öğrenme sağlanmış olunacaktır. Dolayısıyla öğretmen, derste hangi yöntem ve tekniği kullanırsa kullansın, dersin hedeflerine uygunluğunu dikkate alarak mutlaka öğretim teknolojilerinden yararlanmalı ve derslerini gerekli öğretim araçları ile desteklemelidir (Kazu ve Yeşilyurt, 2008). Aynı zamanda eğitimde kullanılan öğretim amaçlı teknolojik araçlar, bazı öğretim

ortamlarında öğretimde destekleyici amaçlar kullanıldığı halde, bazı ortamlarda ise tamamen öğretmenin rolünü üstlenerek verilmek istenilen içeriği doğrudan öğrencilere aktarmaktadır.

Teknolojinin gelişmesine paralel olarak öğretim araçlarında farklı sınıflamalar yapılmıştır. Öğretim araçlarının işlevleri ve önemi Amerikalı eğitim teknolojü Edgar Dale'nin yaptığı ve 'Yaşantı Konisi' adını verdiği sınıflamayı 'eğitim yaşantılarını seçme ve eğitim durumlarını düzenlemeye yardımcı bir model' şeklinde tanımlama yapmış eğitim öğretimin uygulanması yönüyle de en kullanışlı sınıflama olarak ele almıştır (Demirel ve Yağcı, 2017, s.23-24). Bu koni soyuttan somuta, basitten karmaşığa birden fazla duyu organının katılımıyla öğrenmenin gerçekleşmesine yardımcı olur. Bu bağlamda üst düzeyde öğrenmenin gerçekleşmesi için kullanılan öğretim araçlarının birden fazla duyuya hitap etmesi gereklidir (Kaya, 2005, s.28).

Şekil 2. Edgar Dale'nin Yaşantı Konisi

(Çilenti, 1988, s.56).

Yaşantı konisinin dayandığı bilimsel ilkeler şu şekil de sıralanabilir:

- Öğrenme işlemine katılan duyu organı ne kadar fazla ise o kadar iyi öğrenilir ve geç unutulur.
- En iyi öğrenme yaparak yaşayarak öğrenmedir.
- Öğrenilen çoğu şey görme organı yardımıyla gerçekleşir.
- En iyi öğrenme, somuttan soyuta ve basitten karmaşığa doğru giden öğretimdir (Çilenti, 1988, s.56).

Sonuç olarak üst düzeyde öğrenmenin gerçekleşmesi için kullanılan öğretim araçlarının birden fazla duyuya hitap etmesi gereklidir (Kaya, 2005, s.28).

Bilişim Çağı'nın Öğretim Teknolojileri Üzerindeki Etkisi

Bilişim teknolojilerindeki bilgi artışı hızla gelişim ve yayılım göstermektedir. Bu tür teknolojik gelişmeler sanayi devriminde başlamış, ikinci dünya savaşı sonrasında yaygınlaşmış ve bilgi çağında meydana gelen yeni teknolojik gelişmelerle ilerleme göstermiştir (İşman, 2015, s.40). Yaşanan bu hızlı değişim ve gelişim toplumların; eğitim, sağlık, kültür ve sanat alanlarında önemli değişikliklere neden olmaktadır (Adıgüzel, 2010). Görüldüğü üzere bilişim çağında bilim ve teknolojinin önemi giderek artmakta eğitim hizmetlerinin teknolojik desteğe olan gereksinimi her geçen gün artan bir ivme kazanmaktadır (Alkan, 1997, s.80). Bilindiği üzere teknoloji, dinamik bir yapıya sahiptir. Birey ve toplumların bilgisine bağlı olarak da sürekli değişim göstermektedir. Bu tür teknolojik değişimler toplumsal hayata ve eğitim sistemine güncel bilgiler kazandırmaktadır. Bilişim çağındaki değişen ve gelişen dünya düzeni, eğitim alanındaki köklü değişiklikleri de beraberinde getirmiştir (Yılmaz ve Şeker, 2016, s.545). Bununla birlikte eğitimin, teknolojiyi yoğun bir biçimde kullanması öğretim amaçlı kullanılan araçlar da bir takım değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Ülkemizde de bu durum son yıllarda genel öğretim anlayışı, geleneksel öğretimden teknolojik araç-gereçlerle desteklenen modern eğitime kaymıştır.

Değişen ve gelişen dünyada öğretim amaçlı kullanılan teknolojiler, öğretimi tahta-tebeşir kısılcından kurtarıp daha ilgi çekici hale getirmiştir. Ayrıca öğretim teknolojilerinin kullanımı çoklu öğrenme ortamı sağladığı gibi öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olur; dikkat çeker, hatırlatmayı kolaylaştırır; soyut karmaşık kavramları anlaması güç, olgu ve olayları basitleştirir (Akçay ve diğerleri, 2003;

akt. Güven, 2006). Geleneksel öğretim anlayışında bu pek mümkün değilken öğretim amaçlı kullanılan teknolojik araçlarla mümkün olur hâle gelmiştir. Ayrıca konuların öğretimi hususunda da ayrı bir öneme sahiptir. İçerisinde bulunduğumuz bilgi çağında bilişim teknolojileri eğitimde öğrencilere fırsat eşitliği sağlayabilmektedir (İşman, 2015, s.41). Öğrenciler, birebir öğretim, uzaktan eğitim, görsel öğretim gibi öğretim amaçlı teknolojiler sayesinde eşit bir biçimde eğitim almalarına imkân tanınmaktadır.

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ve Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretim Teknolojilerinin Kullanımı

Eğitim-öğretim sürecine temel teşkil eden en önemli unsurların başında öğretim amaçlı kullanılan teknolojiler gelmektedir. Teknoloji, temelde öğrenme hedeflerinin gerçekleşmesine katkı sağlama ve süreci verimli hale getirerek öğretimi en iyi şekilde uygulamayı amaçlamaktadır (Ersoy, 2013, s.23). Bu nedenle öğretim teknolojilerinin yerinde kullanımına dikkat edilmeli öğrenme ve öğretme sürecinde kalıcı öğrenmeyi kolaylaştırmalıdır. Esasen öğrenme-öğretme süreçleri, insan davranışlarını değiştirmek ve yönlendirmekle alakalı işlemler ve tekniklerle ilgilidir. Öğretmen, ders kitapları, görsel, işitsel ve diğer öğretim gereçleriyle bir öğrenme sisteminin amacı, istendik öğrenci davranışlarının oluşturulması için uygun ortamların oluşturulmasıdır (Alkan, 1997, s.89). Öğretim amaçlı kullanılan teknikler ise; işitme, görme, dokunma, yaparak ve yaşayarak uygulamaya dayalı kavramlardır. Özellikle etkili öğrenme açısından resimler, filmler, slaytlar, tablo ve grafiklerden 3 boyutlu animasyonlar, simülasyonlar; sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere kadar yaygın olarak kullanılabilir (Şahin ve Gençtürk, 2009; akt. Çoban ve İleri, 2013). T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde kullanılan bu teknikler, öğretimi yalın anlatımdan kurtaracak ve dersi daha etkili hâle getirecektir.

Bilim ve teknolojiye ilerlemeler öğretmenlerin materyal kullanma şekilleri ve düzeylerinin farklılaşmasında etkili olmuştur. Öğretmenler önceki yıllarda derslerde tahta-tebeşir ikilisini etkin kullanırken günümüzde bunların yerini teknolojik öğretim araçları almıştır. Bu nedenle tarih ve sosyal bilgiler öğretmenleri her geçen gün teknolojiyi daha etkin kullanma imkânı bulabilmektedirler. Bu noktada özellikle son yıllarda yapılan projeler (Fatih Projesi vb.), teknolojinin eğitim süreçlerinde kullanılması için çalışmalar yürütmektedir (Yaylak, 2019). Bu sayede öğretmenlere (tablet, akıllı tahta vb.) teknolojik araçları daha yakından tanıma ve aktif kullanma fırsatı tanınmaktadır. Bu hususta bilindiği üzere ülke genelinde teknolojik amaçlı araçları kullanma düzeylerini arttırmak için

öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmektedir. Esasen öğretim teknolojilerinin öğretme-öğrenme sürecinde etkin olarak kullanılması öğretmenlerin tutumlarına ve teknolojiyi kullanmada istekli olmalarına bağlıdır (Adıgüzel, 2010). Bu sebeple tarih ve sosyal bilgiler derslerinde öğretim amaçlı kullanılan teknolojik araçlara daha fazla yer verilmesi, öğrencinin derse güdülenmesini sağlayarak motivasyonunu arttıracak, konun öğretimine ilişkin hedeflenen davranışlara ulaşılması kolaylaşacaktır.

Ülkemizde tarih dersleri işlenmeye başlandığı andan beri daha çok ezbere dayalı olarak öğretilmektedir. Oysa devlet ve toplum hayatında bu kadar önemli yere sahip olan tarih dersi, öğrenciye sevdirmeli ve tarih konuları farklı yöntemler kullanarak etkili bir şekilde öğretilmelidir (Özel, 2014a). Bu konuda öğretmene büyük sorumluluk düşmektedir. Öğretmen, eğitim-öğretim ortamlarında gündemi takip ederek, en son teknolojik araçlardan haberdar olmalıdır. Ayrıca sadece teknoloji araçlarını nasıl kullanacaklarını öğrenmemeli bu teknolojik araçların hangi amaçla, hangi konu kapsamında kullanacağını da iyi bilmelidir (Ayaydın, 2014). Öğretmenler tarih dersinde karşılaştıkları güçlüklerin üstesinden gelerek etkili öğretimin gerçekleştirilmesi için birden fazla duyuya hitap ederek, dersin anlaşılmasını kolaylaştıracak şekilde plan yapmalıdır. Derste kullanacağı farklı yöntem ve tekniklerle öğrencilerin öğrendiklerini daha fazla hatırlayabilmeleri için sınıf içinde çoklu öğrenme ortamını geliştirmeleri ve öğrenme sürecine koşullmaları ayrı bir önem taşımaktadır (Bektaş, Nalçacı ve Ercoşkun, 2009).

Teknolojinin eğitim ve öğretimde kullanılmasının en önemli nedeni, öğrencinin etkili bir şekilde öğrenmesini sağlamak ve öğrenmeyi daha anlaşılır ve kalıcı kılmaktır. Bilindiği üzere yapılandırmacı yaklaşımın eğitim sistemimizde uygulanmasıyla birlikte derste öğrencinin rolü artmıştır. Öğrenci derslerde öğretim teknolojilerinin kullanılmasıyla birlikte yaparak yaşayarak öğrenme imkânı bulmuştur. Özel (2014b)'e göre tarih konularının öğretiminde teknolojinin sağladığı faydalar şu şekilde sıralanabilir: Öğrencilerin birçok duyu organına aynı anda hitap edildiğinden konuyu daha iyi anlayarak ezberlemeden, sıkılmadan zevk alarak öğrenmesini sağlar. Öğrenciler aynı tarih konuları hakkında değişik kaynaklardan farklı bilgiler edinebilmektedir. Bu sayede öğrencide birden fazla düşünme becerisi (eleştirel, metabilşsel vs.) gelişmektedir. Ayrıca geçmişte yaşanan olaylar öğrenciye somut bir şekilde sunularak soyut konular somutlaştırılabilir (Özel, 2014b). 2005 yılında öğretim programlarının yenilenmesiyle birlikte tarih ve sosyal bilgiler öğretim programında önemli bir yeri olan teknolojik gelişmeler ve eğitim

teknolojisi akademik araştırmalara konu olmuştur (Yeşiltaş ve Kaymakçı, 2014). Bakıldığında tarih ve sosyal bilgiler derslerinde öğretim teknolojileri (akıllı tahta, dijital harita, bilgisayar, film, sanal tur, artırılmış gerçeklik, animasyon vs.) kullanımının öğrenci başarısını arttırdığına yönelik bir çok çalışma yapılmıştır. Örneğin, Aktürk, Yazıcı ve Bulut (2013) tarafından yapılan “Sosyal Bilgiler Dersinde Animasyon ve Dijital Harita Kullanımının Öğrencilerin Mekânı Algılama Becerilerine Yönelik Etkileri” adlı araştırmadan elde edilen verilere göre animasyon ve dijital harita kullanımı öğrencilerin akademik başarılarını arttırmaktadır. Savaş ve Arslan (2014) tarafından yapılan “T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Öğretiminde Filmlerin Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri” adlı araştırma sonucunda öğrencilerin tarihi filmlerin kullanımı ile gerçekleştirilen öğrenme sürecine yönelik olumlu bir görüşe sahip olduklarına ulaşılmıştır. Öğrenciler, tarihsel sürece ilişkin bilgi sahibi olmanın yanında tarihsel empati yaparak geçmişte yaşanılan zorlukları görmüşlerdir.

Özel (2014a) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin büyük bölümünün öğretim teknolojilerinin eğitimde verimi arttırdığına inandıkları ancak genelde teknolojik araçları kullanmadıkları ve daha çok “bazen” kullandıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Akgün ve Kuru Yücekaya (2015) tarafından yapılan araştırmada akıllı tahta kullanımının öğrencilerin akıllı tahtaya karşı tutumuna anlamlı ve olumlu bir etki bıraktığı sonucuna varılmıştır. Yeşiltaş ve Turan (2015) tarafından yapılan araştırmanın bulgularından hareketle, sosyal bilgiler öğretimine yönelik geliştirilen bir bilgisayar yazılımı kullanımının öğrencilerin akademik başarısını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna ilaveten kullanılan bilgisayar yazılımının öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği görölmüştür. Koca ve Daşdemir (2018) tarafından yapılan çalışmada sosyal bilgiler dersinde sanal tur uygulamaları deney grubundaki 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğrencilerinin akademik başarılarını anlamlı olacak şekilde artmıştır. Sonuç olarak sanal tur uygulamalarının öğrencilerin akademik başarılarını geleneksel yöntem ve tekniklere göre daha fazla arttırdığı görölmektedir.

Yapılan çalışmalardan hareketle tarih ve sosyal bilgiler derslerinde kullanılan öğretim teknolojileri ve materyallerinin;

- Öğrenmeyi kolaylaştırması,
- Etkili ve kalıcı öğretimi gerçekteşmesi,
- Soyut bilgileri somutlaştırması,

- Motivasyonu artırması,
- Dersi ilgi çekici hale getirmesi,
- Dersi sıkıcılıktan kurtarması
- Dersin verimliliğini artırması
- Öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirmesi
- Derste öğrenciyi aktif kılması
- Yapararak yaşayarak öğrenmeyi sağlaması
- Dersi monotonluktan kurtarması (Yalın, 1999, s.70-72) gibi birçok fayda sağladığı sonuç ortaya çıkmıştır.

Öğretim teknolojilerinin derste öğrenci başarısını arttırması sonucuna varılırken, tarih ve sosyal bilgiler öğretmenleri bir takım sebeplerden dolayı teknolojiyi yeterli düzeyde kullanamamaktadırlar. Tarih ve sosyal bilgiler dersi öğretmenleri ve öğretmen adaylarının öğretim teknolojisini kullanabilme düzeylerine ilişkin alan yazın araştırılması yapılmıştır. Alan yazın incelemesinde uygulamalı araştırmalara ilişkin yapılan çalışmalar da örnekler şu şekildedir: Bal ve Karademir (2013) tarafından yapılan araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerin pedagojik bilgi konusunda kendilerini yeterli görürken teknolojik bilgi konusunda az derecede yeterli gördükleri anlaşılmıştır. Aksin (2014) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin yeterli düzeyde teknolojik okuryazarlık ve teknolojik pedagojik bilgilerinin olmadığı saptanmıştır. Özel (2014b) tarafından yapılan araştırmada, öğretmenlerin büyük bölümünün öğretim teknolojilerinin eğitimde verimi artırdığını söylemişler, ancak aynı oranda teknolojik araçların kullanmadıkları tespit edilmiştir. Turgut (2017) tarafından yapılan çalışmada araştırma sonuçları sosyal bilgiler öğretmenlerinin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi'nin alt boyutlarından teknolojik bilgi alt boyutunda kendilerini orta düzeyde yeterli görmekte iken diğer alt boyutlarda yüksek düzeyde yeterli gördükleri saptanmıştır. Ancak öğretmenler ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme sonucu öğretmenlerin öğretim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik olumlu tutuma sahip olmalarına karşın teknolojik pedagojik alan bilgilerini öğretim sürecinde etkili kullanmada birtakım sıkıntılar yaşadıkları tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleri derslerde teknoloji kullanımının olumlu etkisinin farkında olup etkili teknoloji entegrasyonunu gerçekleştirebilmek amacıyla verimli hizmet içi eğitimlere ihtiyaç duymaktadırlar. Gündoğan (2017) tarafından yapılan araştırma sonucunda, elde edilen verilere dayanarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterliklerinin genel olarak az yeterli-yeterli düzeyde bir aralıkta olduğu tespit edilirken, erkek öğretmenlerin

kadın öğretmenlere göre teknolojiyi daha iyi kullandığı sonucu görülmüştür. Kıdem yılına göre 1-5 yıl arasında deneyime sahip olan öğretmenlerin meslekte daha fazla yıl geçirmiş öğretmenlere göre teknoloji yeterliklerinin daha iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılan görüşmeler neticesinde öğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanma konusunda eksikliklerinin olduğu, öğretmenlerin teknolojik gelişmelere ayak uydurmakta zorlandıkları, başta devlet olmak üzere çeşitli kurumların da destek vererek açacak oldukları seminer ve kurslarla öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmalar neticesinde tarih ve sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğretmen adaylarının öğretim ortamlarında yeterli teknolojik araçların bulunmaması, okulun fiziki şartları, bazı öğretmenlerin teknolojik araçları kullanırken isteksiz olması, hizmet içi eğitimlerin yeterli düzeyde verilmemesi, kimi öğretmenlerin teknolojiye ayak uydurmakta zorluk çektiği, bazı öğretmenlerin pedagojik alan bilgilerinin iyi düzeyde olmalarına rağmen buna karşın bazılarının ise teknolojik alan bilgilerinin düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılabilecek Teknolojik Araçlar

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle öğretim ortamlarında kullanılan öğretim araçları da değişime uğramıştır. Tarih ve sosyal bilgiler derslerinde öğretim amaçlı kullanılabilecek teknolojik araçlar şunlardır: İnternet, sanal tur(online geziler), akıllı tahta, film projektörü animasyon, dijital harita, artırılmış gerçeklik, bilgisayar destekli yazılım araçları (Online İşbirliği Projeleri, Web Quest vs.,). Tarih ve sosyal bilgiler derslerinde son zamanlarda öne çıkanlardan bazıları aşağıda açıklanmıştır.

İnternet

İnternet çok sayıda bilgisayarın birbirine bağlı olduğu büyük bir iletişim ağı olarak tanımlanabilir (Uşun, 2012, s.155). Bu küresel iletişim ağı sayesinde birçok insan bilgiyi daha kolay ve ucuz, hızlı ve güvenilir bir şekilde temin edebilir. Böylelikle internette bulunan bilgilerin dinamiklik ve canlılık özelliği sayesinde isteyen her birey istediği her bilgiye anında ulaşabilir (İşman, 2015, s.446). Son yıllarda yoğun olarak kullanılan internet, eğitim ile de iç içedir. Özellikle tarih ve sosyal bilgiler derslerine bakıldığında

öğrencilere, yazılı veya görsel çoklu perspektifler edinmelerine, bilgileri analiz ve sentez ederek düşünme becerilerinin geliştirmelerine yardımcı olur (Açıkalın, 2016, s.681).

Sanal Tur/Online Geziler

Öğrencilerin gerçek yaşamda ulaşamayacağı ya da ziyaret edemeyecekleri tarihsel mekânlara, müzelere ya da ören yerlerine basitçe ulaşmalarını sağlayan gezilerdir (Güven, 2014, s.337). Tarih ve sosyal bilgiler öğretiminde yaygınlaşmaya başlayan online gezilerde öğrenciler konularla ilintili birebir ulaşamadıkları, gidip göremedikleri yerleri sanal tur sayesinde erişebilmektedirler. Sanal turlar sayesinde müze ya da ören yerlerini gezerek hem kendi kültürlerini hem de diğer kültürleri yakından tanıma fırsatı bularak zengin yaşantılar elde edebileceklerdir.

Akıllı Tahta

Duvar haritalarının yerini alan interaktif tahta veya elektronik tahta olarak da isimlendirilen akıllı yazı tahtası, günümüzde okullarda kullanımı hızlı bir şekilde yaygınlaşan öğretim araçlarından biridir (Yanpar Yelken, 2017, s.175). Tahta ekranının interaktif olması, öğrenciye ve öğretmene ekranda yapılanlara müdahale etme şansını vermekte böylece ders esnasında değişikliklere olanak sağlamakta ve bu değişiklikleri kaydedebilme özelliği tanınmaktadır (Bulut ve Koçoğlu, 2012). Çoklu öğrenme ortamı sunan bu akıllı tahtaların öğrenmeyi görselleştirmesi ve öğrenciyi aktif kılması açısından teknolojik araçlar içerisinde önemini koruduğu görülmektedir. Dolayısıyla tarih ve sosyal bilgiler derslerinde akıllı tahtanın kullanılması öğrencilerin ilgi istek ve motivasyonunun artmasında etkili olacaktır.

Animasyon

Hemen her konuda eğitim ve öğretim ortamlarında işlevselliği olan animasyonların, tarih ve sosyal bilgiler derslerinde özellikle tarih konularının öğretimde öğrencilerin o anı yaşıyormuş gibi hissetmelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca görsel öğrenmeye de katkı sağlayarak bilgilerin kalıcı olması hususunda önem arz etmektedir.

Öğretim Ortamlarında Görsel Materyal Kullanımı

Öğretim materyalleri, öğrenme süreci içerisinde, öğretmen tarafından farklı ortamlarda öğrencilere sunulan araçlardır (Kaya, 2005, s. 26). Bu araçlar klasik eğitim araçları; kitap, yazı tahtası, pano, harita ve küreler vb. olabileceği gibi içeriğine erişmek için daha ileri teknoloji bilgisine sahip modern eğitim araçları da olabilir. Bu araçlar da; elmo, tepegöz, opak projektörü, bilgisayar, dijital kamera vb. (Sever, 2017, s.26). şeklinde sınıflandırılmıştır. Teknolojinin gelişmesi öğretim araçlarındaki değişimi de kaçınılmaz kılmıştır. Bu nedenle öğretim araçları geçmişten bugüne çeşitlilik göstermiştir. Tebeşir ve kâğıttan başlayarak günümüzde bilgisayar ve ilişkili teknolojilere kadar basitten karmaşığa farklılık göstermiştir (Yanpar Yelken, 2017, s.15). Materyal oluşturabilmek için bir takım araçlar gereklidir. Bir araç öğretim hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla bir değişimden veya işlemden geçiyorsa öğretim materyali halini alır. Örneğin, yazı tahtası bir araçtır, üzerinde tahta kalem ya da tebeşir ile bir işlem grafik, resim yazı vb. oluşturulduğu zaman bir ders materyali şeklini alır. Asetat kâğıdı bir araçtır. Bu asetat kâğıdının üzerine hedeflere ve kazanımlar ulaşmak üzere bir işlem yapılmasıyla (bilgi yazılması, problem çözülmesi ve resim yapılması vb.) tepegözde kullanılabilecek bir materyal ortaya çıkar (Yangın, 2015, s.45).

Eğitim ve öğretimde kullanılan öğretim araç-gereç ve materyallerin temelde öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sağlama, öğretmeni öğretim yaparken destekleme aynı zamanda görevlerini yerine getirmeyi amaçlamaktadır (Çelikkaya, 2013, s.39). Öğretme-öğrenme ortamında materyaller genelde öğretmen tarafından öğretimi zenginleştirmek için kullanılır. Öğretmenler, öğretim faaliyetleri esnasında farklı düzeye sahip öğrencilere hedef davranışları kazandırmak için konunun kazanımlarına uygun araç gereç ve materyalleri kullanmalıdır. Böylelikle materyallerin farklı duyu organlarına hitap etmesi öğrenmenin kalıcılığı ve bilgiyi anlamlandırma açısından önemlidir. Algılama esnasında etkin olan tüm organlar öğrenmede farklı düzeyde rol alır. Öğrenme işlemine karışan duyu organları sayısı ne kadar fazla ise öğrenme o kadar etkili olur.

Öğrendiklerimizin;

- % 83' görerek öğrenme
- % 11'i işiterek öğrenme
- % 3,5'i koklayarak öğrenme

- %1,5'i dokunarak öğrenme
- % 1' i tatma duyularımızla edindiğimiz yaşantılar yoluyla öğreniriz (Ergin, 1995, s.66)

Zaman sabit tutulmak üzere insanlar;

- % 10'u Okuduklarının,
- % 20'i işittiklerinin,
- %30' unu gördüklerinin,
- % 50' sini hem görüp hem işittiklerinin,
- %70'ini söylediklerinin,
- Yapıp söyledikleri bir şeyin ise % 90'ını hatırlamaktadır (Çilenti, 1988, s.36).

Görme ve işitme duyularının öğrenmede kullanılma oranının % 94 olduğu dikkate alınırsa öğrenmede ağırlığın bu iki organ üzerinde yoğunlaştığı anlaşılabacaktır (Ergin, 1995, s.102; Çelikkaya, 2013).

Bilindiği üzere öğrenme ortamlarında görsel ve işitsel araçlar ön plana çıkmaktadır. Bu anlamda etkili ve verimli sınıf ikliminin oluşturulması, yeni yöntem ve tekniklerin uygulanması öğretimi desteklemek amacıyla görsel teknolojilerin kullanmasında görsel araçların ve öğretmenin katkısının oldukça fazla olduğu bilinmektedir (Güven, 2006). Görsel ve işitsel araçlar, dersi zevkli hale getirerek konunun daha iyi anlaşılması hususunda büyük önem arz etmektedir. Görsel ve işitsel araçlar; sunumu basitleştirmek, düşünmeyi canlandırmak, önemli noktaları vurgulamak, istatistiksel verilerin anlaşılabilirliğini arttırmak, kıyaslama yapmak, yeni detayları gün yüzüne çıkarmak amacıyla kullanılırlar (Çelik, 2017, s.43).

8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Görsel Materyal Kullanımı

Görsel materyaller açık, okunaklı, alıcının verilmek istenen mesajı kısa bir sürede algılamasını sağlayan, alıcının mesajla etkileşimini arttıran ve dikkatleri mesajın en önemli noktalarına çeken öğretim araçları arasında yer almaktadır (Yalın, 1999, s.107). Bilindiği üzere tarih ve sosyal bilgiler dersleri genelde öğrenciler tarafından, sıkıcı ezbere yönelik bir ders olarak algılanmaktadır. Bu dersler içerik olarak soyut olması nedeniyle öğrenme konusunda öğrenciler problem yaşamaktadır (Demircioğlu, 2019, s.16). Bu

problemlerin üstesinden gelmek için derste, birden fazla duyuya hitap edecek özellikle görsel öğretim araçları kullanılmalıdır. Tarih öğretiminde genelde yazılı materyal tercih edilse de, geçmiş kültürlerin dini ya da siyasi yaşamlarında birçok olay ve unsurlar görsel araçlar aracılığıyla gün yüzüne çıkma fırsatı bulmaktadır (Akbaba, 2014, s.286). Bu sebeple tarih ve sosyal bilgiler derslerinde görsel öğretim materyal ve araçlarına sıkça yer verilmelidir.

Günümüzün en etkili silahı olan bilginin, en etkili nasıl öğretileceği ve kullanılacağı başta gelen sorunlar arasında yer alır. Bilgiye ulaşma yollarını bilen bireylerin yetiştirilmesi ancak derslerde etkin şekilde materyal kullanımı ile gerçekleşebilecektir (Çelikkaya, 2013, s.45). Görsel materyaller her deste olduğu gibi 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ve sosyal bilgiler derslerinde oldukça önemlidir. Çünkü derste kullanılan görsel materyaller öğrenciye görsel öğrenme ortamı sağlamaktadır (Alpan Bangir, 2008). Görsel materyaller vasıtasıyla öğrencilerin, analitik düşünme, problem çözme, eleştirel düşünme ve tarihsel empati gibi üst düzey düşünme becerileri gelişir (Akbaba, 2016, s.219). Dolayısıyla derste farklı öğretim materyal ve araçlarının işe koşulması, öğrencinin öğrenmeye hazır hâle gelmesi, derse motive olması, bilişsel ve duyuşsal becerilerinin gelişmesi noktasında büyük önem arz etmektedir.

8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ve sosyal bilgiler derslerinde kullanılan görsel öğretim materyallerinin, öğrencinin ihtiyaçlarına ve seviyesine uygun olarak hazırlanması öğrencinin daha iyi öğrenmesinde kolaylık sağlar. Her öğrencinin öğrenme düzeyi ve stilinin farklı olduğu bilinen bir gerçektir. Bu konuda öğrenmenin tasarlanması ve uygulanmasında farklı öğrenme stillerini dikkate almak gerekir (Dunn ve Dunn 2002, akt. Sever, 2017, s.30). Bu durumu göz önünde bulundurması gereken kişi olan öğretmenin dersin hedef ve davranışlarına uygun farklı öğrenme yaklaşımları kullanması gerekir.

Görsel ve işitsel araçların T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi ve sosyal bilgiler öğretiminde kullanılması, kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesinde önemli bir faktördür. Şöyle ki her konunun öğretiminde farklı görsel ve işitsel araçlara yer verilmesi konuyu somutlaştırır. Ayrıca monoton bir ders işleyişi yerine öğrenciyi merkeze alan ve öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesine fırsat tanıyarak öğrenme isteğini perçinleyecektir. İnkılâp tarihi ve sosyal bilgiler derslerinde kullanılan görsel araçlar şunlardır: (Tepegöz, fotoğraf, film şeridi, projektörü, opak projektörü, slayt projektörü,

yazı ve gösteri tahtaları ve grafik materyalleri vb.) gibiyken derste kullanılan görsel-işitsel araçlar ise şu şekilde sıralanabilir: Video, televizyon, film makinesi, hareketli filmler ve bilgisayardır (Kiriş Avaroğulları, 2019, s. 55).

Görsel ve işitsel araçların öğrenci başarısını arttırdığına yönelik birçok çalışma vardır. Örneğin, Akbaba (2005) tarafından yapılan araştırmada tarihsel kanıt olarak değerlendirilen görsel materyallerin etkili ve güvenilir bir temsilcisi olan fotoğraf kullanımının derste öğrencilerin akademik başarısı üzerinde etkisi olduğu tespit edilmiştir. Yılmaz ve Çolak (2012) tarafından yapılan araştırmada kavram haritalarının ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde tarih konularının öğretiminde kullanılması öğrencilerin derse karşı tutumları, dersteki başarıları, öğrendikleri bilgilerin kalıcılığı ve tarihsel kavramları algılama becerilerini olumlu yönde etkilemiştir. Çakır (2019) tarafından yapılan araştırmada “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanında görsel materyal destekli öğretim yapılan deney grubu öğrencilerinin daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Yıldız Kırhan (2019) tarafından yapılan araştırmada Felton-Allen modeliyle ders işlemenin akademik başarıyı arttırmada geleneksel anlatım yönteminden daha etkili olduğu görülmüştür.

Görüldüğü üzere görsel ve işitsel araçların tarih ve sosyal bilgiler derslerinde öğrencilerin akademik başarısı üzerinde olumlu etkilerinin olduğu, öğrenmede kalıcılığı sağladığı, kavramları anlamlandırma noktasında etkili olduğu, bilgilerin hatırlanma düzeylerini arttırması gibi birçok olumlu etkisi olduğu görülmüştür. Görsel ve işitsel araçların öğrencilerin akademik düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterirken, tarih ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu araçlara ilişkin kullanım konusunda farklı sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu sorunlara ilişkin birçok çalışma mevcuttur. Örneğin, Meydan (2001) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim okullarında öğretmenlerin kullanmaları için yeterli araç-gereç bulunduğu fakat öğretmenlerin bunları çeşitli sebeplerden dolayı yeterli düzeyde faydalanamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bulut ve Koçoğlu (2012) tarafından yapılan araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğunun akıllı tahta kullanımı ile ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıkları belirlenmiştir. Çoklar ve Tercan (2014) tarafından yapılan çalışma da öğretmenlerin akıllı tahta kullanımının öğrenci ve kendilerine için çok sayıda avantaj sağladığı belirtilmiştir. Buna karşın kalem zorluğu, teknik aksaklık ve gölge sorunu gibi öğrenciler açısından; materyal hazırlama, kalem kullanma zorluğu ve teknik sorunlar gibi öğretmenler açısından sorunlar olduğu ifade edilmiştir.

Görsel ve işitsel araçlar kapsamına giren belgesel filmlerin tarih öğretiminde kullanılması önemli bir nüanstır. Ancak tarih öğretimi genelde öğrenciler tarafından sıkıcı, soyut ve ezbere yönelik bir ders olarak algılansa da bu noktada derse karşı olumsuz tutumu ortadan kaldırabilecek, dersin işlenişi daha akıcı hale getirecek, öğrencilere zengin öğrenme ortamlarını hazırlayabilecek araçlardan biriside belgesel filmlerdir (Öztaş, 2019, s.198).

Belgesel Film Kullanımı

Günümüzde eğitimcilerin üzerinde durduğu konuların başında öğrenme-öğretme süreci ve öğrenilenlerin hatırdaki kalıcılığı daha iyi nasıl sağlanır sorusu gelmektedir (Türker ve Arslan, 2008). Bu hususta öğretmenler, öğrenmelerin en üst düzeyde olması için birden fazla yöntem teknik ve araç kullanarak öğrenciyi derse motive etmeye çalışmaktadır. Çünkü motivasyon, öğrencilerin yaratıcılıkları, öğrenme stilleri ve akademik başarıları vs. üzerinde önemli ve etkili unsurdur (Dede ve Yaman, 2008).

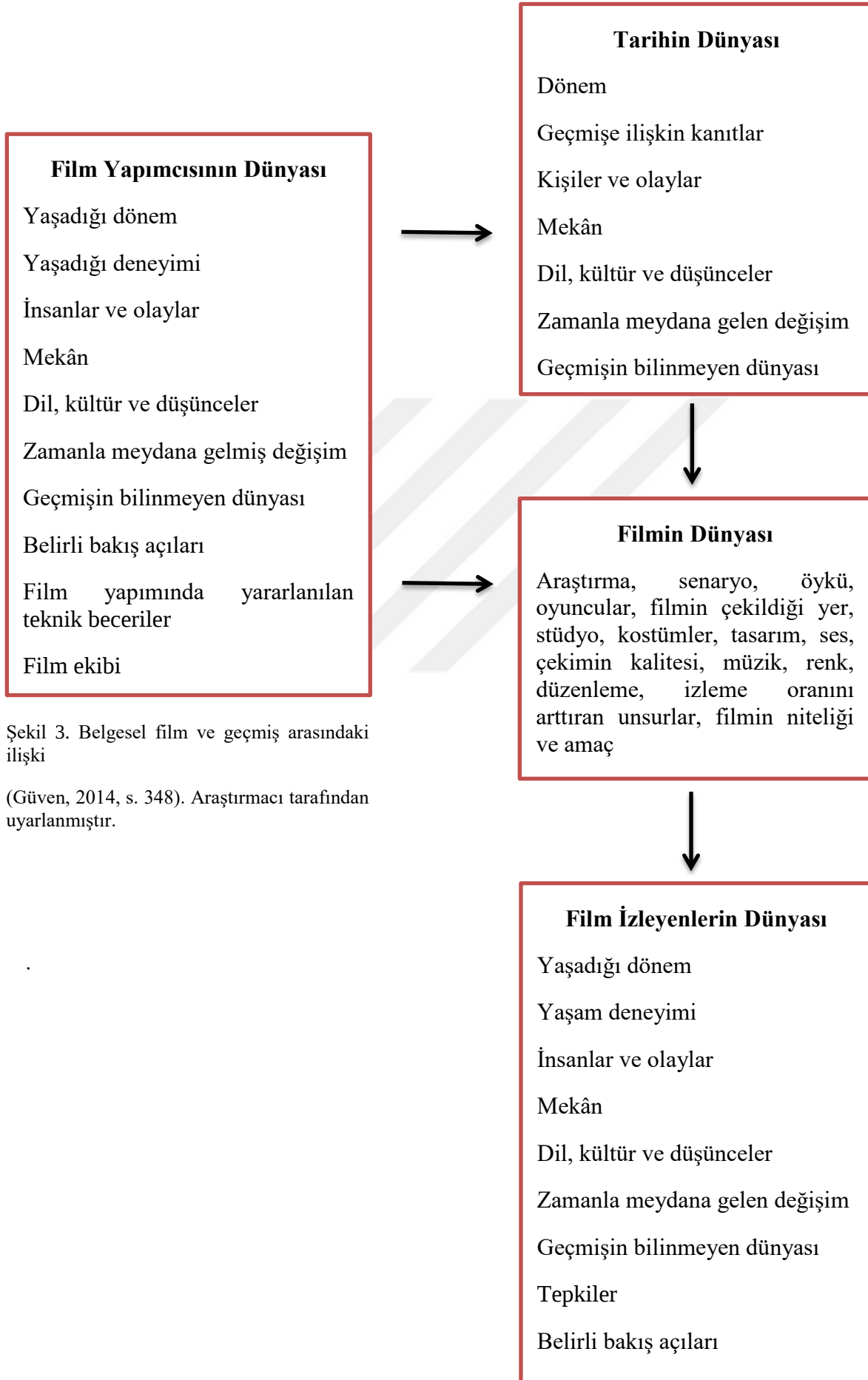
Sinema; ‘kurmaca’, ‘canlandırma’, ‘deneysel’ ve ‘belgesel’ olmak üzere dört türden oluşmakta ve her türün kendine has özellikleri bulunmaktadır (Demirel Akkaya, 2009). Bunlar içerisinde belgesel filmle ilgili çeşitli tanımlara gidilmiştir. Bu tanımlardan birinde film şu şekilde tarif edilmektedir; “Sinemacılıkta bir oyunun bütünü taşıyan şerit veya şeritlerin bütünü”, “Sinema makinesiyle gösterilen eser”. (Eren, vd.1998; akt. Demircioğlu, 2007). Belgesel filmler, tarihin farklı zaman dilimlerinde geçmişten günümüze halkların, sosyal, ekonomik, politik ve kültürel yapılarıyla ilişkili olup, ilgili oldukları olay ve olguların aynası konumundadır (Eren, vd.1998; akt. Demircioğlu, 2007). Tarih öğretiminde filmlerin kullanılması fikri yeni ortaya çıkmış bir düşünce değildir. Dünya’nın birçok ülkesinde tarih eğitimcileri, filmleri eğitim ve öğretimde kullanmayı düşünmüşler ve bununla ilgili yapılabilecek uygulamaların neler olduğunu ortaya koymaya çalışmışlardır (O Connor, 1987; akt. Öztaş, 2008).

Belgesel filmler öğrencinin derse karşı dikkat ve ilgisini çekme konusunda son derece önemli görsel araç ve materyallerdir. Öğrencilerin ders kitaplarında ulaşılamayan noktalara ulaşmasını, bilgiye daha kapsamlı olarak geniş bir çerçeveden varmalarını sağlar (Uçar ve Karakuş, 2017). Öğrencilerin birden fazla duyu organına hitap ederek istedik davranış değişikliklerini de beraberinde getirmektedir. Belgesel filmler, aynı zamanda geçmişle günümüz arasında bir köprü vazifesi görerek yaşanan olay ve olguları

somutlaştırarak günümüze yansıtır. Belgesel filmler, öğrencileri tarih dersine motive edecek, ilgi uyandıracak, dersi somutlaştıracak olan görsel araçlar içerisinde en popüler olanlardandır. Bu teknolojik araçlar öğrencileri düşünmeye, bilginin işlenmesine ve yapılandırılmasına fırsat tanır. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ve sosyal bilgiler dersinin görselleşmesi öğretimi zevkli hale getirir.

İnkılâp Tarihi ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Belgesel Film Kullanımı

Belgesel filmler profesyonel aktörlerden ziyade toplumsal yaşamın içerisinde sosyal aktörleri de içine alan gerçek dünyanın temsilcileridir (D'sa, 2005). Geçmiş, bugün ve gelecek arasında bir köprü vazifesi gören belgeseller tarihsel empatiyi geliştirir. Tarih öğretiminde film kullanılması düşüncesi yeni değildir. Tarih konularının öğretiminde filmlerin kullanılması ile alakalı yakın dönemlere ait birçok çalışma mevcuttur (Muhammed ve İsmail, 2003; Marcus, 2005; D'sa, 2005, Demircioğlu, 2007; Öztaş, 2008, Türker ve Arslan, 2008; Aktekin ve Çoban, 2012, Savaş ve Arslan, 2014). Tarih derslerinde çağdaş bir öğretim aracı olarak yerini alan belgesel filmler, geçmişte yaşanan olayların ekrana taşınması, öğrencide geçmiş ile bütünleşebilme algısının oluşması açısından önemlidir. Öğrenciler belgesel filmler sayesinde geçmişte yaşanmış olay ve olguları daha iyi kavrayabilirler. Ayrıca belgesel filmler öğrenciye geçmişte yaşamış toplumların gelenek-göreneklerine, dini inançlarına, büyük savaşlara ve göçlere farklı bir perspektiften bakmasını sağlar. Belgesel filmler, içerisinde bulunduğu döneme damgasını vurmuş liderlerin, tarihin seyrini değiştirebilecek önemli kararları nasıl ve ne şartlarda aldıklarını öğrencilerin daha iyi görmelerini ve kavramalarına yardımcı olur. Belgesel film ve geçmiş arasındaki ilişki aşağıda yer alan Şekil 3'te gösterilmektedir.

Şekil 3. Belgesel film ve geçmiş arasındaki ilişki

(Güven, 2014, s. 348). Araştırmacı tarafından uyarlanmıştır.

Şekil 3’te görüldüğü üzere geçmişte yaşanmış olay ve olgular belgesel filmler sayesinde her yönüyle günümüz insanına ulaşabilmektedir.

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde kullanılabilecek çok sayıda belgesel mevcuttur. Bu nedenle tarih ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin işledikleri konuya uygun birçok türde belgesel film, arşiv film, kurmaca film ve öğretici film bulmaları mümkündür. Örneğin; 18 Mart Çanakkale Zaferi’ni anlatan “ Çanakkale’yi Öğrenmek”, (Öztaş, 2008) “Çanakkale Zaferi” ve “Çanakkale Destanı 1915” (2004) “Gelibolu” (Özdemir Özden, 2013, s.144) adlı belgeseller seyrettirilebilir. Ayrıca, milli mücadele yılları ile ilgili, “Samsun’a Uzanan Yol”, “Amasya’da Yaşanan Tarih”, İlk Işık”, “Erzurum’dan Gelen Ses”, “Ankara Yolları’nda”, “Milli İrade İçin” İstiklal Harbi ve sonrası için “Ateşten Günler” (1987), “Kurtuluş” (1994), “Yaban” (1996), “Cumhuriyet” (1998) Atatürk’ün son günlerinin ve ölümünün anlatıldığı “Sarı Zeybek” (1993) adlı belgesel filmler kullanılabilir (Öztaş, 2014, s.344). T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde bu filmlerin temin edilebilmesi için birçok kaynak bulunmaktadır.

Belgesel Filmin Yararlılıkları

Derslerde belgesel film kullanımına yer verilmesinin birçok faydası vardır. Öğrencileri öğrenmeye motive eder (Türker ve Arslan, 2008). Heyecan verici ve sürükleyicidir (Öztaş, 2008). Aynı anda birden fazla kişiye ulaşması yönüyle ekonomiktir (Stoddard ve Marcus, 2010). Soyut ve karmaşık konuların daha iyi öğrenilmesini sağlar (Aktekin ve Çoban, 2012). Çeşitli kanıtların ve düşüncelerin sistematik ve tutarlı bir biçimde sunulmasında etkilidir (Güven, 2014, s.351). Sınıf ortamına getirilmesi mümkün olmayan araç ve gereçlerin, olay ve olguların gösterimini sağlar (Çençen ve Demir, 2013). Diğer materyallerin yetersiz kaldığı durumlarda öğrenciyle geçmiş arasında bağlantı kurulmasını sağlar (Güven, 2014, s.352). Ayrıca öğrenciye eğlenceli bir eğitim ortamı sunarak bilgilerin uzun süreli belleğe aktarılmasını kolaylaştırır (Sever ve Koçoğlu, 2013, s.133). Öte yandan herhangi bir konuyu, bir sosyal normun öğrenciye anlatılabilmesinin yanında konunun hissettirilebilmesi ve öğretilmesi duyuşsal olarak da öğrenmeye katkı getirebilmesine yardımcı olmaktadır (Birkök, 2008). Bunlarla birlikte belgesel filmler, öğrencide tarihsel düşünme becerilerini geliştirmesi açısından da önemlidir. Tarihsel düşünme becerileri, günümüz tarih öğretiminin öğrencilere kazandırılması gereken en temel nitelikleri arasında yer almaktadır (Demircioğlu, 2009). Kronolojik düşünme, tarihsel empati, tarihsel sorun analizi-karar verme, tarihsel analiz ve

yorum, tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma becerileri ile tarihsel anlama-kavrama gibi niteliklerden oluşmaktadır (Keçe, 2015). Bu niteliklerden özellikle kronolojik düşünme, tarihsel empati ve tarihsel anlama – kavrama becerisi konuların öğretiminde kullanılan belgesel filmler ile bire bir ilişkilidir. Çünkü kronolojik düşünme aracılığı ile geçmiş bugün ve gelecek arasındaki fark sağlıklı bir şekilde ayırt edilebilmekte ve geçmiş daha anlamlı hale gelmektedir (Demircioğlu, 2009). Ayrıca geçmişin derinlemesine ve her yönüyle öğrenilmesi esasına dayanan tarihsel anlama – kavrama becerisi, derste kullanılan belgesel filmler aracılığı ile geçmişe ait olay ve olguların arasındaki ilişkileri anlama açısından önemlidir (Demircioğlu, 2009). Geçmiş bugün ve gelecek arasında bir köprü vazifesi gören belgesel filmler tarihsel empatiyi de geliştirir. Lee ve Ashby göre tarihsel empati; Geçmişte etkili olmuş bireylerin ne düşündükleri, hangi amaçları gerçekleştirmeye çalışmış olabilecekleri ve kendi konumlarını nasıl gördükleri bilindiğinde kurulan bağlantı noktasında onların neler yaptıkları ile bunlar arasında ilişki kurabilmektir (Akt; Şeker,2010). Bu bilgiler ışığında belgesel film, öğrencide duyuşsal becerilerin yanında meta bilişsel düşünme, yaratıcı düşünme, tarihsel empati, zaman ve kronolojiyi algılama yorum yapabilme problem çözme, karar verme, görsel okuma, tarihsel okuryazarlık vs. becerilerin gelişmesine olanak sağlayacaktır (Öztaş, 2008; Yazıcı, 2008; Özdemir Özden, 2013, s.133)

Belgesel Filmin Sınırlılıkları

Tarih ve sosyal bilgiler derslerinde belgesel filmlerin sağlayacağı yararlar ile birlikte film kullanımına ilişkin bir takım sınırlılıklar da söz konusudur. Filmler çağdaş öğretim araçlarından biri olmasına karşın, geleneksel yöntemlerle işlenen derslere kıyasla daha fazla zaman almaktadır (D' sa, 2005). Bununla birlikte öğretmenin etkinliğin hazırlanması aşamasında ders dışında zaman ayırarak kazanımlarla ilişkili filmlere ulaşması, filmi önceden izlemesi ve etkinlikleri planlaması birçok çaba göstermesi gerekmektedir (Öztaş, 2007).

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ve Sosyal Bilgiler Derslerinde Kullanılabilecek Film Türleri

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde kullanılan film çeşitlerine örnek olarak verilebilecek olanlar şunlardır;

- Eğitici filmler.
- Belgesel filmler
- Resmi savaş filmleri.
- Amatör filmler.
- Arşiv filmleri.
- Bilim - Kurgu filmleri.
- Dramatik filmler.
- Çizgi filimler
- Komedi filmleri.
- Haber filmleri (Demircioğlu, 2007).

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilecek başka bir sınıflama ise Güven (2014) tarafından yapılmıştır. Gözleme dayalı belgeseller, günümüze ait belgeseller, olay sonrasına ait belgeseller, dramatize edilmiş belgeseller, kurgusal tarih filmleri ile tarihi filmlerdir. Bunlar içerisinde yapılan araştırmayla alakalı olan gözleme dayalı belgesellerdir. Bir gerçeğin olduğu gibi gözlemcinin müdahalesi olmaksızın bir amaca uygun olarak olanı realist bir şekilde yansıtılmasıdır (Güven, 2014. s.342).

Belgesel filmler öğretmenler tarafından dersin konu ve kazanımlarına uygun olarak özenle seçilmelidir. Ayrıca seçilen belgesel filmlerin öğrenci seviyesine uygun olmasına dikkat edilmelidir. Belgesel film kullanımını planlarken gösterim öncesi, gösterim sırası ve gösterim sonrası olarak sistematik bir biçimde planlanmalıdır. Belgesel film ders planına uygun bir şekilde konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacak bölümde belgesel izletilmelidir. Dersin konusuna uygun olan bir filmde 5-10 dakikalık ilgili bir gösterim, belki de bir ders saatinde elde edilen dönütden daha fazla alınmasını sağlayabilir (Öztaş, 2014, s.347). Öğretmen, öğrencilerin filmi kavramalarına, filme kanıt temelli bir yaklaşımla farklı perspektiften bakmalarına ve filmde geçen olayları, kişileri, görüşleri analiz etmelerine rehberlik etmelidir. Belgesel filmde geçen olayları izlerken ya da bittikten sonra hatırlatıcı ve anahtar sorular sorarak konunun daha iyi bir şekilde pekişmesi sağlanmalıdır (Öztaş, 2016, s.354).

Filmlerin derslerde nasıl analiz edilebileceğine yönelik stratejiler sunan bazı çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalardan biri O' Connor, (1987)'a aittir. O' Connor, (1987)'a göre yazılı tarihsel bir dokümanın analizi üç temel kriter esas alınıp sorular sorularak yapılır:

1. Konu içeriği hakkında sorula sorular
2. Dokümanın üretimi hakkında sorulan sorular
3. Dokümanın algılanması hakkında sorulan sorular

O' Connor, (1987), bu metodoloji kullanarak, yazılı bir tarihsel dokümanda olduğu gibi film ve televizyon belgesellerinin analizini yapmaktadır. Yukarıda verilen sorulardan hareketle görüntü dokümanın uygulandığı sınıfta öğrenciler film ya da dokümanı seyretmesi pasif bir tecrübeden aktif bir tecrübe dönüşmesini sağlayacaktır (O' Connor, 1987; akt. Öztaş, 2016).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde belgesel film uygulamalarının öğrencilerin akademik başarılarına etkisini ve öğrencilerin belgesel film uygulamasına yönelik tutumlarını incelemek için karma desen kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2018) göre karma desen, araştırma problemini kapsamlı ve çok boyutlu incelemek amacıyla nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı araştırmalardır. Bu araştırmada nicel ve nitel verilerin ayrı ayrı analiz edildiği fakat birlikte yorumlandığı yansıyan paralel karma yöntem deseninden yararlanılmıştır. Çalışmanın nicel boyutunda belgesel film uygulamalarının öğrenmeye etkisini araştırmak için öntest-sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Çalışmanın nitel boyutunda ise olgubilim yöntemi kullanılmıştır. Olgubilim, bireylerin bir olguya ait yaşantılarını, algılarını ve bunlara yüklediği anlamaların ortaya çıkmasının amaçlayan bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Çalışma Grubu

Araştırma, 2019-2020 eğitim-öğretim yılı Kayseri ili Develi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı merkez ortaokulların birinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, deney grubunda 30 kontrol grubunda 26 öğrenci olmak üzere toplam 56 öğrenci yer almıştır. Bu araştırma, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersini alan 8. sınıf öğrencilerinin oluşturduğu deney ve kontrol grubu olmak üzere iki şubede gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Milli Bir Destan: Ya İstiklâl Ya Ölüm konusunda Akademik Başarı Testi” ve öğrenci görüşme formu kullanılmıştır. “Milli Bir Destan: Ya İstiklâl Ya Ölüm Konusunda Akademik Başarı Testinin” geliştirilmesi sırasında ilk olarak, 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi programının “ Milli Bir Destan: Ya İstiklâl Ya Ölüm Ünitesi” için öngörülen kazanımlar çerçevesinde hazırlanan belirtke tablosundan, konu ile ilgili alan yazından, ülke çapında yapılan merkezi sınavlarda sorulan sorulardan yararlanılmış ve başarı testinin kazanım örneklemini temsil edip etmediği ve hedeflenen davranışları ölçüp ölçmediğini tespit

etmek için alanında uzman 5 sosyal bilgiler öğretmeni ve 1 tarih eğitim uzmanından görüş alınarak başarı testine son şekli verilmiştir.

Araştırmada kullanılan bir diğer ölçme aracı öğrenci görüşme formudur. Sorular 5 maddeden oluşmaktadır. Form, deney grubu öğrencilerinin belgesel film kullanımının gerçekleştiği derslerde yaşadıkları deneyimleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Veri toplanmadan önce ilgili kurumlardan gerekli izinler alınmıştır. (Ek-10).

Başarı Testi

Araştırmanın amacı kapsamında, öğrencilerin 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi Doğu Cephesi (Ermenilerle mücadele, 15. Kolordu ve Kazım Karabekir, Gümrü Antlaşması), Güney Cephesi (Fransız ve Ermenilerle mücadele, Urfa, Antep ve Maraş Savunması) Batı Cephesi (Kuvayı Milliye, Yunanlılarla mücadele, İsmet Paşa, 1. İnönü ve 2. İnönü Savaşları ve sonuçlarının getirdiği antlaşmalar, Kütahya-Eskişehir Muharebeleri, savaş ortamında Maarif Kongresi) gibi konularına yönelik akademik başarı seviyelerinin ortaya çıkarılması amacıyla araştırmacı tarafından bir başarı testi hazırlanmıştır. Testin kapsam geçerliliği konusunda sosyal bilgiler öğretimi alanında ders veren bir öğretim üyesi ile en az yedi yıllık meslek deneyimine sahip 5 sosyal bilgiler öğretmeninden uzman görüşü alınmıştır. Bu test çoktan seçmeli 25 sorudan oluşmaktadır. Başarı testi hazırlanırken 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi 2018 öğretim programı incelenmiş ve ilgili kazanımlara dikkat edilmiştir. Başarı testi için Ek-8'e bakınız.

Öğrenci Görüşme Formu

Belgesel filmin öğretim materyali olarak sunulduğu deney grubu öğrencilerine, uygulama sonrasında belgesel filmlerle ders işlemenin nasıl bir etki bıraktığına ilişkin görüşlerini alabilmek amacıyla açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Sorular, alanında uzman 5 sosyal bilgiler öğretmeni ve 1 tarih eğitim uzmanından görüş alınarak hazırlanmıştır. Form, sınıf ortamında öğrencilere dağıtılarak uygulanmıştır. Bu formda dersi nasıl buldukları, derste neleri öğrendikleri ayrıca belgesel filmin başka konu ya da derste kullanılmasına dair sorular bulunmaktadır. Görüşme formu Ek-9'da verilmiştir.

Tablo 1. Veri toplama araçları ve uygulanış zamanları

Grup	Deneyisel işlem	Deneyisel işlem	Uygulamadan 4 hafta
	Öncesi	Sonrası	Sonrası
Deney grubu	Akademik başarı testi	Akademik başarı testi Açık uçlu soru formu	Akademik başarı testi
Kontrol grubu	Akademik başarı testi	Akademik başarı testi	Akademik başarı testi

Uygulama Süreci

MEB tarafından hazırlanan 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi yıllık planı incelenerek kazanımlar belirlenmiştir. Kazanımların belirlenmesi aşamasında, kitaplarda kazanımların ne şekilde ele alındığı ve hangi konu sınırı kapsamında incelendiği belirlenmiştir. Hangi kazanımların belgesel filme uygun olduğu olduğuna tez danışmanı ile birlikte karar verilmiştir. Ayrıca seçilen belgesel filmler, alanında uzman beş sosyal bilgiler öğretmeni ve bir tarih eğitim uzmanının görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Bu doğrultuda belirlenen yıllık plana uygun olarak 9 Aralık 2019-11 Ocak 2020 tarihleri arasında uygulama gerçekleştirilmiştir.

Bu kazanımlarda “8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi Doğu Cephesi (Ermenilerle mücadele, 15. Kolordu ve Kazım Karabekir, Gümrü Antlaşması), Güney Cephesi (Fransız ve Ermenilerle mücadele, Urfa, Antep ve Maraş Savunması) Batı Cephesi (Kuvayı Milliye, Yunanlılarla mücadele, İsmet Paşa, 1. İnönü ve 2. İnönü Savaşları ve sonuçlarının getirdiği antlaşmalar, Kütahya- Eskişehir Muharebeleri, savaş ortamında Maarif Kongresi) gibi konular yer almaktadır. Kontrol grubunda belirtilen kazanımlar işlenirken, programın öngördüğü yöntem ve teknikler kullanılırken; deney grubunda ise bu yöntemlere ek olarak kazanımlara uygun olarak hazırlanmış belgesel filmler öğretim materyali olarak kullanılmıştır.

1. hafta (1 ve 2. Ders) hafta deney grubu öğrencileriyle ders işlenirken ders planlarına uygun hareket edilmiştir. 1. Hafta ek-1’de yer alan plan doğrultusunda işlenmiştir. “Millî Mücadele Dönemi’nde Doğu Cephesi ve Güney Cephesi’nde meydana

gelen gelişmeleri kavrar.” kazanıma paralel olarak belgesel filmlerden kesitler kullanılmıştır. Gümrü Anlaşması ile ilgili belgesel film kesiti seyrettirilmiş, öğrencilerin kesiti izlerken not almaları istenmiş sonrasında öğrencilere sorular yöneltilmiştir. Dersin ilerleyen kısmında Maraş savunmasından bahsedilip seçilen belgesel film kesiti kullanılmış ve öğrencilerin çoğu yöneltilen sorulara doğru yanıtlar vermiştir. Son olarak sorulardan dönüt alındıktan sonra Urfa savunmasından bahsedilir. Savunmanın ve Ali Saip Bey’in kahramanlığını daha iyi kavratmak için belgesel film kesiti kullanılmıştır.

2. hafta (1 ve 2. Ders) ek-2’de yer alan plan doğrultusunda dersler işlenmiştir. “Millî Mücadele Dönemi’nde Batı Cephesi’nde meydana gelen gelişmeleri kavrar.” kazanımıyla paralel olan belgesel filmlerden kesitler kullanılmıştır. Kuvayı millîye ve düzenli ordu ile ilgili gerekli bilgiler verilmiş ardından belgesel film kesiti kullanılıp öğrencilere sorular yöneltilmiştir. Devamında ders kitabında yer Birinci İnönü Savaşı hakkında gerekli bilgiler verildikten sonra öğrencilerin videoyu izlerken not almaları istenmiş sonrasında öğrencilere sorular yöneltilmiştir. Bunun üzerine İngiltere Sevr anlaşmasını bize anlaşma yoluyla kabul ettirmek için Londra Konferansı’nı düzenlediklerinden bahsedilmiştir. Konferansla ilgili belgesel film kesiti seyrettirilmiş ve sorular yöneltilmiştir. Birinci İnönü Savaşı’nın sonuçlarından da bahsedildikten sonra seçilen belgesel film kesiti seyrettirilmiştir. İlk haftanın ikinci dersinin son başlığı olan İkinci İnönü Savaşı hakkında konu anlatıldıktan sonra belgesel film kesiti seyrettirilmiştir ve devamında öğrencilerle soru cevap etkinliği yapılmıştır. Etkinliğinin ardından gerekli bilgiler ilave edilip, akabinde 80 dakikalık süre zarfında işlenen konular genel hatları ile özetlenip dersin işlenişi sonlandırılmıştır.

3. hafta (1 ve 2. Ders) ek-3’de yer alan plan doğrultusunda işlenmiştir. Ders “Millî Mücadele’nin zor bir döneminde Maarif Kongresi yapan Atatürk’ün, millî ve çağdaş eğitime verdiği önemi kavrar” kazanımı doğrultusunda belgesel filmlerden kesitler seyrettirilmiştir. Öğrencilere Kütahya Eskişehir Muharebeleri hakkında bilgiler verilmiş bu konu ile ilgili seyrettikleri kesitle alakalı sorular yöneltilmiştir. Öğrencilerden dönütler alındıktan sonra dersin işlenişine devam edilmiştir. Savaş sırasında yapılan Maarif Kongresi’nin nasıl düzenlendiği konusu anlatılmış önemli noktalar üzerinde durulmuştur. Kongre ile ilgili seçilen belgesel film kesiti seyrettirilmiştir ardından sorular sorulmuştur. Sorulardan dönüt alındıktan gerekli bilgiler ilave edilip, akabinde 80 dakikalık süre zarfında işlenen konular genel hatları ile özetlenip dersin işlenişi sonlandırılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın amacına uygun olarak elde edilen nicel veriler, bilgisayar ortamında SPSS(Statistical Package Fort he Social Sciences) paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin başarı testinin analizlerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Nitel veriler analiz edilirken betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s.239). Ayrıca veriler analiz edilirken öğrencilerin ismine yer verilmemiş, Ö1,Ö2... şeklinde belirtilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Belgesel film kullanımının akademik başarı üzerindeki etkisini belirleyebilmek amacıyla ön-test son-test kontrol gruplu modelden yararlanılmış, bu kapsamda aynı okulun 8. sınıflarından random olarak deney grubu ve kontrol grubu bir şube olarak seçilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Deney grubunun ön test başarı puanı ile kontrol grubunun ön test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklindedir. Seçilen deney ve kontrol gruplarının konuya ilişkin akademik başarılarını incelemek amacıyla Mann Whitney U testinden yararlanılmış elde edilen veriler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Grubu Ön-test Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	n	$\bar{X}$	Sıra Ortalaması	U	p
Deney Grubu	27	59,55	26,91	348,50	,781
Kontrol Grubu	20	60,89	28,09		

Tabloda görüldüğü üzere deney ve kontrol grubu ön-test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu durum her iki grubun konuya ilişkin akademik başarılarının birbirine denk düzeyde olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Kontrol grubunun ön test başarı puanı ile son test başarı puanı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklindedir. Programın öngördüğü işlenen dersin, öğrenci başarısı üzerindeki etkisini belirleyebilmek amacıyla, kontrol grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test puanları, Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmış, elde edilen bulgular Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Kontrol Grubu Ön-test Son-test Puanlarının Karşılaştırılması

Test	n	$\bar{X}$	Sıra Ortalaması	U	p
Ön-test	27	60,89	25,91	321,50	,455
Son-test	27	65,03	29,09		

Tabloda görüldüğü üzere kontrol grubu öğrencilerinin ön-test son-test puanları arasında $p < .01$ düzeyinde bir farklılık yoktur. Buna göre programın öngördüğü öğretim yöntemleri kontrol grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarıları üzerinde anlamlı bir fark yaratmamıştır.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Deney grubunun ön test başarı puanları ile son test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklindedir. Belgesel filmlerle işlenen dersin öğrenci başarısı üzerindeki etkisini belirleyebilmek amacıyla, deney grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test puanları, Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmış, elde edilen bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Deney Grubu Ön-test Son-test Puanlarının Karşılaştırılması

Test	n	$\bar{X}$	Sıra Ortalaması	U	p
Ön-test	27	59,55	20,17	166,50	,000
Son-test	30	79,73	36,95		

Tabloda görüldüğü üzere deney grubu öğrencilerinin ön-test son-test puanları arasında $p < .01$ düzeyinde bir farklılık vardır. Buna göre deney grubu öğrencilerinin son-test puanları ön-test puanlarına göre daha yüksek olup aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Deney grubunun son test başarı puanı ile kontrol grubunun son test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklindedir. Belgesel filmler ve programın ön gördüğü yöntemler ile işlenen ders

arasındaki farklılığın ortaya konulması amacıyla deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son-test puanları Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmış, elde edilen bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

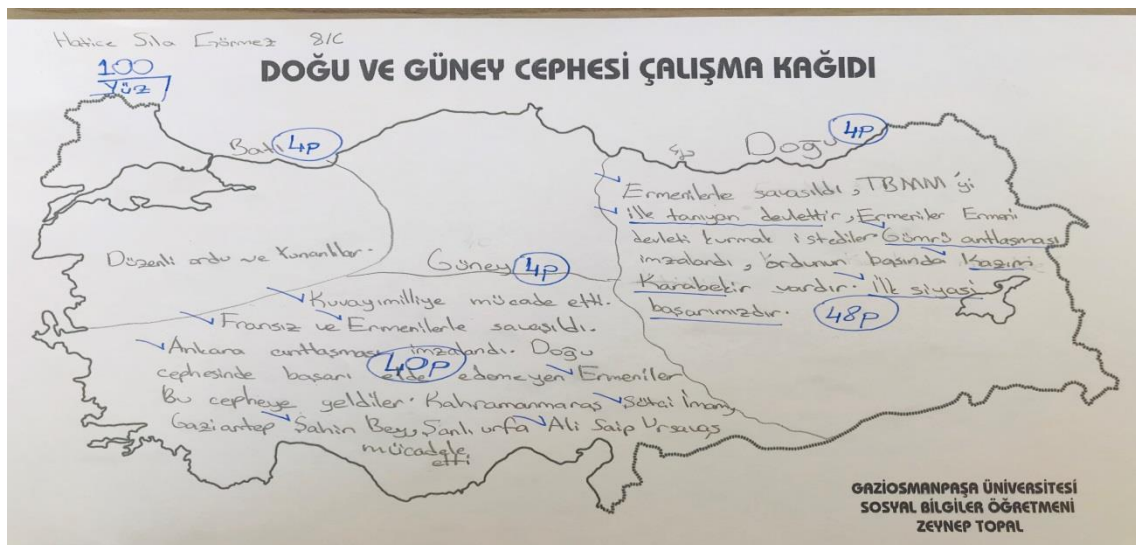
Tablo 5. Deney ve Kontrol Grubu Son test Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	n	$\bar{X}$	Sıra Ortalaması	U	p
Deney Grubu	30	79,73	32,25	217,50	,003
Kontrol Grubu	27	65,03	22,06		

Tabloda görüldüğü üzere deney ve kontrol grubu son-test puanları arasında $p < .01$ düzeyinde anlamlı bir fark vardır. Buna göre belgesel filmlerle ders işleyen deney grubu öğrencileri, programın ön gördüğü yöntemlerle ders işleyen kontrol grubu öğrencilerine göre daha başarılı olmuştur.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “Belgesel film kullanımının öğrenilenlerin somutlaştırılması üzerinde etkisi var mıdır?” şeklindedir. Deney (8/C) ve kontrol (8/D) grubunda doğu ve güney cephesi konusu işlenmiş sonrasında dilsiz harita çalışma kâğıdı öğrencilere dağıtılmıştır.

Şekil 4. Deney grubuna ait çalışma yaprağı örneği

Şekil 5. Kontrol grubuna ait çalışma yaprağı örneği

Deney ve kontrol grubu öğrencilerine “Milli Bir Destan: Ya İstiklâl Ya Ölüm” konusu adı başlığı altında cepheler konusu genel olarak verilmiş özeldir ise doğu ve güney cephesi anlatılmıştır. Öğrencilerden, öğrendiklerini haritaya yazmaları istenmiştir. Deney ve kontrol grubunun sonuçları, Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmış elde edilen sonuçlar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Deney ve Kontrol Grubu Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	n	$\bar{X}$	Sıra Ortalaması	U	p
Deney Grubu	30	69,33	30,73	293,00	,165
Kontrol Grubu	25	60,60	24,72		

Tabloda görüldüğü üzere deney ve kontrol grubu başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu durumda her iki grubun konuya ilişkin akademik başarılarının birbirine yakın düzeyde olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi “Belgesel film kullanımının tarihsel düşünme becerilerinin gelişmesinde etkisi var mıdır?” şeklindedir. Deney grubunda ikinci hafta seyrettirilen belgesellerdeki konu ile alakalı öğrencilere sorular yöneltilmiştir. Öğrencilerin izlemiş oldukları belgesel ya da kısa filmlerdeki sorulara ilişkin görüşleri sırasıyla açıklanmıştır. Bu sorulardan ilki “Videoda gördüğünüz, kongre sırasında kendi

arasında konuşan iki kişiden biri siz olsaydınız, cephede savaş devam ederken Mustafa Kemal'in Maarif Kongresi'ne katılmasını nasıl değerlendirirdiniz?" şeklindedir. Katılımcıların soruya ilişkin yanıtları incelendiğinde "Mustafa Kemal'in kongreye katılmasının gerekli olduğu" en çok verilen yanıtlar arasındadır. Katılımcılardan Ö1: "Mustafa Kemal, konuşma yaparken arka tarafta konuşan iki kişinin eğitim kongresine ilişkin düşüncelerini uygun bulmuyorum. Mustafa Kemal'in zorlu şartlar altında Eskişehir Kütahya Muharebeleri devam ederken toplantıyı yapmak istemesi, yapılacak olan kongrenin ne kadar önemli olduğunu bize göstermiştir. Mustafa Kemal'in "Cahillikle ve ilkellikle savaş, düşmanla savaşmaktan daha az önemli değildir." şeklinde orada söylediği söz savaş kazanılabilir veya kaybedilebilir durum ortama göre değişebilir fakat cahile laf anlatamayız, onu değiştirmek çok zordur. Bu nedenle kongreye katılmasının önemli buluyorum" şeklinde yanıt vermiştir. Başka bir katılımcı Ö2: "15 Temmuz 1921 de toplanan Maarif Kongresi'ne Mustafa Kemal'in katılmasını hoşgörü ile karşıladım. Çünkü gerçek kurtuluş yalnızca savaşla değil cahillikle de yapılan mücadelede kazanılan zaferdir" yanıtı dikkat çeken yanıtlar arasındadır. Bir diğer katılımcı Ö3'ün verdiği yanıt, "Her şeyden önemlisi çocukların, geleceğin eğitimidir. Savaşta düşmana bir kurşun atar mağlup edersin ama cahile laf anlatmak kurşun atmaktan daha zor olacaktır" şeklinde ki yanıtı kayda değer yanıtlar arasında seçilmiştir. Verilen yanıtlar değerlendirildiğinde "kongrenin önemi" üzerine de birçok farklı yanıt alınmıştır. Katılımcılardan Ö4: "Çoğu kişi savaş sırasında gerçekleştirilen bu kongrenin sadece zaman kaybı olduğunu düşünür. Oysa onların farkında olmadıkları bir şey var; Eğitimsiz insan her yerde zorluk çıkarır ve ayak bağı olur. Ben Mustafa Kemal'in kongreye katılmasını doğru buluyorum. Mustafa Kemal bu kongreyi erteletemeyerek günümüzün eğitimi için önemli bir adım atmıştır" şeklinde yanıt vermiştir. Bir diğer katılımcı Ö5 ise kongrenin yapılması gerekliliğini toplumun temel değerleri ile bütünleştirmiştir: "Eğitim Kongresinin ertelenmesi veya yapılmaması bireyin ve toplumun bütün değerlerini kaybetmesi gibidir." Başka bir katılımcı olan Ö6 ise düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: "Ben olsaydım kongreye katılmasını gerekli bulurdum neden mi? Çünkü bize değerli bilgileri öğreten öğretmenlerimizdir. Bizler yeterli bilgiye sahip olmadan top, tüfek vs. üretemeyiz. Bu yüzden eğitim olmadan geleceğe dair plan yapamayız ve ilerleyemeyiz" yanıtıdır. Katılımcılardan Ö7'nin yanıtı ise kısa ve öz bir biçimdedir. "Olumlu bulurdum. Çünkü kongreyle birlikte günümüzdeki MEB'in temelini atmışlar" yanıtı oldukça dikkat çekicidir.

Katılımcılara, “Savaş devam ederken top sesleri arasında yapılan bu kongreyi Mustafa Kemal’in eğitime verdiği önem açısından değerlendiriniz” şeklinde ikinci soru yöneltilmiş, katılımcılar soruya ilişkin çeşitli yanıtlar vermiştir. Yanıtların geneli irdelendiğinde “eğitimin her şeyden üstün olması” en çok verilen yanıtlar arasındadır. Katılımcılardan Ö2: “Belgeselden anladığıma göre, her ne koşul olursa olsun bu savaş dahi olsa, eğitim şartsız koşulsuz her şeyden üstündür. Eğitim almamış kişiler savaş esnasında yanlış hareketlerde bulunabilir fakat eğitilmiş kişiler ne yapacağını ve nasıl davranacağını bilir ve bilgi dağarcıkları çok geniştir. Bu yüzden eğitim ile ilgili Mustafa Kemal, “Cahillik ve ilkelikle savaş, düşmanla savaşmaktan daha az önemli değildir” sözünü söyleyerek eğitimin ne kadar önemli olduğu noktasında son noktayı koymuştur. şeklinde yanıt vermiştir. Başka bir katılımcı Ö4 ise bu soruya farklı bir perspektiften bakmıştır. “Gelişmiş, okuma yazma bilen, çağdaş bir ülke olabilmek için eğitim şarttır. Mustafa Kemal’de bunun farkındadır. Yeni kurulacak olan devletin temellerini sağlam atma düşüncesindedir. Bundan dolayı da görülüyor ki kongreyi ertelenememiştir.” şeklindeki yanıt vermiştir. Bir diğer katılımcı Ö6 ise “Biz öğrenim gördükten sonra mühendis olup topları, tüfekleri yaptık. Hiç eğitim alamayan birinin kendi kendine silah yapması olanaksızdır. Bu manada eğitim, toplum için olmazsa olmaz yegâne konulardan biridir” şeklindeki yanıt oldukça dikkat çekicidir. Katılımcılardan Ö8 ise soruyu şu şekilde yorumlamıştır. Eğitimsiz, niteliksiz bir toplumu ileriye dönük modern bir devlet yapısı kapsamında istediğiniz gibi şekillendiremez, yönlendiremezsiniz. Mustafa Kemal’de bu nokta da cahilin savaştan insana daha fazla zarar vereceğini düşünerek eğitime öncelik vermiştir. Böylelikle de nitelikli bir toplumu daha iyi yönlendirecek ve Milli mücadeleden de başarı ile çıkacaktır” şeklinde yanıt vermiştir. Katılımcılardan Ö10 ise Mustafa Kemal’in sözü ile eğitimin önemi üzerinde durmuştur: “Mustafa Kemal insanın ve toplumun kendini her alanda yetiştirmesi ve geliştirmesi gerektiğini düşünen bir liderdir. Hatta bir eğitimle ilgili bir sözü “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir” sözü benim içinde çok önemlidir” şeklinde yanıt vermiştir. Yapılan etkinlik Ek-7’de verilmiştir.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi “Belgesel film kullanımına yönelik görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Öğrencilere, ilk olarak “Belgesellerle işlenen dersler sizin için nasıl geçti? ” şeklindeki açık uçlu soru yöneltilmiş elde edilen cevaplar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğrencilerin Belgesellerle İşlenen Derslerin Nasıl Geçtiğine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Frekans	Katılımcılar
Güzel	12	Ö1-Ö3-Ö5-Ö7-Ö9-Ö11-Ö13-Ö15-Ö17-Ö19-Ö21-Ö23
Bilgi birikimim arttı.	6	Ö2-Ö4-Ö6-Ö8-Ö10-Ö12
Eğlenceli	6	Ö3-Ö5 -Ö25-Ö27
Faydalı	4	Ö1-Ö14-Ö16-Ö18
Pekiştirici	2	Ö7-Ö9

Tabloda görüldüğü gibi sorulan sorulara farklı yanıtlar verilmiştir. Frekansın (12) en yüksek olduğu yanıtı bakıldığında verilen cevap, “Güzel” yanıtıdır. Katılımcılardan Ö11’in ilk soruya yönelik görüşü dikkat çekicidir. Belgesel ve kısa filmlerde, görsel unsurlara yer verildiği için konuyu daha iyi kavrandığını söylemiştir. “Ders çok güzel geçti. Konuyu görsellerle ilişkilendirdiğimiz için konu aklımda daha iyi kaldı. Cepheler başlığı altında; savaşları, yapılan anlaşmaları belgeseller sayesinde çok güzel öğrendim” şeklinde yanıt vermiştir. Bir başka katılımcı Ö13 ise “Doğu-batı ve güney cephesindeki başarıları ve bu başarılarda etkisi olan komutanları, belgeseller sayesinde daha iyi öğrendim” yanıtı kayda değer bir başka ifadedir. İlk soru ile alakalı bir başka katılımcı Ö15 ise derste kullanılan belgesel ve kısa filmlere farklı bir perspektiften bakarak şu değerlendirmede bulunmuştur. “Derste belgesellerin kullanılması ders işlemenin en güzel yoluymuş. Belgeseller ile dersin süslendirilmesini çok beğendim ve gayet güzeldi” yanıtı verilen cevap arasında örnek olarak seçilmiştir.

Frekansın (6) yüksek olduğu bir diğer yanıt ise, “Bilgi birikimim arttı” yanıtıdır. Bu yanıtı veren katılımcı Ö8’in belgesel ve kısa filmlerle ders işlemenin kendisine daha çok bilgi kattığını şu şekilde ifade etmiştir. “Belgeseller ile işlenen dersler sayesinde İnkılâp Tarihi dersine karşı daha çok bilgi birikimim arttı. Konuyla ilgili hemen hemen her

şeyi biliyorum artık” şeklindeki ifadesi örnek yanıt olarak seçilmiştir. Frekansın (6) belirgin olarak görüldüğü bir diğer yanıt ise “Eğlenceli” yanıtıdır. Katılımcılardan Ö25’in belgesellerle geçen derslere ilişkin yanıtı: “Bence gayet güzel ve normal derslerden daha eğlenceliydi” şeklindeki ifadesi, izletilen belgesellerin dersi sıkıcılıktan kurtardığını ve derse farklı bir bakış açısı kazandırarak eğlenceli hale getirdiğinin açık bir göstergesidir. Bir diğer katılımcıya göre ise ders Ö27: “Belgesellerle birlikte derse karşı bende farklı bir izlenim oluştu” yanıtı örnek olarak seçilmiştir.

Frekansın (4) diğerlerine göre yüksek olduğu bir diğer yanıt ise “Faydalı” yanıtıdır. Bu yanıt katılımcılardan Ö14’ün belgesellerin konun anlaşılmasında çok faydalı olduğunu, derste izletilen belgesel ve kısa filmler sayesinde dersi daha iyi kavradığına ilişkin görüşü “Çok verimli geçti. Belgeseller ile birlikte konuyu daha iyi öğrendim” cevabı ifadesine ilişkin önemli bir gerekçe sunmuştur. Bu soruya yönelik katılımcılardan Ö16 ise “Benim için çok yararlı oldu. Bilgi edinmek insana mutluluk verdiği için çok güzeldi” şeklindeki yanıtı dikkat çekicidir. Bir diğer katılımcı Ö18 ise belgesellerin öğretici olmasından bahsetmiş programın ön gördüğü yöntemden farklı bir uygulama olduğuna ilişkin görüşü “Belgeseller daha öğretici ve faydalı bir yöntemdi” biçimindeki söylemi, çağdaş öğretim araçlarının daha öğretici ve kalıcı olduğunu ortaya koymuştur.

Bu cevapların yanı sıra çok tekrarlanmayan fakat kayda değer cevaplar da mevcuttur. Belgesellerle işlenen ders nasıl geçti sorusuna “Pekiştirici” şeklinde yanıtlar alınmıştır Katılımcılardan Ö7’ye göre belgesel ve kısa filmlerle işlenen ders sayesinde “Konuyu pekiştirdim ve bilgilerimi olumlu etkiledi” yanıtı örnek olarak seçilmiştir.

Katılımcılara, “Sizce, derste belgesel film kullanılması konuyu öğrenmenizi nasıl etkiledi?” şeklindeki açık uçlu soru yöneltilmiş elde edilen cevaplar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Derste Belgesel Film Kullanılmasına Yönelik Öğrencilerin Konuyu Öğrenmelerini Nasıl Etkilediğine Dair Görüşleri

Kategoriler	Frekans	Katılımcılar
Konuyu anlaşılır kıldı.	9	Ö1-Ö4-Ö7-Ö10-Ö13-Ö16-Ö19-Ö22-Ö25
Olumlu etkiledi.	5	Ö3-Ö6-Ö9-Ö12-Ö15
Öğrendiklerimi kalıcı hâle getirdi.	4	Ö18-Ö21 -Ö24-Ö28
Dikkat çekiciydi.	4	Ö18-Ö21-Ö24-Ö27
Konunun zihnimde canlanmasını sağladı.	3	Ö-11-Ö14-Ö17
Başarımı arttırdı.	3	Ö20-Ö23-Ö26
Dersin süsü gibiydi.	2	Ö29-Ö30

Tabloda görüldüğü gibi sorulan sorulara farklı yanıtlar verilmiştir. Frekansın (9) en yüksek olduğu yanıtı bakıldığında verilen cevap, “Konuyu anlaşılır kıldı” yanıtıdır. Katılımcılardan Ö7’ye göre: “Düz anlatımda konuyu hiç anlamıyordum. Belgesellerle birlikte konu bende anlaşılır hale geldi. Bilgi olarak aklımda da şuan bazı şeyler daha açık ve net.” şeklinde yanıt vermiştir. Bu noktada şunu diyebiliriz ki katılımcılara yöneltilen ikinci soru, belgesel ve kısa filmlerle geçen dersler konunun daha iyi anlaşılmasında önemli bir etkiye sahiptir. Bir başka katılımcı Ö13 ise “Görsel olarak işlendiği için sıkıcı değildi tam aksine akıcı geçti. Ama en önemlisi bugün dersten çıkarken ne öğrendim deyince bir cevabım oluştu çünkü konuyu anladım” yanıtı kayda değer bir cevap niteliğindedir.

Frekansın (5) yüksek olduğu bir diğer yanıt ise, “Olumlu etkiledi” cevabıdır. Modern yöntemlerin kullanıldığı derslerde öğrenciler, genel de çağdaş öğretim araçlarının kullanılmasına karşı olumlu bir bakış açısı göstermektedirler. Buna ilaveten

Katılımcılardan Ö9'un belgesel ya da kısa filmin kullanılması konuya ilişkin öğrenmeniz üzerindeki etkisine şu yanıtı vermiştir. “Sözel içerikli dersleri Öğretmen anlatıp gidiyor ve biz çabuk unutuyoruz. Derste bu tarz uygulamalar olduğu zaman daha iyi oluyor” şeklindeki yanıtı örnek olarak seçilmiştir.

Frekansın (4) diğerlerine göre yüksek olduğu bir diğer yanıt ise, “Öğrendiklerimi kalıcı hale getirdi” şeklindeki cevaptır. Eğitimin temel hedeflerine bakıldığında öğrencilerde istendik yönde, kalıcı izli davranış değişikliği meydana getirerek bir nevi onları hayata hazırlamaktır. Öğretim programları ise bu noktada devreye girmektedir. Hazırlanan ders içerikleri öğrencilerde bir farkındalık oluşturuyorsa kullanılan yöntemin kalıcılığından bahsedilebilir. Belgesel ya da kısa filmle işlenen dersin konunun öğrenilmesine etkisi saptanmaya çalışıldığında Ö21'in cevabı şu şekilde olmuştur: “Belgesellerdeki karakterler, kendi aralarında yaptıkları konuşmalar yapılan savaşlar ve anlaşmalar insanın dikkatini çektiği için belgeseller sayesinde öğrendiklerim kalıcı hale geldi” yanıtı verilen cevaplar arasından örnek olarak seçilmiştir. Bir diğer katılımcı ise, Ö28 “Öğrenmesi güç olan konuyu daha iyi öğrendim. Şuan konuya hâkimim diyebilirim” biçimindeki yanıtı örnek olarak alınmıştır.

Frekansın (4) diğerlerine göre yüksek olduğu bir diğer yanıt ise, “Dikkat çekiciydi.” yanıtıdır. Katılımcılardan Ö21' in cevabı tekdüze anlatımlarda dikkatinin dağıldığını şu ifade ile yanıtlamıştır. “Film izlemeyi seven bir insan olarak derste görsel unsurların kullanılması yararlı oldu. Öğretmen sadece kendisi ders anlattığında dikkatim dağılmaktadır. Ama belgesel gibi kısa filmler izletildiğinde dikkatimi daha çok çekmektedir” şeklindeki yanıtı örnek olarak seçilmiştir. Bir diğer katılımcı ise, Ö27' ye göre “Konuyu hocadan dinleyince bende bir farklılık oluşmuyor. Bence izlemek daha bir başkadır. Öğrenmenin en güzel yoludur” söylemi yöneltilen soruya ilişkin en dikkat çekici cevaplar arasında örnek olarak seçilmiştir.

Frekans (3) diğerlerine göre daha belirgin olan başka bir yanıt ise, “Konunun zihnimde canlanmasını sağladı” yanıtıdır. Çoğunlukla derslerde, konu işlerken görsel içerikli unsurlara yer verilmesi, öğrencinin konuyu anlamasını kolaylaştıracak ve zihninde bir bütünlük oluşmasını sağlayacaktır. Bu yanıt başlığı adı altında katılımcılardan Ö11'e göre “Görsel araçların kullanılması bunlardan örnek olarak belgeseller, izlediğimiz için benim açımdan konunun aklımda kalmasını sağladı” cevabı örnek olarak seçilmiştir. Bir

başka katılımcı, Ö14'e göre "Olaylar bir bütün olarak film şeridi gibi gözümde canlandı" şeklindeki cevabı örnek olarak seçilenler arasındadır.

Frekans (3) olarak yüksek olmasa da "Başarımı arttırdı" yanıtı dikkate değer bir cevaptır. Bu anlamda öğrenciyi aktif kılarak, öğrenmesini kolaylaştıran öğretim araçlarına (belgeseller gibi) yer verilmesi, başarının artmasında önemli etkenler arasındadır. Verilen yanıtlara bakıldığında Ö20'ye göre, "Ya istiklâl ya ölüm konusunu izlettikleriniz sayesinde daha iyi öğrendim. Sonraki haftalarda başarımın arttığını fark ettim" yanıtı en dikkat çekici cevap olarak seçilmiştir. Frekansın (2) diğerlerine göre en düşük olan yanıt ise, "Dersin süsü gibiydi" yanıtıdır. İkinci soruya yönelik olarak verilen cevaplar arasında en farklı olanıdır diyebiliriz. Katılımcılardan Ö29'a göre konun öğrenilmesinde belgeseller ".. Yani dersin süsü gibiydi" şeklindeki ifadesi örnek olarak seçilmiştir.

Araştırmanın devamında katılımcılara, izlemiş olduğunuz belgesel ya da kısa filmlerde dikkatinizi en çok neler çekmiştir? şeklinde ki açık uçlu soru yöneltilmiş elde edilen cevaplar Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Öğrencilerin İzlemiş Oldukları Belgesel Filmlerde, Dikkatlerini En Çok Çeken Unsurlara Yönelik Görüşleri

Kategoriler	Frekans	Katılımcılar
Mustafa Kemal'in eğitime verdiği önem	12	Ö2-Ö4-Ö6-Ö8-Ö10-Ö12-Ö14-Ö16-Ö18-Ö20-Ö22-Ö24
Mustafa Kemal ile Suphi Bey arasındaki konuşma	8	Ö1-Ö3-Ö5-Ö7-Ö9 Ö11-Ö13-Ö15
İnönü Savaşı'nda yaşananlar	5	Ö2-Ö4- Ö8-Ö26-Ö28
Kesitlerdeki askerlerin Mücadelesi	2	Ö4-Ö19
Maraş Savunması	1	Ö-22

Tabloda görüldüğü gibi sorulan sorulara birbirinden farklı yanıtlar verilmiştir. Frekansın (12) en yüksek olduğu yanıtı bakıldığında verilen cevap, “Mustafa Kemal’in eğitime verdiği önem” cevabıdır. İzletilen belgesel ve kısa film içerisinde Maarif Kongresi öncesi yaşananlar öğrencinin en çok dikkatini çektiği kesit olmuştur. Bu bağlamda katılımcılara yöneltilen soruda, Ö8: “Mustafa Kemal’in her şeye rağmen o koşullarda eğitim kongresini toplaması eğitime ne kadar önem verildiğinin kanıtıdır” şeklindeki yanıtı verilen cevaplar arasında örnek olarak seçilmiştir. Bir diğer katılımcı ise, “Mustafa Kemal, Maarif Kongresi’nde gösterdiği davranış çok etkileyiciydi. Bir başka lider olsa savaş ortamında belki böyle bir girişimde bulunmazdı” yanıtı oldukça dikkat çekici cevaplar arasında yer almaktadır. Milli mücadele yıllarının zorlu şartları altında bir yandan Eskişehir- Kütahya Muharebeleri devam ederken bir yandan eğitim kongresi toplanmıştır. Bu kongrede alınan kararlar, o günün eğitim ihtiyacını karşılamaya dönük olsa da aslında gelecekte yetişecek olan neslin eğitilmiş bireyler olarak yetişmesi amaçlanmıştır. Buna ilişkin Katılımcılardan, Ö22: “Mustafa Kemal’in Maarif Kongresi’nde söylediği sözü “Cahillikle savaş düşmanla savaştan daha az önemli değildir.” hiç unutmuyorum” şeklindeki yanıtı dikkate değer cevaplardan bir tanesidir.

Frekansın (8) diğerlerine göre yüksek olduğu bir diğer yanıt ise, “Mustafa Kemal ile Suphi Bey arasındaki konuşmadır. Belgesel ya da kısa filmle işlenen dersler boyunca öğrencilerden farklı yanıtlar gelmiştir. Bu katılımcılardan Ö13’ün yöneltilen soruya ait yanıtı “Suphi Bey’in, halktan bir kesimin eğitim kongresine yönelik tepkilerini Mustafa Kemal’ iletilmesi, Mustafa Kemal’in tepkilere rağmen kongreyi yapması” yanıtıdır. Frekansın (4) diğerlerine göre daha belirgin olan yanıt ise, “İnönü Savaşı’nda yaşananlar” yanıtıdır. Verilen yanıtlara bakıldığında öğrencilerin İnönü Savaşı’ndaki Türk ordusunun olumsuz hava koşullarına rağmen muharebeyi kazanması dikkat çeken konular arasında yerini almıştır. Katılımcılardan, Ö28 “Sisli bir hava da yunan ordusunun yenilgisi, Türk ordusunun başarısını gösterir” şeklindeki yanıtı İnönü Savaşı’nın belgeseller sayesinde derinlemesine öğrenildiğinin göstergesidir. Frekansın (2) diğerlerine göre yüksek olduğu bir diğer yanıt ise, “Londra Konferansı’nda ki gelişmeler” yanıtıdır. I. İnönü Savaşı’nın kazanılmasından sonra Londra Konferansı düzenlenmiş, Osmanlı ve Ankara Hükümeti birlikte Londra’ya davet edilmişti. Belgesel de izletilen bu durum öğrencilerin dikkatini çekerek öğrenmesinde önemli etkiye sahip olmuştur. Bir diğer katılımcı Ö17: “Londra Konferansı’nda, kürsüde İstanbul Hükümeti temsilcisinin sözü, Ankara Hükümeti

temsilcisi Bekir Sami Bey’e bırakması benim en çok dikkatimi çeken konu olmuştur” şeklindeki yanıtı verilen cevaplar arasında örnek olarak seçilmiştir.

Frekansın (2) olarak yüksek olmasa da, “Kesitlerdeki askerlerin Mücadelesi” verilen yanıtlar arasındadır. Kurtuluş Savaşı yıllarındaki Türk ordusunun, istiklali hangi şartlarda kazandıklarına ilişkin katılımcılar farklı yanıtlar vermişlerdir. Katılımcılardan Ö19: “Türk ordusunun kahramanlığı ve durumu dikkat çekiciydi ayrıca askerlerin üniformaları çok farklıydı” şeklindeki yanıtı örnek olarak seçilmiştir. Frekansın (1) diğerlerine göre en düşük olan yanıt ise, “Maraş Savunması” yanıtıdır. Güney Cephesi’nde, Fransız ve Ermenilere karşı topyekûn olarak mücadele veren Maraş halkı, işgalci güçleri topraklardan çıkarmayı başarabilmiştir. Bu mücadelede birlik ve bütünlüğün sağlanması noktasında ön plana çıkan kahramanlardan Sütçü İmam, Rıdvan Hoca gibi isimler Maraş’ın simgeleşen kahramanları olmuşlardır. Belgesel de Sütçü İmam’ın tanık olduğu olay katılımcılardan Ö22’nin dikkatini çekmiş ve katılımcı, ”Sütçü İmam’ın hikâyesi ve kahramanlığı beni etkiledi” şeklindeki yanıtı kayda değer yanıt olarak seçilmiştir.

Öğrencilere, izlemiş olduğunuz belgesel filmlerle neler öğrendiğinizi düşünüyorsunuz? Şeklinde ki açık uçlu soru yöneltilmiş elde edilen cevaplar Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Öğrencilerin, Belgesel Filmlerle Neler Öğrendiklerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Frekans	Katılımcılar
Cepheleri daha iyi anladım.	14	Ö2-Ö4-Ö6-Ö8-Ö10-Ö12-Ö14-Ö16-Ö18-Ö20-Ö22-Ö24-Ö26-Ö28
Ayrıntı içeren bilgiler Öğrenmiş oldum.	6	Ö3-Ö5-Ö7-Ö9-Ö11-Ö13
Öğrendiklerimizi pekiştirdi.	4	Ö4-Ö8-Ö15- Ö17
Harita da kullanılınca Aklımda konu bütünlüğü Oluştı.	3	Ö19-Ö21-Ö23

Tabloda görüldüğü gibi sorulan sorulara birbirinden farklı yanıtlar verilmiştir. Frekansın (14) en yüksek olduğu yanıtta bakıldığında verilen cevap, “Cepheleri daha iyi anladım” şeklindeki yanıttır. Katılımcıların genelinin verdiği yanıtta bakıldığında belgesel ya da kısa film sayesinde konun daha net anlaşıldığı, görseller ile birlikte anlaşılamayan yerlerin açıklığa kavuştuğu gibi ifadelerle yer verilmiştir. Katılımcılardan, Ö8: “Öncelikle belgeseller çok açık ve özdü. Anlamadığım konuları izledikten sonra konuyu daha iyi kavradım” şeklinde yanıt vermiştir. Bir başka katılımcı Ö10 ise “Cephelerde kazandığımız savaşları, yaptığımız anlaşmaları öğrendim” yanıtı çağdaş öğretim araçlarından biri olan belgesellerin konun öğrenilmesinde önemli bir etkisi olduğu verilen yanıtlardan anlaşılmaktadır. Bir diğer katılımcı Ö12: “Milli mücadeleyi daha iyi kavradım. En çok da sıralamaları karıştırıyordum şu an olayların sıralaması aklımda daha net” ifadesi belgesellerin konular arasında bir bütünlük ve hiyerarşi sağladığının da göstergesidir. Başka bir katılımcı Ö14 ise “Konuyla ilgili eksik olduğum yanları tamamladım” yanıtı belgesellerin aynı zaman da tamamlayıcı yönüne dikkat çekmiştir.

Frekansın (6) diğerlerine göre yüksek olduğu bir diğer yanıt ise, “Ayrıntı içeren bilgiler öğrenmiş oldum” yanıtıdır. İzletilen belgesellerdeki bazı kesitlerin detay vermesi katılımcıların konuyu öğrenmesinde etkili olan dikkat çekici bir husustur. Katılımcılardan, Ö11 “Cephede savaş olmasına rağmen Mustafa Kemal’in Maarif Kongresi’ne katılma düşüncesi ve sözünü “Cehaletle savaş, düşmanla savaştan daha az önemli değildir” sözünü İzletilen belgeseller vasıtasıyla öğrenmiş oldum” şeklindeki yanıtı, belgesellerin aynı zamanda detay verme yönüyle de ne kadar öğretici ve kalıcı olduğunun kanıtıdır. Bir başka katılımcı Ö13 ise ”Ermenilerle ilgili değişik bilgiler öğrendim mesela güney cephesinde gönüllü Ermenilerle savaşmamız..” yanıtı örnek olarak seçilmiştir.

Frekansın (3) diğerlerine göre yüksek olduğu bir diğer yanıt ise, “Öğrendiklerimizi pekiştirdi” yanıtıdır. Katılımcılardan Ö8: “Milli Bir Destan Ya İstiklâl Ya Ölüm konusunda bilgi birikimim oluşmuştu. Seyrettirilen ile birlikte bilgilerim yerine oturdu.” yanıtı örnek olarak seçilmiştir. Frekansın (2) diğerlerine göre düşük olan yanıt ise “Harita da kullanılınca aklımda konu bütünlüğü oluştu” şeklindeki yanıttır. Bu cevaptan hareketle belgesellerin içerisin de yer alan bazı savaş sahneleri, öğrencilerin mekân algısının da gelişmesine katkısı olduğu görülmektedir. Bu bağlam da katılımcılardan Ö19’un yanıtı:

“Belgeseller de olaylar harita ile bütünleştirildiği için aklım da daha iyi canlandı” şeklindedir. Buradan anlaşıldığı üzere öğrenciler, yer ve zaman ilişkisi kurarak disiplinler arası bir öğrenme gerçekleştirmiştir.

Katılımcılara, “İnkılâp Tarihi derslerinde belgesel film kullanılması ile ilgili neler düşünüyorsunuz ” şeklindeki açık uçlu soru yöneltilmiş elde edilen cevaplar Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. Öğrencilerin T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde belgesel film kullanılmalarına ilişkin görüşleri

Kategoriler	Frekans	Katılımcılar
Faydalı	10	Ö3-Ö5-Ö7-Ö9-Ö10-Ö13-Ö16-Ö19-Ö22-Ö25
Akılda kalıcı	6	Ö2-Ö4-Ö6-Ö8-Ö12-Ö14
Mantıklı	4	Ö1-Ö11-Ö15-Ö17
Konunun daha İyi anlaşılması	4	Ö3-Ö5-Ö18-Ö20
Sıkıcılıktan kurtarması	2	Ö21-23
Kolaylık sağlaması	1	Ö-27

Tabloda görüldüğü üzere yöneltilen sorulara birbirinden farklı yanıtlar verilmiştir. Frekansın (10) en yüksek olduğu yanıt, “Faydalı” yanıtıdır. Katılımcıların birçoğu derste belgesellerin izletilmesini faydalı bulmuştur. Katılımcılardan Ö7: “Bence bu yöntem bizim konuya daha hâkim olmamıza olanak sağladı” şeklindeki yanıtı verilenler arasından örnek olarak seçilmiştir. Bir başka katılımcı Ö13 ise bu soruya yönelik farklı bir bakış göstermiştir. Şu şekilde yanıt vermiştir: “İnkılâp Tarihi dersinde, öğretmen anlatıyor biz not alıyorduk. Bu uygulama ile birlikte belgeseller öğrenmeme katkı sağladı.” Frekansın (10) yüksek olduğu bir diğer yanıt ise, “Akılda kalıcı” şeklindeki yanıttır. Katılımcıların

genelde bu soruya ilişkin yanıtları, dersi sadece öğretmen anlattığında akıllarında kalmadıklarını ama görsel unsurlara yer verildiğinde aradan zaman geçtiğinde bile konunun hafızalarında canlandığını söylemişlerdir. Katılımcılardan Ö4: “Bilgilerimin bir film şeridi gibi gözümün önünden geçmesini sağladı” şeklindeki yanıt oldukça dikkat çekicidir. Bir başka katılımcı, Ö6 ise soruya farklı bir açıdan eğilim göstermiştir. “Belgesel veya kısa filmin izletilmesi benim ve arkadaşlarımdan cepheleri daha iyi anlamasına yardımcı olduğunu düşünüyorum” şeklinde yanıt vermiştir. Bir başka katılımcının Ö8’in yanıtı da kayda değerdir. “Dinleyince değil izleyince akılda kalıyor” şeklindeki yanıt örnek olarak seçilmiştir.

Frekansın diğerlerinden yüksek olduğu başka bir yanıt ise, “Mantıklı” yanıtıdır. Bu yanıtın harekete konuyu anlatırken yeri ve zamanı geldiğinde görsel unsurlara yer verilmesi, öğrenmenin kalıcılığına önemli ve geçerli bir etkidir. Katılımcılardan Ö11 bu soruya yönelik ifadesi verilen genel cevabı destekler niteliktedir. “Bu ders anlatıma dayalı bir derstir. Arada da olsa belgeseller ve kısa filme yer verilmesi konuyu öğrenmemiz açısından mantıklı olur” yanıtı örnek olarak seçilen cevaplar arasındadır. Frekansın (4) belirgin olduğu bir diğer yanıt ise, “Konunu daha iyi anlaşılması” şeklindeki yanıttır. Bu hususta katılımcılardan Ö3: “Bence her İnkılâp Tarihi hocası bunu yapmalı, konuyu işlerken aynı zaman da belgesellere de yer vermelidir. Böylelikle konuyu daha iyi kavramamıza yardımcı olur” yanıtı dikkat çeken cevaplar arasından örnek olarak seçilmiştir. Yanıtlardan alınan çıkarımlara bakıldığında belgeseller dersi anlaşılır kılmıştır.

Frekansın (2) diğerine göre yüksek olan yanıt ise, “Sıkıcılıktan kurtarması” şeklinde verilen yanıttır. Katılımcılardan Ö23: “Dersleri eğlenceli hale getiriyor” yanıtı belgesellerin, dersi tekdüzelikten kurtardığının göstergesidir. Frekansın (1) yüksek olmasa da verilen bir diğer yanıt ise “Kolaylık sağlaması” yanıtıdır. Katılımcı Ö27: “Konuyu öğrenmeme yardımcı oldu” şeklindeki yanıtı örnek olarak seçilmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyada yaşanan bilimsel ve teknolojik değişim ve pek çok alanda meydana gelen ilerlemeler insanoğlunun vazgeçilmez sistemlerinden biri olan eğitim sistemi üzerinde de etkilerini göstermektedir (Türker ve Arslan, 2008). Küresel boyuttaki bu gelişmeleri yakından takip edebilen, teknolojiyi kullanabilen daha da ötesinde günün koşullarına göre değişim ve gelişmeleri içselleştirebilen nesiller yetiştirmek, eğitimin önemli işlevleri arasında yer almaktadır. Bu işlevi yerine getirmede T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi büyük önem taşımaktadır. Bu ders aracılığıyla, öğrencilere duyuşsal niteliklerin kazandırmasının yanında; sosyal beceriler, geçmişle bugünü mukayese edebilme, değişim ve sürekliliği algılayabilme, eleştirel düşünebilme gibi birçok özelliğin kazandırılması mümkündür (Demircioğlu, 2007).

8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde en sık karşılaşılan sorunlardan biri de konun bilişsel boyutta kalıp kalıcı izli davranış değişikliğine dönüştürülmemesidir. Bunun için tek taraflı öğretmen merkezli yapılan öğretim yerine öğrenciyi aktif kılan yaparak yaşayarak öğrenmesine fırsat tanıyan bir öğrenme ortamı oluşturulmalıdır. Bu süreçte görsel ve işitsel araçların kullanılması öğretimde hedef davranışlara ulaşmada büyük önem taşımaktadır. Bilindiği üzere görsel materyallerle desteklenen öğrenme ortamının önemli yararlıkları bulunmaktadır. Görsel ve işitsel materyallerin öğrencinin dikkatini çekmesine, soyut ifade ve kavramları somutlaştırmaya, anlaşılması güç ifadeleri basitleştirerek öğrenmenin kalıcı olmasına imkân vermektedir (Meydan, 2001). Derslerde kullanılan bu görsel ve işitsel araçların başında belgesel filmler gelmektedir. Belgesel filmler, geçmişin bugüne getirilmesinde ve tarih derslerinin ilginç ve anlaşılır kılmasında bizlere yardım edebilecek araçların başında gelmektedir (Demircioğlu, 2007). Konuları işlerken belgesel filmlere yer verilmesi birçok sorunun da ortadan kalkmasında etkili olacaktır.

Alan yazında 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin akademik başarının artmasına ilişkin farklı değişkenlerin ele alındığı birçok çalışma mevcuttur. Bu çalışmada T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde belgesel film kullanımının akademik başarı üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çağdaş öğretim araçlarından belgesel film ile yapılan öğretimin uygulandığı deney grubu ile programın öngördüğü öğretimin

uygulandığı kontrol grubunun akademik başarıları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Buna göre belgesel film destekli öğretimin yapıldığı deney grubunda bulunan öğrencilerin “Milli Bir Destan: Ya İstiklâl Ya Ölüm Konusu Başarı Testi” ön-test ve son-test puanları lehine anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmektedir. Bu artışın son-test puanları lehine olması “Milli Bir Destan: Ya İstiklâl Ya Ölüm” konusunu belgesel film kullanılarak işlenmesinin deney grubundaki öğrencilerin başarılarını istatistikî olarak arttırdığı sonucunu vermektedir. Aynı şekilde programın öngördüğü öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test “Milli Bir Destan: Ya İstiklâl Ya Ölüm Konusu Başarı Testi” sonucuna bakıldığında başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin akademik başarıları da deney grubunda olduğu gibi son-test başarı puanları ön test başarı puanlarına kıyasla daha yüksektir. Fakat deney grubunda elde edilen başarı düzeyi ile karşılaştırıldığında, kontrol grubunda bu artış daha düşük seviyede gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, elde edilen bulgulara göre T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde belgesel film kullanımının programın öngördüğü öğretim ile yapılan derslere kıyasla öğrencilerin akademik başarısını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucu birçok araştırma sonucuyla benzerdir. Akbaba (2005) tarafından yapılan çalışmada görsel materyallerle ders işlemenin öğrenci başarısı üzerinde olumlu etki ettiğini sonucuna ulaşmıştır. Demircioğlu (2007) tarafından yapılan çalışmada tarih derslerinde filmlerin kullanılmasının derslerin daha ilginç ve anlaşılır olmasına fayda sağladığı ve öğrencilerin akademik başarılarına da olumlu etki ettiği görülmüştür. Öztaş (2007) tarafından yapılan çalışmada filmlerin bir öğretim aracı olarak kullanılmasının akademik başarıyı arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Türker ve Aslan (2008) tarafından yapılan çalışmada, görsel ve işitsel materyal kullanımı ile yapılan öğretimin derse ilişkin akademik başarıları ve hatırlama düzeylerinin arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Aktekin ve Çoban (2012) tarafından yapılan çalışmada öğretmen ve öğrenci görüşleri incelenmiştir. Verilerden elde edilen bulgulara göre öğretmen ve öğrencilere göre tarihi dizi ve filmlerin tarih öğrenmeye önemli katkıları olacağı sonucuna varılmıştır. Savaş ve Arslan (2014) tarafından yapılan çalışmada Ortaokul 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihi filmlerin kullanımıyla yapılan öğretime ilişkin öğrencilerin görüşlerinin incelendiği araştırma sonucunda çalışma grubundaki öğrenciler tarihi içerikli filmlerin kullanımını öğrenmede etkili ve olumlu buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Efe (2014) tarafından yapılan çalışmada filmle öğrenme etkinliklerine dayalı öğretim uygulanan sınıftaki öğrencilerin başarı düzeyleri ile

yapılandırıcı öğretim uygulanan sınıftaki öğrencilerin başarı puanlarının deney öncesinde ve sonrasında anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öztaş (2015) tarafından yapılan araştırmada tarih öğretiminde tarihî film ve tarihî dizilerin kullanılmasının dersi zevkli hale getireceğini, daha etkili ve kalıcı bir öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sağlayacağını belirttikleri görülmüştür. Savaş, Arslan ve Türkel (2016) tarafından yapılan çalışmada tarih dersinde değer öğretimi yapılırken tarih içerikli film ve belgesellerden yararlanılması öğrenmelerin kalıcılığını arttırdığını göstermektedir. Uçar ve Karakuş (2017) tarafından yapılan sosyal bilgiler dersinde çevre konularının öğretiminde belgesel kullanımının akademik başarıyı ve çevreye yönelik tutumu olumlu yönde etkilediği gözlenmiştir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde çıkan sonuçları şu şekilde değerlendirmek mümkündür: İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde görsel ve işitsel materyallerden biri olan belgesel film kullanımının öğretim sürecini olumlu yönde etkilediğidir. Soyut ve ezber gerektirdiği düşünülen ders ve konularda belgesel filmin kullanılması dersi zevkli hâle getirerek öğrenci başarısını arttırdığı gözlemlenmektedir. Bir başka açıdan bakıldığında belgesel filmin konuları daha iyi hatırlamaya olan etkisinden dolayı hem konuların daha iyi öğrenilmesine hem de kalıcılığının yüksek olmasına fayda sağladığı görülmektedir. Genel olarak belgesel filmlerle işlenen derslerin programın öngördüğü öğretime kıyasla öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır

Araştırma sonucunda deney grubu öğrencilerine açık uçlu soru formu dağıtılarak belgesel filmin kullanıldığı dersler süresince öğrencilerin ders hakkındaki görüşleri alınmıştır. İlk olarak belgesellerle işlenen dersler sizin için nasıl geçti? Sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin birçoğu olumlu yanıt vermiştir. Derslerde güzel ve eğlenceli vakit geçirdiklerini ayrıca belgesel filmler sayesinde bilgi birikimlerinin arttığını belirtmişlerdir. Bu durum pek çok çalışma bulgusuyla örtüşmektedir. Kaya ve Çengelci (2011) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adayları filmlerin öğrenme-öğretme sürecinde etkili, kalıcı ve eğlenceli öğrenmeye katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Öztaş (2007) tarafından yapılan çalışmada, derste belgesel, tarihi film gibi etkinliklere yer verilmesi öğrenmede kalıcılığı arttırmakta ve dersin sıkıcılığını, monotonluğunu ortadan kaldırdığını ifade etmiştir. Öğrenciler için belgesel filmlerle ders işlemenin “olumlu” ve “konuyu anlaşılır” kıldığını ifade etmişlerdir. Seçkin Kapucu (2013) tarafından yapılan çalışmada fen ve teknoloji dersinde belgesel kullanılmasının öğrencilerinin başarılarının

artırılmasına ve bilimin doğası hakkındaki görüşlerini geliştirilmesine olumlu katkı sağlayabileceğini göstermektedir. Demircioğlu (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmada belgesel filmlerin, geçmişin bugüne getirilmesinde ve konuların daha anlaşılır öğrenilmesinde fayda sağladığı belirtilmiştir.

Bu araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin belgesel filmlerle işlenen derslerin ilgi çekici olduğu ayrıca öğrenciler tarafından çok sevildiği ve diğer konu ya da derslerde de kullanılmasını istedikleri anlaşılmaktadır. Bu durumun belgesel filmlerle işlenen derslerin güzel ve eğlenceli, öğretici, bunlarla birlikte motivasyonu artırıcı özellikler taşımasından kaynaklandığı söylenebilir. Bilindiği üzere inkılâp tarihi ve sosyal bilgiler dersleri, genelde sıkıcı ve ezbere yönelik bir ders olarak algılanmaktadır (Türker ve Arslan, 2008). İnkılâp tarihi ve sosyal bilgiler öğretmenleri bu soruna ortadan kaldırmak için konuların öğretiminde çağdaş öğretim araçlarından bir olan belgesel filmi kullanılabilir. Böylelikle dersin işlenişi daha zevkli hale getirerek öğrencilerin derse karşı ilgi ve motivasyonlarını artırabilirler.

Sonuç olarak T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde belgesel film kullanımının uygulandığı deney grubunda, öğrencilerin ders süresince görüşlerinin olumlu olduğu yapılan çalışmanın öğrenme sürecini yaparak yaşayarak uygulanmasına fırsat tanıdığı ayrıca belgesel filmlerin, soyut konuları somutlaştırdığı, dersi sıkıcılıktan kurtardığı, görsel öğrenmeler sayesinde konuların daha iyi öğrenildiği ve akademik başarıyı arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmadan ulaşılan sonuçlardan hareketle şu öneriler sıralanabilir:

- Ortaokul 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde yer alan özellikle “Milli bir destan: Ya İstiklâl Ya Ölüm” konuların öğretimini desteklemek amacıyla görsel ve işitsel materyal olarak öğretmenler tarafından belgesel filmler kullanılabilir.
- Deney grubu öğrencilerinin belgesel film ile işlenen dersler konusunda olumlu dönütler verdikleri görülmüştür. Öğrenciler belgesel film ilgili olarak “çok güzel”, “bilgi birikimi arttırıcı”, “konunun anlaşılır kılıcı olması ”gibi ifadeler kullanmışlardır. Bundan dolayı inkılâp tarihi ve sosyal bilgiler öğretmenleri, dersi monotonluktan kurtararak eğlenceli hale getirmek, derse olan ilgiyi ve öğrencinin öğrenme isteğini arttırmak için belgesel filmlerden yararlanabilirler.

- Bu çalışmada 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi “Milli Bir Destan: Ya İstiklâl Ya Ölüm” konusunda belgesel film kullanımının öğrenci başarısı üzerindeki etkisi araştırılmıştır. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi ya da diğer disiplinlerle ilgili ünitelerde çalışma hazırlayacak olan araştırmacılar belgesel filmin eğitimin diğer kademelerinde uygulanarak etkililiğini tespit edilmelidirler.
- Bu çalışmada belgesel filmler hazırlanırken TRT Belgesel, EBA’dan kesitler seçilerek konu içeriğine uygun bir şekilde hazırlanmasına dikkat edilmiştir. Öğrenciler izledikleri belgesel filmler içerisinde en büyük ilgiyi, cephelerle ilgili izletilen bir savaş sahnesi kesitine göstermişlerdir. Bu nedenle daha sonra yapılacak olan çalışmalarda araştırmacılara veya uygulayıcı olan öğretmenlere öğrencilerin derse dikkatini vermesi, ilgiyi artırması, kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi için dersin giriş gelişme ve sonuç bölümlerinde belgesel film kesitlerine yer vermesi tavsiye edilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, M. (2016). Sosyal bilgilerde teknoloji kullanımı-teknoloji destekli sosyal bilgiler öğretimi. Dilek, D. (Ed.) *Sosyal bilgiler eğitimi* (s.679-694). Ankara: Pegem Akademi.
- Adıgüzel, A. (2010). İlköğretim okullarında öğretim teknolojilerinin durumu ve sınıf öğretmenlerinin bu teknolojileri kullanma düzeyleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 1-17.
- Akbaba, B. (2005). İnkılâp tarihi öğretiminde fotoğraf kullanımı. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 65-78.
- Akbaba, B. (2016). Tarih öğretiminde görsel kaynaklardan yararlanma. Safran, M. (Ed.) *Tarih nasıl öğretilir? Tarih öğretmenleri için özel öğretim yöntemleri*. (217-230). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Akbaba, B. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde görsel materyal kullanımı. Safran, M. (Ed.) *Sosyal bilgiler öğretimi*. (284-316). Ankara: Pegem Akademi.
- Akgün, M. ve Kuru Yücekaya, G. (2015). Akıllı tahta kullanımına yönelik öğrenci tutumu ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi: (Ankara ili örneği). *E-Journal of New World Sciences Academy*, 10(3), 1-11.
- Aksin, A. (2014). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) yeterlilikleri: (Amasya ili örneği)*. Yayımlanmamış doktora tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.
- Aktekin, S. ve Çoban, Z. (2012). Tarih derslerinde tarihi film ve dizilerin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri: Trabzon ili örneği). *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 13(13), 141-160.
- Aktürk, V., Yazıcı, H. ve Bulut, R. (2013). Sosyal bilgiler dersinde animasyon ve dijital harita kullanımının öğrencilerin mekân algılama becerilerine yönelik etkileri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 28, 1-17.
- Alkan, C. (1997). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Alpan Bangir, G. (2008). Görsel okuryazarlık ve öğretim teknolojisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2),74-102.
- Apaydın, Ç. ve Kızılhan, P. (2011). Üniversitelerde sınıf öğrenme çevresinin ikinci mertebeden faktör analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 4(4), 509-526.
- Ayaydın, Y. (2014). *Sosyal bilgiler öğretiminde öğretim teknolojilerinin kullanımına ilişkin hizmet-içi ve hizmet-öncesi sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bal, M. S. ve Karademir, N. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) konusunda öz-değerlendirme seviyelerinin belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 15-32. DOI: 10.9779/PUJE468.
- Bektaş Öztaşkın, Ö. (2013). Sosyal bilgiler derslerinde belgesel film kullanımının akademik başarıya ve bilinçli farkındalık düzeylerine etkisi. *Journal of Educational Sciences Research*, 3(2), 148-162.
- Bektaş, F. Nalçacı, A. ve Ercoşkun, H. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının “öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme/tasarımı” dersinin kazanımlarına ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 2(2), 19-31.
- Birkök, M. C. (2008). Bir toplumsallaştırma aracı olarak eğitimde alternatif medya kullanımı: Sinema filmleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-12. DOI: 10.14687/ijhs.v5i2.574.
- Bulut, İ. ve Koçoğlu, E. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşleri: (Diyarbakır ili örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 242-258.
- Çakır, A. (2019) . *Ortaokul 5.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanının Öğretiminde Görsel Materyallerden Yararlanmanın Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Çelik, L. (2017). Öğretim materyallerinin hazırlanması ve seçimi. Demirel, Ö. ve Altun, E. (Editörler). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (s.31-68). Ankara: Pegem Akademi.
- Çelikkaya, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde araç-gereç ve materyal kullanımının önemi. Sever, R. ve Koçoğlu, E. (Ed.) *Sosyal bilgiler öğretiminde eğitim teknolojileri ve materyal tasarımı*. (s.39-64). Ankara: Pegem Akademi.
- Çelikkaya, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim araç-gereç ve materyallerini kullanma düzeyleri. *On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 32(1), 73-105.
- Çelikkaya, T. (2017). Sosyal bilgiler öğretiminde araç-gereç ve materyal kullanmanın önemi. Sever, R. ve Koçoğlu, E. (Editörler). *Sosyal Bilgiler öğretiminde eğitim teknolojileri ve materyal tasarımı el kitabı* (s.67-68). Ankara: Pegem Akademi.
- Çençen, N. ve Demir, Ö. (2013). Günümüz ortaöğretim 10. sınıf tarih ders kitabı ile muhteşem yüzyıl isimli televizyon dizisindeki "Kanuni Sultan Süleyman dönemi" söylemlerinin gösterge bilimsel açıdan karşılaştırılması. *Turkish History Education Journal*, 2(1), 76-101.
- Çilenti, K. (1988). *Eğitim teknolojisi ve öğretim*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Çoban, A. ve İleri, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim teknolojileri ve materyalleri kullanma düzeyleri ve kullanmama sebepleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2(1), 194-213.
- Çoklar, A. N. ve Tercan, İ. (2014). Akıllı tahta kullanan öğretmenlerin akıllı tahta kullanımına yönelik görüşleri. *Elementary Education Online (EEO)*. 13(1), 48-61.
- D'sa, B. (2005). Social studies in the dark: using docudramas to teach history. *The Social Studies*, 96(1), 9-13.
- Dede, Y. ve Yaman, S. (2008). Fen öğrenmeye yönelik motivasyon ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 2(11), 9-37.

- Demirel Akkaya, S. (2009). Belgesel filmde temel grafik tasarım öğelerin kullanılması ve filmin anlatım diline etkisi. *Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi*, 18, 125-154.
- Demircioğlu, E. (2019). Tarih öğretiminde materyal hazırlama ilkeleri, öğretim paketi, öğretim panosu ve öğretim afişi. Demircioğlu, İ.H. ve Turan, İ. (Editör). *Tarih öğretiminde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı el kitabı* (s.13-52). Ankara: Pegem Akademi.
- Demircioğlu, İ. H. (2007). Tarih öğretiminde filmlerin yeri ve önemi. *Bilig / Journal of Social Sciences of the Turkish World*, (42),77-93.
- Demircioğlu, İ. H. (2009). Tarih öğretmenlerinin tarihsel düşünme becerilerine yönelik görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 39(184), 228-239.
- Demirel, Ö. ve Yağcı, E. (2017). Eğitim, öğretim, teknoloji ve iletişim. Demirel, Ö. ve Altun, E. (Editörler). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (s.2-26). Ankara: Pegem Akademi.
- Efe, Ü. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde filmlerin kullanımı. *International Journal of Social Science Research*, 3(5), 54-68.
- Ergin, A. (1995). *Öğretim teknolojisi iletişim*. Ankara: Pegem (Personel Eğitim Merkezi Yayın).
- Ersoy, F. (2013). Teknoloji kavramının tarihçesi ve eğitimde kullanımı. Sever, R. ve Koçoğlu, E. (Editörler). *Sosyal Bilgiler öğretiminde eğitim teknolojileri ve materyal tasarımı*. (s.21-36). Ankara: Pegem Akademi.
- Geçit, Y. (2015). Eğitim, öğretim teknolojisi ve iletişim. Küçük, M. (Editör). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (s.1-21). Ankara: Nobel Akademi.
- Gündoğan, M. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin teknoloji yeterlik düzeyleri (Bursa ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Güven, İ. (Editör). (2014). *Tarih öğretimi, kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.

- Güven, S. (2006). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin kazandırdığı yeterlikler yönünden değerlendirilmesi (İnönü üniversitesi eğitim fakültesi örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 165-179.
- İşman, A. (2015). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kapucu, Seçkin, M. (2013). *Fen ve teknoloji dersinde belgesel kullanılımasının 8. sınıf öğrencilerinin hücre ile kuvvet konularındaki başarılarına ve bilimin doğası hakkındaki görüşlerine etkisi*. Yayımlanmamış doktora lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Kaya, E. ve Çengelci, T. (2011). Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitiminde filmlerden yararlanılmasına ilişkin görüşleri. *Journal of Social Studies Education Research (JSSER)*, 2(1), 116-135. DOI: 1309-9108
- Kaya, Z. (2005). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kazu, H. Ve Yeşilyurt, E. (2008). Öğretmenlerin öğretim araç-gereçlerini kullanım amaçları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 18(2), s.175-188.
- Keçe, M. (2015). Tarihsel düşünme becerileri ile tarih okuryazarlığı becerilerinin karşılaştırılması. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 108-122.
- Kiriş, Avaroğulları, A. (2019). Öğretim araçları ve öğretimdeki yeri. Demircioğlu, İ.H. ve Turan, İ. (Editör). *Tarih öğretiminde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (s.55-63). Ankara: Pegem Akademi.
- Koca, N. ve Daşdemir, İ. (2018). Sosyal bilgiler öğretiminde sanal tur uygulamaları. *Turkish Studies Educational Sciences*, 13, 1007-1016.
- Kocabıyık Kaymak, B. (2016). Sosyal bilgiler öğretimi: onlar bizim için keşfetti. *Research and Experience Journal (REJ)*, 1(1), 37-46.
- Köksal, H. (2007). İlkçağ'da vatandaşlık eğitimi olarak tarih öğretimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 271-278.

- Mahmud, R. ve İsmail, M. A. (2003). The Value of Bukit Kepong as an Educational Film: A Research. *The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)*, 2(2), 7.
- Marcus, A.S. (2005). It is as it was: feature film in the history classroom. *The Social Studies*, 96(2), 61-67.
- Meydan, A. (2001). *İlköğretim birinci kademe sosyal bilgiler öğretimi coğrafya ünitelerinin işlenişinde laboratuvar ve görsel-işitsel materyal kullanımının öğrencilerin niteliksel gelişimine etkisinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Nalçacı, A. ve Ercoşkun, M.H. (2005). İlköğretim sosyal bilgiler derslerinde kullanılan materyaller. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 11, 142-154
- Özdemir, Özden, D. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde film ve fotoğraf kullanımı. Sever, R. ve Koçoğlu, E. (Ed.) *Sosyal bilgiler öğretiminde eğitim teknolojileri ve materyal tasarımı*.(s.133-163). Ankara: Pegem Akademi.
- Özel, E. (2014a). İlköğretim düzeyindeki tarih eğitiminde teknolojik araçların kullanılma durumları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 713-40.
- Özel, E. (2014b). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim teknolojilerine yönelik tutum ve davranışları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19(31), 129-144.
- Öztaş, S. (2008). Tarih öğretimi ve filmler. *Kastomonu Eğitim Dergisi*. 16(2), s.543-556.
- Öztaş, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde filmlerin kullanımı. Safran, M. (Ed.) *Sosyal bilgiler öğretimi*. (s. 342- 358). Ankara: Pegem Akademi.
- Öztaş, S. (2015). Tarih öğretiminde tarihî film ve tarihî dizilerin kullanılmasına ilişkin tarih bölümü öğrencilerinin görüşleri (Kırklareli üniversitesi örneği). *Turkish History Education Journal*, 4(2), 1-37.
- Öztaş, S. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde materyal tasarımı. Dilek, D. (Ed.) *Sosyal bilgiler eğitimi* (s.635-652). Ankara: Pegem Akademi.

- Öztaş, S. (2016). Tarih derslerinde filmlerin kullanımı. Safran, M. (Ed.). *Tarih nasıl öğretilir? Tarih öğretmenleri için özel öğretim yöntemleri*. (352-361). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Öztaş, S. (2017). Ortaöğretim tarih derslerinde tarihi filmlerin değer eğitiminde kullanımı. *İnsan ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 3076-3099.
- Öztaş, S. (2019). Tarih öğretiminde filmlerin kullanımı. Demircioğlu, İ.H. ve Turan, İ. (Editör). *Tarih öğretiminde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. (s.189-202). Ankara: Pegem Akademi.
- Savaş, B. ve Arslan, Ö. (2014). T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde filmlerin kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 3(8), 129-147.
- Savaş, B., Arslan, Ö. ve Türkel, A (2016). Ortaokul 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarihi filmlerin değer öğretiminde kullanımı. *Turkish Studies*, 11(19), 709 -720. DOI: 1308-2140
- Sever, R. (2017). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şeker, K. (2010). Tarih ve sosyal bilgiler öğretiminde empati. *Mehmet Akif Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2(2), 91-105.
- Stoddard, J.D. ve Marcus, A.S. (2010). More than "showing what happened": exploring the potential of teaching history with film. *The High School Journal* 93(2), 83-90. DOI: 10.1353/hsj.0.0044
- Turgut, T. (2017). *Sosyal bilgiler öğretilmelerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi yeterlilikleri: (Karabük ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.
- Türker, H. ve Arslan, Ö. (2008). İlköğretim 8.sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde görsel ve işitsel materyal kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve hatırd tutma düzeyleri üzerindeki etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 92-4.

- Uçar, A. ve Karakuş, U. (2017). 6. sınıf sosyal bilgiler dersi çevre konularının öğretiminde belgesel kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18(3), 993-1009.
- Uşun, S. (2012). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Nobel Akademi.
- Yalın, H. İ. (1999). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yangın, S. (2015). Öğretin sürecinde kullanılan araçlar ve etkili kullanımı. Küçük, M. (Editör). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (s.43-70). Ankara: Nobel Akademi.
- Yanpar Yelken, T. (2017). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yaylak, E. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hazırladıkları materyallerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 14(2), 873-897.
- Yazıcı, S. (2008). *Belgesel destekli tarih öğretiminin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Yeşiltaş, E. ve Kaymakçı, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretim programının teknoloji boyutu. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 5(16), 314-340.
- Yeşiltaş, E. ve Turan, R. (2015). Sosyal bilgiler öğretimine yönelik geliştirilen bilgisayar yazılımının akademik başarı ve tutuma etkisi. *Uluslararası Türk Eğitim bilimleri Dergisi*, 5, 1-23.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. ve Çolak, R. (2012). Sosyal bilgiler öğretiminde kavram haritaları kullanımının öğrencilerin tutum, akademik başarı ve bilgilerinin kalıcılık düzeylerine etkisi. *Uluslararası Cumhuriyet Eğitim Dergisi*, 1(1), 1-16.
- Yılmaz, A. ve Şeker, M. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde materyal tasarımı. Dilek, D. (Editör). *Sosyal bilgiler eğitimi el kitabı* (s.545-570). Ankara: Pegem Akademi.

Yıldız, Kırhan, Y. (2019). T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılan görsel materyallere felton-allen ile nichol modeline göre soru sormanın akademik başarı ve kalıcılığa etkisi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 215-233.

EKLER

Ek 1. Deney Grubu 1. Hafta / 1. Ders Planı

T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK 8.SINIF GÜNLÜK DERS PLANI

16-20 Aralık 2019 - 13.Plan

1.BÖLÜM	
DERS	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük
SINIF	8. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm!
KONU	DOĞU VE GÜNEY DÜŞMANA DİRENİYOR
SÜRE	40'+40'=80 dk.
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	İTA.8.3.1. Millî Mücadele Dönemi'nde Doğu Cephesi ve Güney Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar.
Değerler, beceriler ve açıklamalar	a) Doğu Cephesi'nde kazanılan başarılar ve bunların siyasi önemi açıklanır. b) Güney Cephesi'nde vatanseverlik duygularıyla hareket eden Türk milletinin örgütlenmesi vurgulanarak millî ve yerel kahramanlara değinilir.
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı, Akıllı Tahta, Sesli ve görüntülü eğitim araçları-Belgesel Film Sunusu, Çalışma kâğıdı
Dersin İşlenişi	1- Kurtuluş Savaşı'ndaki cephele hakkında genel bir bilgi verilerek cephele ilgili video izletilecektir. 2-Askeri ve maddi gücü olmadığı halde düşmana direnen Türk halkının başarıları hakkında düşünceniz nedir? Öğrencilerden gelen cevaplara göre konuya geçiş yapılacaktır. Ders kitabındaki konu metni okutulacaktır. Metnin giriş kısmındaki ve sonundaki sorular öğrencilere sorulacaktır. Öğrencilere bilgi verilecek; Doğu Cephesi Doğu Anadolu'da Ermeniler, nüfus olarak çoğunlukta olduklarını iddia ediyordu. Ancak ABD asıllı General James Harbord (Ceyms Harbort) başkanlığında bir heyetin hazırladığı "General Harbord Raporu" ile Ermenilerin Doğu Anadolu'da çoğunlukta olmadıkları ve iddia edildiği gibi haksızlığa uğramadıkları belgelenmiştir. Fakat yine de Ermeniler Doğu Anadolu'yu kendi topraklarına katmak için harekete geçti. Mondros'tan sonra ordusunu dağıtmayan Kazım Karabekir ve askerleri Doğu Anadolu'da Ermenileri yendi ve savaş kazanıldı. Gümrü antlaşması imzalandı. TBMM'nin ilk siyasi başarısıdır. Buradaki birliklerimiz batıya kaydırıldı. Milli mücadeleye güven arttı. Gümrü Antlaşması ile ilgili video izletilecektir. Güney Cephesi -Güneyde Maraş, Urfa, Antep halkı Kuvayı Milliye ruhuyla Fransızlarla mücadele ederek kendi şehirlerini düşmandan kurtardı. Bu şehirlerde düşmana direnen halkın başarısı nedeniyle Urfa'ya Şanlı, Antep'e Gazi, Maraş'a Kahraman unvanları verildi. Maraş, Urfa ve Antep ile ilgili video izletilecektir. Maraş'ta Sütçü İmam ve Antep'te Şahin Bey Urfa da Ali Saip Bey'in gösterdiği kahramanlıklar önemlidir. Sakarya savaşından sonra Fransızlarla Ankara Antlaşması imzalandı ve Hatay dışındaki güney sınırı çizildi. Sonraki haftalarda detaya girilecektir. Sakarya Savaşı'nın ve Ankara Antlaşması'nın güney cephesinde olduğu bilinmesi yeterli olacaktır.
3.BÖLÜM	
Ölçme-Değerlendirme Çalışma kâğıtları dağıtılacak İlgili sorular yöneltilicek	1- Kurtuluş savaşında doğu cephesinde kimle savaştık? Sonuç ne oldu? 2- Gümrü Antlaşmasının önemi nedir? 3- Kurtuluş savaşında güney cephesinde kimle savaştık? Sonuç ne oldu? 4- Urfa'ya Şanlı, Antep'e Gazi, Maraş'a Kahraman ünvanları niçin verildi? 5- Ankara antlaşmasının önemi nedir? 6- General Harbord Raporu'nun önemini açıklayınız.
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	
3. ÜNİTE	
Ders Öğretmeni	Zeynep TOPAL

Ek 2. Deney Grubu 2. Hafta / 2. Ders Planı

T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK 8.SINIF GÜNLÜK DERS PLANI

23-27 Aralık 2019 - 14. Plan

1.BÖLÜM	
DERS	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük
SINIF	8. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm!
KONU	Düzenli Ordunun Kurulması Birinci İnönü Savaşı Teşkilat-ı Esasiye Kanunu Londra Konferansı Afganistan ile Dostluk ve Dayanışma Antlaşması İstiklal Marşı'nın Kabulü Moskova Antlaşması İkinci İnönü Savaşı
SÜRE	40' + 40' = 80' dk
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	İTA.8.3.2. Millî Mücadele Dönemi'nde Batı Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar.
Değerler, beceriler ve açıklamalar	a) Kuvâ-yı Millîye birliklerinin faaliyetleri ve düzenli ordunun kurulma süreci ele alınır. b) I. İnönü ve II. İnönü Muharebeleri ile Kütahya-Eskişehir Muharebeleri ele alınır. c) Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun kabul edilmesi, Londra Konferansı, Afganistan ile Dostluk Antlaşması, İstiklal Marşı'nın kabul edilmesi ve Moskova Antlaşması'na değinilir.
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı, Akıllı Tahta, Sesli ve görüntülü eğitim araçları- Belgesel Film Sunusu, Çalışma kâğıdı
Dersin İşlenişi	Batı Cephesi Halkın kendi bölgelerini savunmak amacıyla başlattığı silahlı direniş hareketi olan Kuvayı Milliye, ilk olarak Batı Cephesinde ortaya çıktı. Halk önce kendi çabasıyla Ege bölgesini işgal eden Yunanlılarla mücadele etti. Balıkesir, Alaşehir, Nazilli ve Afyon'da kongreler düzenlendi. Ancak düzenli bir ordu olmadan batı cephesinde başarı kazanmak zordu. Bunun üzerine Ankara'daki hükümet düzenli ordu oluşturmak için harekete geçti. Kuvayı Milliye birlikleri düzenli ordunun temelini oluşturmuştur. Video 1 izletilecektir. Videonun dikkatli bir şekilde izlenilmesi tavsiye edilecektir. Video izlenirken öğrencilerin önemli gördükleri yerleri not almaları önerilecektir. Sonrasında video ile alakalı sorular öğrencilere yöneltilecektir. Video ile ilgili sorular; 1- Sizce, düzenli ordunun kurulmasına neden ihtiyaç duyulmuş olabilir? Sorusundan dönüt alındıktan sonra dersin işlenişine devam edilir. -Batıda İngilizler tarafından kuşkırtılan Yunanlılar, Ege bölgesini almak, Ankara'ya kadar giderek Sevr anlaşmasını TBMM'ye zorla kabul ettirmek amacıyla bize saldırdı. Düşman askeri yönden bizden üstündü. Buna rağmen mücadeleye devam ettik ve 1. İnönü Savaşı'nda Yunanlıları yendik. Video 2 izletilecektir. Videonun dikkatli bir şekilde izlenilmesi tavsiye edilecektir. Video izlenirken öğrencilerin önemli gördükleri yerleri not almaları önerilecektir. Sonrasında video ile alakalı sorular öğrencilere yöneltilecektir. Video ile ilgili sorular; 1- Düzenli ordunun ilk kazandığı zafer hangi savaştır? 2- Garp Cephesi kuzey komutanı kimdir? 3- Hava koşulları savaşın seyrini nasıl değiştirmiştir? Sorulardan dönüt aldıktan sonra dersin işlenişine devam edilir. Bunun üzerine İngiltere Sevr anlaşmasını bize anlaşma yoluyla kabul ettirmek için Londra Konferansı'nı düzenledi. Londra Konferansı ile ilgili video 3 izletilecektir. Video ile ilgili sorular; 1- Sizce, TBMM ve Osmanlı Hükümeti Londra Konferansı'na birlikte davet edilmesindeki amaç ne olabilir? 2- Mustafa Kemal Londra Konferansı'na delege göndererek neyi haklı göstermeye çalışmıştır? Konferansa, Osmanlı hükümeti ve TBMM hükümetini birlikte çağırdı. Amaçları iki hükümet arasında sorun çıkararak Sevr'i bize kabul ettirmekti. Başarılı olmadılar. Ancak konferans sayesinde, TBMM Hükümeti İtilaf Devletleri tarafından resmen tanındı ve TBMM, Misak-ı Milli'yi tüm dünyaya duyurdu ve barış yanlısı olduğunu herkese gösterdi.

1. İnönü'nün Sonuçları; a-Ulusal alandaki etkisi; Düzenli ordunun ilk başarısıdır. Halkın TBMM'ye olan güveni artmıştır, 1921 yılında Teşkilat-ı Esasiye adıyla ülkemizin ilk anayasası hazırlandı. 12 Mart 1921'de İstiklal Marşı kabul edildi. Video 4 izletilecektir. Videonun dikkatli bir şekilde izlenilmesi tavsiye edilecektir. Video izlenirken öğrencilerin önemli gördükleri yerleri not almaları önerilecektir. Sonrasında video ile alakalı sorular öğrencilere yöneltilecektir. Video ile ilgili sorular; 1- Sizce, Milli bir marşın yazılmasına neden ihtiyaç duyulmuş olabilir? 2- İstiklal Marşı kime ithafen yazılmıştır? 3- TBMM kürsüsünde kim tarafından okunmuştur? Sorulardan dönüt alındıktan sonra dersin işlenişine devam edilir. b-Uluslar arası alandaki etkisi; -Rusya ile Moskova anlaşması imzalandı. Bu anlaşmada yer alan "Taraflardan birinin tanımayacağı bir anlaşmayı diğeri de tanımayacaktır" maddeası Rusya'nın Sevr'i kabul etmeyeceği anlamına gelmektedir. Ayrıca Rusya gibi büyük bir devlet TBMM'nin varlığını kabul etmiş oldu. -Afghanistan ile dostluk anlaşması imzalandı. 2.İnönü savaşında Yunanlılar bir kez daha saldırdı ve yine yenildi. Bu savaştan sonra, Türklerle savaşı göze alamayan İtalyanlar Anadolu'dan çekilme kararı aldı.2. İnönü Savaşı ile ilgili video 4 izletecektir. Videonun dikkatli bir şekilde izlenilmesi tavsiye edilecektir. Video izlenirken öğrencilerin önemli gördükleri yerleri not almaları önerilecektir. Sonrasında video ile alakalı sorular öğrencilere yöneltilecektir. Video ile ilgili sorular; 1- "Siz orada yalnızca düşmanı değil, milletin makûs talihinde yendiniz. Bütün dünya tarihinde sizin İnönü Savaşı'nda üzerinize aldığınız görev kadar ağır bir misyon yüklenmiş komutanlar pek azdır." şeklindeki söz dünya tarihi açısından nasıl bir öneme sahip olmuş olabilir? 2- İtalya ve Fransa'nın II. İnönü Savaşı'ndan sonra işgal ettikleri yerlerden kısmi olarak çekilmesinin nedeni sizce ne olabilir? Sorulardan dönüt alındıktan gerekli bilgiler ilave edilecek ve akabinde 80 dakikalık süre zarfında işlenen konular genel hatları ile söylenip dersin işleniş sonlandırılacaktır.	
3.BÖLÜM	
Ölçme-Değerlendirme	Çalışma kâğıtları dağıtılacak
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	
Ders Öğretmeni	ZEYNEP TOPAL

Ek 3. Deney Grubu 3. Hafta / Ders Planı

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK 8.SINIF GÜNLÜK DERS PLANI

30 Aralık- 3 Ocak2020 - 15.Plan

1.BÖLÜM	
DERS	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük
SINIF	8. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm!
KONU	Kütahya - Eskişehir Savaşları Maarif (Eğitim) Kongresi
SÜRE	40'+40= 80 dk.
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	İTA.8.3.3. Millî Mücadele'nin zor bir döneminde Maarif Kongresi yapan Atatürk'ün, millî ve çağdaş eğitime verdiği önemi kavrar.
Değerler, beceriler ve açıklamalar	Millî birlik, beraberlik ve dayanışma için sorumluluk almanın önemi vurgulanır.
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, inceleme, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders Kitabı, Akıllı Tahta, Sesli ve eğitim araçları-Belgesel Film Sunusu, Çalışma kâğıdı
Dersin İşlenişi	1-Eğitim ve cahillik hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Öğrencilerden gelen cevaplara göre konuya geçiş yapılacaktır. Ders kitabındaki konu metni okutulacaktır. Metnin giriş kısmındaki ve sonundaki sorular öğrencilere sorulacaktır. Öğrencilere bilgi verilecek; Türklerle yaptıkları ilk iki savaştan mağlup ayrılan Yunanlılar, ordusunu daha da güçlendirerek Türklere bir kez daha saldırdı. Kütahya-Eskişehir savaşlarında Türk ordusu yenildi ve Sakarya ırmağının doğusuna çekilmek zorunda kaldı. İlgili video 1 izletilecektir. Videoyun dikkatli bir şekilde izlenilmesi tavsiye edilecektir. Video izlenirken öğrencilerin önemli gördükleri yerleri not almaları önerilecektir. Sonrasında video ile alakalı sorular öğrencilere yöneltilecektir. Video ile ilgili sorular; 1-Eskişehir- Kütahya Savaşları düzenli ordunun ilk ve tek yenilgisidir. Sizce bu yenilginin sebepleri neler olabilir? Öğrencilerden dönütler alındıktan sonra dersin işlenişine devam edilecektir. Kütahya-Eskişehir savaşlarının devam ettiği günlerde Ankara'da öğretmenlerin Maarif Kongresi'ni toplanması ve Atatürk'ün bu kongreye katılması eğitime verdiği önemi gösterir. Maarif Kongresi ile ilgili video 2 izletilecektir. Videoyun dikkatli bir şekilde izlenilmesi tavsiye edilecektir. Video izlenirken öğrencilerin önemli gördükleri yerleri not almaları önerilecektir. Sonrasında video ile alakalı sorular öğrencilere yöneltilecektir. Video ile ilgili sorular; 1-Mustafa Kemal'in cephede savaş devam ederken eğitim kongresine katılmak istemesi ile ilgili düşünceleriniz nelerdir? 2- Savaş devam ederken top sesleri arasında yapılan bu kongreyi, Mustafa Kemal'in eğitime verdiği önem açısından değerlendirip neler söylemek istersiniz? Sorulardan dönüt alındıktan gerekli bilgiler ilave edilecektir ve derse devam edilecektir. Kütahya-Eskişehir savaşlarında mağlup olan Türk ordusu Sakarya Irmağı'nın doğusuna çekilince, Türk ordusunun savaşı kaybedeceği yönünde TBMM'de büyük tartışmalar yaşandı. Bunun üzerine başarıdan emin ve kararlı olan M. Kemal tüm sorumluluğu ve yetkiyi üzerine aldı. Son 10 dakikalık süreçte 80 dakikalık süre zarfında işlenen konular genel hatları ile söylenip dersin işleniş sonlandırılacaktır.
3.BÖLÜM	
Ölçme-Değerlendirme	Çalışma kâğıtları dağıtılacak

Ek 4. Kontrol Grubu 1. Hafta / 1. Ders Planı

Ek 4. Kontrol Grubu 1. Hafta / Ders Planı

1.BÖLÜM	
DERS	T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük
SINIF	8. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm!
KONU	DOĞU VE GÜNEY DÜŞMANA DİRENİYOR
SÜRE	40'+40'=80 dk.
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	İTA.8.3.1. Millî Mücadele Dönemi'nde Doğu Cephesi ve Güney Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar.
Değerler, beceriler ve açıklamalar	a) Doğu Cephesi'nde kazanılan başarılar ve bunların siyasi önemi açıklanır. b) Güney Cephesi'nde vatanseverlik duygularıyla hareket eden Türk milletinin örgütlenmesi vurgulanarak millî ve yerel kahramanlara değinilir.
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler	Ders kitabı, harita, çalışma kâğıdı
Dersin İşlenişi	1- Kurtuluş Savaşı'ndaki cepheleer hakkında genel bir bilgi verilecektir. 2- Dilsiz harita dağıtılıp cepheleerle ilgili genel bilgilerin haritadaki kutucuklara doldurulması istenilecektir. Doğu Cephesi Doğu Anadolu'da Ermeniler, nüfus olarak çoğunlukta olduklarını iddia ediyordu. Ancak ABD asıllı General James Harbord (Ceyms Harbirt) başkanlığında bir heyetin hazırladığı "General Harbord Raporu" ile Ermenilerin Doğu Anadolu'da çoğunlukta olmadıkları ve iddia edildiği gibi haksızlığa uğramadıkları belgelenmiştir. Fakat yine de Ermeniler Doğu Anadolu'yu kendi topraklarına katmak için harekete geçti. Mondros'tan sonra ordusunu dağıtmayan Kazım Karabekir ve askerleri Doğu Anadolu'da Ermenileri yendi ve savaş kazanıldı. Gümrü anlaşması imzalandı. TBMM'nin ilk siyasi başarısıdır. Buradaki birliklerimiz batıya kaydırıldı. Milli mücadeleye güven arttı. Sevrin geçersizliği Ermenistan tarafından kabul edildi. BMM(Büyük Millet Meclisi) tarafından imzalanan ilk anlaşmadır. Güney Cephesi -Güneyde Maraş, Urfa, Antep halkı Kuvayı Milliye ruhuyla Fransızlarla ve gönüllü olarak gelen Ermenilerle mücadele ederek kendi şehirlerini düşmandan kurtardı. Bu şehirlerde düşmana direnen halkın başarısı nedeniyle Urfa'ya Şanlı, Antep'e Gazi, Maraş'a Urfa savunmasında Ali Saip Bey'den bahsedilir.

Antep'te Üsteğmen Şahin Bey'in gösterdiği kahramanlıklar dan da kısaca bahsedilecektir. Sakarya savaşından sonra Fransızlarla Ankara Antlaşması imzalandı ve Hatay dışındaki güney sınırı çizildi. Sonraki haftalarda detaya girilecektir. Sakarya Savaşı'nın ve Ankara Anlaşma - sının güney cephesinde olduğu bilinmesi yeterli olacaktır.	
3.BÖLÜM	
Ölçme-Değerlendirme	Çalışma kâğıtları dağıtılacak
Ders Öğretmeni	Zeynep TOPAL TOKGÖZ

Ek 5. Kontrol Grubu 2. Hafta / 2. Ders Planı

Ek 5. Kontrol Grubu 2. Hafta / Ders Planı

1.BÖLÜM	
DERS	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük
SINIF	8. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm!
KONU	Düzenli Ordunun Kurulması Birinci İnönü Savaşı Teşkilat-ı Esasiye Kanunu Londra Konferansı Afganistan ile Dostluk ve Dayanışma Antlaşması İstiklal Marşı'nın Kabulü Moskova Antlaşması İkinci İnönü Savaşı
SÜRE	40'+ 40'= 80' dk
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	İTA.8.3.2. Millî Mücadele Dönemi'nde Batı Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar.
Değerler, beceriler ve açıklamalar	a) Kuvâ-yı Milliye birliklerinin faaliyetleri ve düzenli ordunun kurulma süreci ele alınır. b) I. İnönü ve II. İnönü Muharebeleri ile Kütahya-Eskişehir Muharebeleri ele alınır. c) Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun kabul edilmesi, Londra Konferansı, Afganistan ile Dostluk Antlaşması, İstiklal Marşı'nın kabul edilmesi ve Moskova Antlaşması'na değinilir.
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri Araç ve Gereçler	Ders kitabı, harita
Dersin İşlenişi	Batı Cephesi Halkın kendi bölgelerini savunmak amacıyla başlattığı silahlı direniş hareketi olan Kuvayı Milliye, ilk olarak Batı Cephesinde ortaya çıktı. Halk önce kendi çabasıyla Ege bölgesini işgal eden

Yunanlılarla mücadele etti. Balıkesir, Alaşehir, Nazilli ve Afyon'da kongreler düzenlendi. Ancak düzenli bir ordu olmadan batı cephesinde başarı kazanmak zordu. Bunun üzerine Ankara'daki hükümet düzenli ordu oluşturmak için harekete geçti. Kuvayı Milliye birlikleri düzenli ordunun temelini oluşturmuştur.

-Batıda İngilizler tarafından kısıtılan Yunanlılar, Ege bölgesini almak, Ankara'ya kadar giderek Sevr anlaşmasını TBMM'ye zorla kabul ettirmek amacıyla bize saldırdı. Düşman askeri yönden bizden üstündü. Buna rağmen mücadeleye devam ettik ve 1.İnönü Savaşı'nda Yunanlıları yendik.

Bunun üzerine İngiltere Sevr anlaşmasını bize anlaşma yoluyla kabul ettirmek için Londra Konferansı'nı düzenledi. Konferansa, Osmanlı hükümeti ve TBMM hükümetini birlikte çağırdı. Amaçları iki hükümet arasında sorun çıkararak Sevr'i bize kabul ettirmektir. Başarılı olmadılar. Ancak konferans sayesinde, TBMM Hükümeti İtilaf Devletleri tarafından resmen tanındı ve TBMM, Misak-ı Milli'yi tüm dünyaya duyurdu ve barış yanlısı olduğunu herkese gösterdi.

1. İnönü'nün Sonuçları;

a-Ulusal alandaki etkisi; Düzenli ordunun ilk başarısıdır. Halkın TBMM'ye olan güveni artmıştır, 1921 yılında Teşkilat-ı Esasiye adıyla ülkemizin ilk anayasası hazırlandı. 12 Mart 1921'de İstiklal Marşı kabul edildi. Sorulardan dönüt alındıktan sonra dersin işlenişine devam edilir.

b-Uluslar arası alandaki etkisi;

-Rusya ile Moskova anlaşması imzalandı. Bu anlaşmada yer alan "Taraflardan birinin tanımayacağı bir anlaşmayı diğeri de tanımayacaktır" maddesi Rusya'nın Sevr'i kabul etmeyeceği anlamına gelmektedir. Ayrıca Rusya gibi büyük bir devlet TBMM'nin varlığını kabul etmiş oldu.

-Afganistan ile dostluk anlaşması imzalandı.

2.İnönü savaşında Yunanlılar bir kez daha saldırdı ve yine yenildi. Bu savaştan sonra, Türklerle savaşı göze alamayan İtalyanlar Anadolu'dan çekilme kararı aldı. 2- İtalya ve Fransa'nın II. İnönü Savaşı'ndan sonra işgal ettikleri yerlerden kısmi olarak çekilmesinin nedeni sizce ne olabilir? Sorulardan dönüt alındıktan gerekli bilgiler ilave edilecek ve akabinde 80 dakikalık süre zarfında işlenen konular genel hatları ile söylenip dersin işleniş sonlandırılacaktır.

Ders Öğretmeni

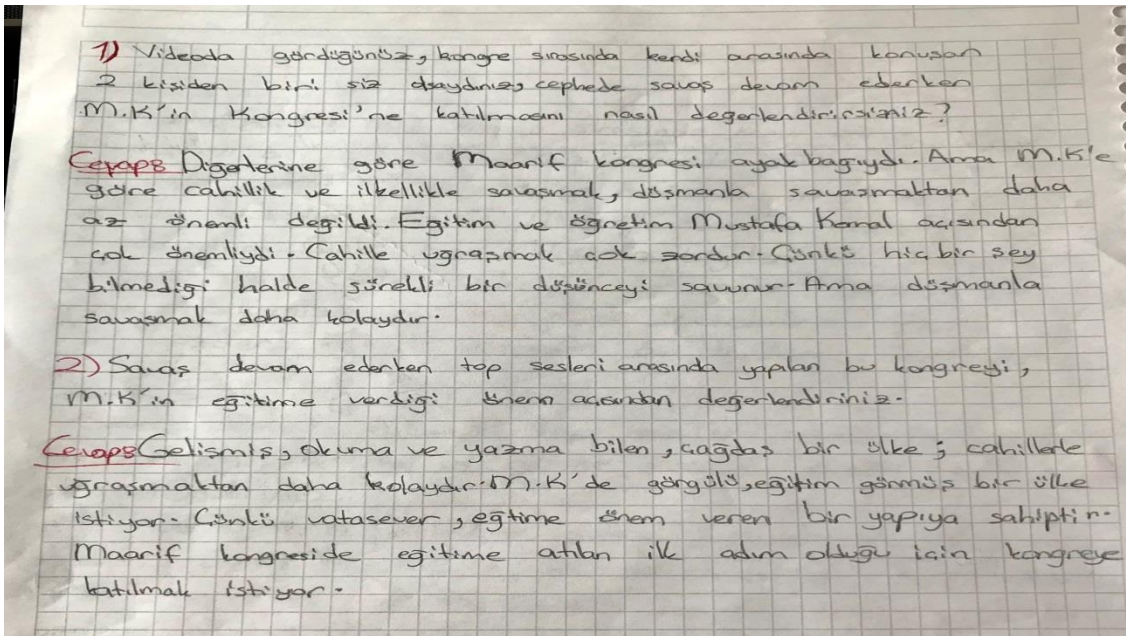
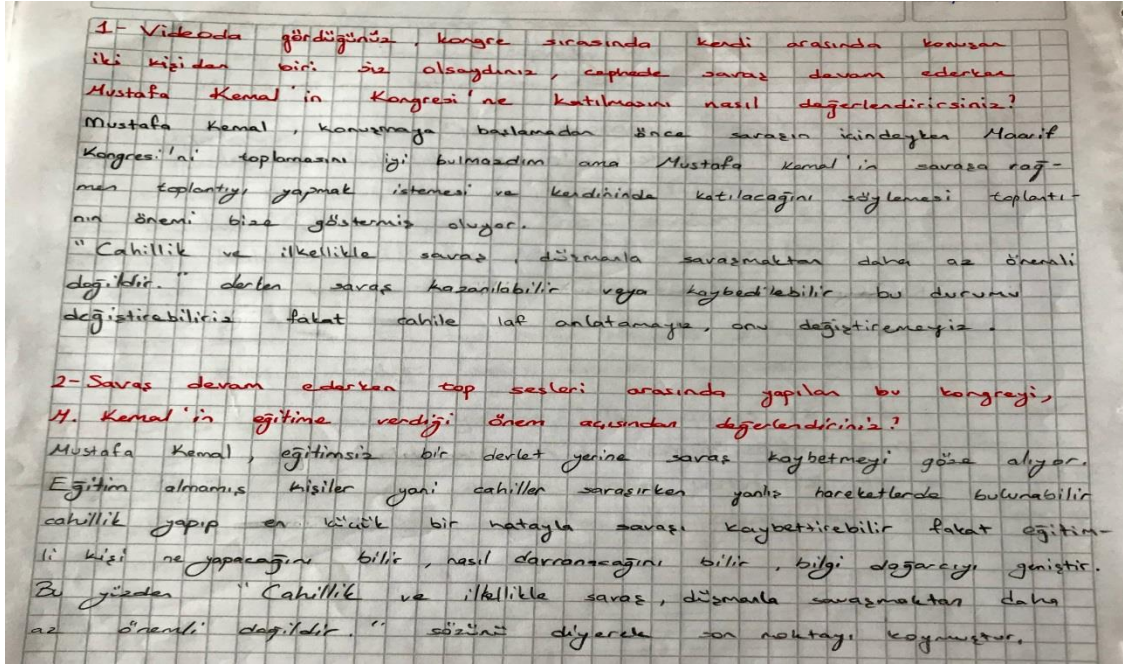
ZEYNEP TOPAL TOKGÖZ

Ek 6. Kontrol Grubu 3. Hafta / 3. Ders Planı

Ek 6. Kontrol Grubu 3. Hafta / Ders Planı

1.BÖLÜM	
DERS	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük
SINIF	8. Sınıf
ÖĞRENME ALANI	Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm!
KONU	Kütahya - Eskişehir Savaşları Maarif (Eğitim) Kongresi
SÜRE	40'+40= 80 dk.
2.BÖLÜM	
Kazanımlar	İTA.8.3.3. Millî Mücadele'nin zor bir döneminde Maarif Kongresi yapan Atatürk'ün, millî ve çağdaş eğitime verdiği önemi kavrar.
Değerler, beceriler ve açıklamalar	Millî birlik, beraberlik ve dayanışma için sorumluluk almanın önemi vurgulanır.
Yöntem ve Teknikler	Anlatım, soru-cevap, tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri Araç ve Gereçler	Ders Kitabı, harita
Dersin İşlenişi	1-Eğitim ve cahillik hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Öğrencilerden gelen cevaplara göre konuya geçiş yapılacaktır. Ders kitabındaki konu metni okutulacaktır. Metnin giriş kısmındaki ve sonundaki sorular öğrencilere sorulacaktır. Öğrencilere bilgi verilecektir. Türklerle yaptıkları ilk iki savaştan mağlup ayrılan Yunanlılar, ordusunu daha da güçlendirerek Türklere bir kez daha saldırdı. Kütahya-Eskişehir savaşlarında Türk ordusu yenildi ve Sakarya ırmağının doğusuna çekilmek zorunda kaldı. Kütahya-Eskişehir savaşlarının devam ettiği günlerde Ankara'da öğretmenlerin Maarif Kongresi'ni toplanması ve Atatürk'ün bu kongreye katılması eğitime verdiği önemi gösterir. Kütahya-Eskişehir savaşlarında mağlup olan Türk ordusu Sakarya Irmağı'nın doğusuna çekilince, Türk ordusunun savaşı kaybedeceği yönünde TBMM'de büyük tartışmalar yaşandı. Bunun üzerine başarıdan emin ve kararlı olan M. Kemal tüm sorumluluğu ve yetkiyi üzerine aldı. Son 10 dakikalık süreçte 80 dakikalık süre zarfında işlenen konular genel hatları ile tekrarlanıp dersin işlenişi sonlandırılacaktır.
Ders Öğretmeni	Zeynep TOPAL TOKGÖZ

Ek 7. Öğrencilerin 3. Hafta İzledikleri Belgesel Filmlerle İlgili Yaptığı Etkinlik

* → Videoda gördüğünüz kongre sırasında kendi arasında konuşan iki kişiden 1'i siz olsaydınız, cephede savaşırken Mustafa Kemal'in Kongresi'ne katılmasını nasıl değerlendirirdiniz?

15 Temmuz 1921'de toplanan Milli Kongresi Mustafa Kemal'in katılmasını hoşgörüyle karşıladım. Çünkü Mustafa Kemal'in dediği gibi:

-Cehillikle savaş dışı olmakla savaştan daha az zararlıdır. Sözüyle M. Kemal'in eğitime verdiği önem anladım. Çünkü Gerçek kurtuluş yalnız savaşla değil cehillikle yapılır.

* → Savaş devam ederken top sesleri arasında yapılan Bu kongreyi, M. Kemal'in eğitime verdiği önem açısından değerlendiririz?

Eğitime önem verdiği şu sözüyle anlarsın. "Cehillikle savaş dışı olmakla savaştan daha az zararlıdır" ve bu sözünden dolayı çok fevri edendim

Soru 1

Videoda gördüğünüz kongre sırasında kendi arasında konuşan iki kişiden biri siz olsaydınız, cephede savaş devam ederken Mustafa Kemal'in Kongresi'ne katılmasını nasıl değerlendirirdiniz? Ben olsaydım ben de Mustafa Kemal'in düşündüğü gibi düşünürdüm. Çünkü bize bildiğimiz bilgileri öğretmenler değerli öğretmenlerimizdir. Bize bir şeyler öğrenmeden kendi bilgimizle mi top tüfek üretebiliriz? Hayır. O yüzden eğitim olmadan bir toplum ilerleyemez

Soru 2

Savaş devam ederken top sesleri arasında yapılan bu kongreyi, M. Kemal'in eğitime verdiği önem açısından değerlendiririz.

Cevap: Biz öğrenim gördükten sonra mühendis olup bu toplama tüfekleri yaptık. His okula gitmeyen birinin kendi kendine silah yapması olanaksızdır. Bize bir şeyler öğrenmeden bidden bir şey istenmez. Bu da eğitime önem vermeyen bir toplumun çok ilerlemesini istemekten başka bir şey değildir. Bu yüzden eğitim bir toplum için olmazsa olmaz yegane şeylerden birisidir.

Soru 1- Videoda gördüğümüz kongre sırasında kendi aralarında konuşan iki kişi den biri siz oluydunuz, cephe de savaş devam ederken Mustafa Kemal'in Kongresi'ne katılmasını nasıl değerlendirirsiniz?

Soru 2- Savaş devam ederken top sesleri içinde yapılan bu kongreyi, Mustafa Kemal'in eğitime verdiği önem açısından değerlendirir misiniz.

Mustafa Kemal eğitime önem veren bir insandır. Eğitime çok önemli olduğunun ve bu kongrenin de eğitimin temellerine atacağına farkındadır. Cahil bir insan her yerde konuşur, ama dediğinin bir anlamı olmaz. Çünkü söylegeceğimizin sözü yanlış şeylerdir. Bilgili, eğitim almış bir insan ise ne zaman ne demesi gerektiğini bilir ve doğru zamanda konuşur. Böyle kişilerin söylediklerinin değeri vardır. Çünkü böyle kişiler bilmedikleri şeyleri konuşmaz deniyerek öğrenirler. Mustafa Kemal de bunun farkındadır ve bu yüzden eğitime önem veren bir kişiliğe sahiptir.

Soru 1) Videoda gördüğünüz, kongre sırasında kendi aralarında konuşan iki kişiden biri siz oluydunuz, cephe de savaş devam ederken Mustafa Kemal'in Kongresi'ne katılmasını nasıl değerlendirirsiniz?

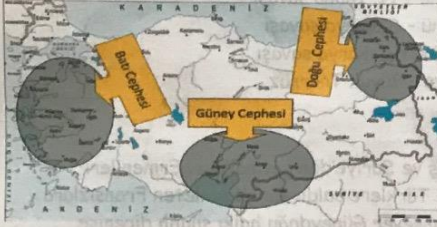
Cevap = "Düşman ayaklarımızın üzerine gelmiş ama biz hala buradayız." dedi ama önce yanlış en önemlisi eğitim savaşta yine biz onları yeneriz, geri göndeririz. Ama en önemlisi çocukların eğitimidir. Savaşta düşmana bir kurgun atarsın olur ama cahilce kaf anlatmak kurgun atmak- tan daha zordur. M. Kemal eğitimin, savaştan daha önemli gördüğü için bu kongreye katılıyor.

Soru 2) Savaş devam ederken Top Sesleri arasında yapılan bu kongreyi, M. Kemal'in eğitime verdiği önem açısından değerlendirir misiniz.

Cevap = M. Kemal'in eğitime önem vermesi çok güzel bir şey. "Biz burada yine savaşıyoruz, onları yine yeneriz, en önemlisi çocukların eğitim görmesi ve gelecekte büyüöğlelerinde bize yardım, destek çıkmalardır." Çocukların top seslerinden etkisi bozulmasın diye Savaş etkisiz hale getirir.

Ek 8. Başarı Testi

Adı:	TC. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ	
Soyadı:	YA İSTİKLAL YA ÖLÜM ÜNİTESİ DEĞERLENDİRME	
Sınıf:	No:	TESTİ

1. Yukarıdaki haritada Kurtuluş savaşında mücadele edilen işgal devletleri hangi seçenekte doğru olarak eşleştirilmiştir?

Batı Cephesi	Güney Cephesi	Doğu Cephesi
A) Yunanlar	Ermeniler	Fransızlar
B) İtalyanlar	İngilizler	Ermeniler
C) İtalyanlar	Fransızlar	İngilizler
D) Yunanlar	Ermeniler	Ermeniler

2. Gümrü Antlaşması ile

- * Kars, Ardahan ve Sarıkamış Türkiye'ye bırakıldı.
 - * Ermeniler, Doğu Anadolu'daki toprak taleplerinden vazgeçtiler.
 - * Ermenistan, TBMM'yi tanıdı.
- Buna göre, Gümrü Antlaşması için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) TBMM diplomatik bir başarı kazanmıştır.
- B) Ermeni Devleti ortadan kalkmıştır.
- C) İşgal altındaki toprakların bir kısmı kurtarılmıştır.
- D) Ermeni sorunu büyük ölçüde çözülmüştür.

3. Milli Mücadele döneminde halkın göstermiş olduğu üstün başarılarından dolayı bazı illerimize ünvanlar verilmiştir.

Aşağıdaki illerimizden hangisine unvan verilmemiştir?

- A) Antep
- B) Urfa
- C) Adana
- D) Maraş

'Sevgili Kardeşim! Şark Harekatı bizi ve davamızı ihya etti. O kadar sıkılmış idik, o kadar daralmış idik ki nefes alacak bir korunağa ihtiyacımız vardı. Allah'ın yardımıyla bunu büyük bir zaferle sen başardın. Sen milletimize daha büyük hizmetler edeceksin. Allah seni milletimize bağışlasın.'

4. İsmet Paşa (İnönü) yukarıdaki mektubu hangi komutana yazmış ve hangi Cephe'ye göndermiştir?

Cephe Komutan

A) Batı Cephesi	Kazım Karabekir
B) Doğu Cephesi	Rauf Orbay
C) Güney Cephesi	Ali Saip Bey
D) Doğu Cephesi	Kazım Karabekir

5. Kurtuluş Savaşı'nda üstün başarılar gösteren kahramanlarımız vardır. Aşağıdakilerden hangisi Antep ve çevresini Fransızlara karşı savuna kahramanımızdır?

A) Sütçü İmam	B) Şahin Bey
C) Şerife Bacı	D) Kara Mehmet

Hınçak ve Taşnak Komitaları

Amaçları
Anadolu'nun doğusu ve güneyinde Ermeni Devleti kurmaktır.

6. Ermeniler bu iddialarından hangi anlaşma ile ilk kez vazgeçmişlerdir?

- A) Ankara
- B) Moskova
- C) Gümrü
- D) Mudanya

7. Aşağıda verilen Kuva-yı Milliye liderleri ve bulundukları il eşleştirmesi tablosunda hangisi doğru olarak verilmiştir?

İl Lider

A) Maraş	Şahin Bey
B) Urfa	Sütçü İmam
C) Antep	Sütçü İmam
D) Urfa	Ali Saip Bey

"Fransızlar Antep'e girince Antep halkının teşkilat kurmasına ve direnmesine yönelik tedbirler almaya çalıştım. Kilis - Antep yolu üzerinde Fransız kuvvetlerini bozguna

8. Buna göre Şahin Bey ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Azınlıklara karşı mücadele ettiği
- B) Teslimiyetçi politikalar izlediği
- C) Emrinde düzenli ordu birliklerinin olduğu
- D) Fransızlara karşı başarı kazandığı

9. İtalya ve Fransa'nın işgal bölgelerinden askerlerini çekmeye başladığı ve kesin olarak çektiği savaşlar aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) I. İnönü - II. İnönü savaşı
- B) I. İnönü - Sakarya savaşı
- C) II. İnönü - Sakarya savaşı
- D) Sakarya - Büyük Taarruz

10. Maraş ve Suriye'den getirdikleri Ermenileri örgütleyip Türklere saldırılar düzenleyen Fransızlara karşı, vatansever Güneydoğu halkı silahlı direnişe geçmiş ve şehirlerini savunmuşlardır. Türk halkının direnişi karşısında başarılı olamayan Fransızlar önce Maraş'tan daha sonra da Urfa'dan çekilmek zorunda kalmışlardır. Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

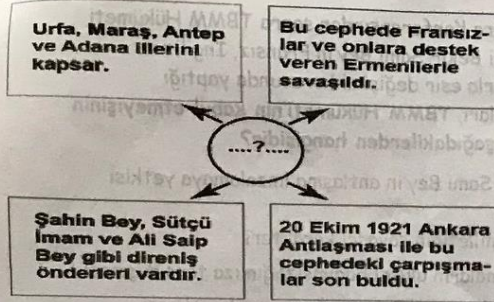
- A) Halkın bağımsızlığı için mücadele ettiğine
- B) İstanbul Hükümetinin görevini yapmadığına
- C) Halkın topraklarını başarıyla savunduğuna
- D) Anadolu'nun tamamen düşmandan kurtarıldığına

Bizler Antep - Maraş ve Urfa'yı düşman işgalinden kurtarıp Güney Cephesi'ndeki savaşın sona ermesini sağladık ve Batı'daki kardeşlerimize yardıma koştuk.

11. Güney Cephesi'nin kapanmasını sağlayan antlaşma ve antlaşmaya imza atan devlet aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Rusya - Moskova Antlaşması
- B) Ermenistan - Gümrü Antlaşması
- C) Fransa - Ankara Antlaşması
- D) İngiltere - Mudanya Antlaşması

12. Yukarıdaki şemada özellikleri verilen cephe aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Batı Cephesi B) Güney Cephesi
C) Doğu Cephesi D) Suriye Cephesi

Fransızların güney bölgelerini işgali üzerine Maraş halkı ile birlikte işgale karşı direniş hareketi başlattık. Bölgemizde düzenli askeri birlik olmadığı için Maraş'ı Kuva-yı Milliye birlikleri ile savunduk. Bu yüzden ilimize Kahraman unvanı verildi.

13. Sütçü İmam'ın konuşmasında aşağıdaki hangi sorunun cevabına ulaşılır?

- A) Güney bölgesinde Kuva-yı Milliye'nin amacı nedir?
B) Maraş'a kahraman unvanının verilmesinin sebebi nedir?
C) Düzenli ordunun kurulmasına Maraş halkının tepkisi nasıl olmuştur?
D) Maraş hangi devlet tarafından işgal edilmiştir?

14. Milli Mücadelede birden fazla cephede savaşılmıştır.

Aşağıdaki cephelerin hangisinde Yunanlılara karşı mücadele edilmiştir?

- A) Doğu Cephesi
B) Batı Cephesi
C) Güney Cephesi
D) Kuzey Cephesi

15. TBMM Hükûmeti'ni ilk tanıyan Avrupa devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rusya
B) İtalya
C) Fransa
D) İngiltere

16. I. İnönü Savaşı sonunda;

I. İtilaf Devletleri, TBMM'yi Londra Konferansı'na davet etmişlerdir.

II. Türk halkının düzenli orduya güveni artmış, askere alım işlemleri hızlanmıştır.

III. Sovyet Rusya ile diplomatik görüşmeler başlamış ve Moskova Antlaşması imzalanmıştır.

Bu gelişmelerden hangisi ya da hangileri TBMM'nin dış politikadaki etkinliğinin arttığını gösterir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve III D) I, II ve III

17. Birinci İnönü Muharebesi sonunda Sovyetler Birliği ile TBMM arasında sınırları belirleyen ve dostane ilişkiler kuran bir antlaşma imzalandı. Sakarya zaferinden sonra da Türkiye ile Suriye sınırını çizen ve Fransızların işgal ettikleri yerlerden çekilmesini öngören Ankara Antlaşması imzalandı.

Kurtuluş Savaşı'na ilişkin bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Askeri başarıları diplomatik başarılar izlemiştir.
B) Ulusal mücadelenin haklılığı Batılı devletler tarafından kabul edilmiştir.
C) TBMM ilk askeri başarısını Sovyetler Birliği'ne karşı kazanmıştır.
D) Anadolu'daki tüm işgaller sona ermiştir.

18. Mustafa Kemal hanai savastan sonra İsmet Paşa'ya cektidi telarafta "... Siz orada sadece düşmanı venmediniz. Türk milletinin makûs talihini de yendiniz" demiştir?

- A) I. İnönü Savaşı B) II. İnönü Savaşı
C) Sakarya Savaşı D) Ermenistan Savaşı

19. I. Moskova Antlaşması

II. Gümrü Antlaşması

III. Kars Antlaşması

IV. Ankara Antlaşması

Yukarıda verilen antlaşmalardan hangisinde doğu sınırimiz ile ilgili herhangi bir madde yoktur?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

20. Kurtuluş Savaşı'nda, Yunanlıların Ege Bölgesi'ndeki işgallerini sürekli genişletmesi, Kuvay-i Milliye birliklerinin Yunan güçleri karşısında etkisiz kalması **Gelişmelerinin aşağıdakilerden hangisini zorunlu hale getirdiği savunulabilir?**

A) İstanbul Hükümeti'nin desteğinin alınmasını
B) Düzenli ordunun kurulmasını
C) Bölgesel kurtuluş çabalarının güçlendirilmesini
D) İtilaf devletleriyle olan anlaşmazlıkların bitirilmesini

21. Milli Şairimiz **Mehmet Akif Ersoy** tarafından, **kahraman ordumuza ithaf edilerek yazılan ve Osman Zeki Üngör tarafından bestelenen 12 Mart 1921'de İstiklâl Marşı'nın kabul edilişi aşağıdaki savaşlardan hangisinden sonra olmuştur?**

- A) I. İnönü Muharebesi
B) II. İnönü Muharebesi
C) Eskişehir-Kütahya Muharebesi
D) Sakarya Savaşı

22. "En önemli ve verimli vazifelerimiz eğitim ve öğretim işleridir." diyen Mustafa Kemal'in, bu düşüncesinden hareketle aşağıdakilerden hangisi gerçekleştirilmiştir?

- A) Tekalifi milliye Emirleri yayınlanmıştır.
B) İstiklâl Marşı kabul edilmiştir.
C) Maarif Kongresi düzenlenmiştir.
D) Londra Konferansı düzenlenmiştir

23. Londra Konferansından sonra TBMM Hükümeti temsilcisi Bekir Sami Bey'in Fransız, İngiliz ve İtalyanlarla esir değişimi konusunda yaptığı antlaşmaları, TBMM Hükümeti'nin kabul etmeyişinin sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bekir Sami Bey'in antlaşma imzalamaya yetkisi olmaması
B) Türk milletinin savaşçı karakteri
C) Anlaşmaların ulusal bağımsızlığımıza ters düşmesi
D) Mustafa Kemal Paşa'nın savaş yanlısı olması.

24. İtilaf Devletleri, Birinci İnönü Muharebesi sonunda ilk defa TBMM'yi Londra Konferansı'na davet ettiler. Amaçları Sevr Antlaşması'nı küçük değişikliklerle Türk tarafına kabul ettirmekti. Mustafa Kemal, Londra Konferansı'nın bir sonuç vermeyeceğini ve Türk kurtuluşunu sağlamayacağını bildiği halde TBMM adına bir heyet gönderdi.

Mustafa Kemal, bu davranışı ile aşağıdakilerden hangisini amaçlamış olabilir?

- A) Osmanlı Hükümeti'nin yanında olduğunu göstermek
B) Türk ulusal davasını dünya kamuoyuna duyurmak
C) Anadolu'da isyanların çıkmasını önlemek
D) Batılı devletlerden ekonomik yardım alabilmek

25. İtilaf devletleri I. İnönü Zaferi'nden sonra ortaya çıkan durumu görüşmek için Londra'da bir konferans düzenlediler. Konferansa hem Osmanlı hükümetini hem de TBMM hükümetini davet ettiler.

Buna göre, İtilaf devletleri Londra Konferansı'na iki hükümeti birlikte davet etmekle aşağıdakilerden hangisini amaçlamışlardır?

- A) Türk tarafında ikilik çıkarmayı
B) Türk ordusunu desteklemeyi
C) Osmanlı devletine son vermeyi
D) TBMM'yi resmen tanıtmayı

ZEYNEP TOPAL

Ek 9. Açık Uçlu Soru Formu

Milli Bir Destan: Ya İstiklâl Ya Ölüm Ünitesi

*Aşağıda verilen açık uçlu sorular, işlenen konu ve derse ilişkin farkındalıklarınızı ölçmeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Sorulara içtenlikle cevap vermenizi rica ederim.

1. Sizce, belgesellerle işlenen dersler sizin için nasıl geçti?

2. Sizce, derste belgesel ya da kısa film kullanılması konuyu öğrenmenizi nasıl etkiledi?

3. İzlemiş olduğunuz belgesel ya da kısa filmlerde dikkatinizi en çok neler çekmiştir?

4. İzlemiş olduğunuz belgesel ya da kısa filmlerle neler öğrendiğinizi düşünüyorsunuz?

5. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde belgesel ya da kısa film kullanılması ile ilgili neler düşünüyorsunuz?

Ek 10. İzin Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 27/03/2020-E.18844

T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı :56314351-044/
Konu :Zeynep TOPAL TOKGÖZ
(Anketler)

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : KAYSERİ VALİLİĞİ İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ, 16/03/2020 tarihli ve 5566709 sayılı yazı.

Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğünün Enstitümüz öğrencisi (T.C. Kimlik No: 38332720570) Zeynep TOPAL TOKGÖZ'ün anket izni hakkındaki ilgi yazısı ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. İsa GÖKÇE
Rektör Yardımcısı

EK :
İlgi yazı ve ekleri

Tarih ve Sayı: 26/03/2020-8554

T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 94025929-605.02-E.5566709
Konu : Zeynep TOPAL TOKGÖZ'ün
Araştırma İzni

16.03.2020

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) 10/02/2020 tarih ve E.2357 sayılı yazınız.
b) Müdürlük Makamının 16/03/2020 tarih ve 5550103 sayılı oluru.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Zeynep TOPAL TOKGÖZ'ün Doç. Dr. Fatih YAZICI danışmanlığında "8. Sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi "Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm" Ünitesinde Belgesel Film Kullanımının Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi" konulu çalışmayı Müdürlüğümüz Develi İlçesine bağlı [REDACTED] Ortaokulunda veli izinleri alınması kaydıyla öğrenim gören öğrencilere yönelik yapmasında bir sakıncanın olmadığı Anket Değerlendirme Komisyonu tarafından tespit edilmiştir.

Her sayfası mühürlü çalışma evrakları ekte olup, eğitim-öğretimi aksatmadan okul müdürlüğünün gözetiminde ve sorumluluğunda 2019-2020 eğitim-öğretim yılı sonuna kadar yapılmasının uygun görüldüğü ile ilgili Müdürlük Makamından alınan 16/03/2020 tarih ve 5550103 sayılı Olur ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve bahse konu çalışma tamamlandıktan sonra bir ay içerisinde bir örneğinin Müdürlüğümüze gönderilmesi hususunda gereğini arz ederim.

Celalettin EKİNCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

EK: Müdürlük Oluru ve Anketler (7 Sayfa)

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı ile Aynıdır
16.03.2020
Kemal TAŞKIN
[Signature]

Gültepe Mahallesi Talas Bulvarı No:1/B Melikgazi / KAYSERİ
Elektronik Ağ: <http://kayseri.meb.gov.tr>
e-posta: arge38@meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin:
C. NALBANT (Şef)
Tel: (0352) 330 1125 (1092) Faks: (0352) 320 9503

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 7704-70ce-37d0-ac51-7989 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 94025929-605.02-E.5550103
Konu : Zeynep TOPAL TOKGÖZ'ün
Araştırma İzni

16.03.2020

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi: Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21/01/2020 tarih ve 1563890 sayılı (2020/2 Genelge) emirleri.

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Zeynep TOPAL TOKGÖZ'ün Doç. Dr. Fatih YAZICI danışmanlığında "8. Sınıf İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi "Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm" Ünitesinde Belgesel Film Kullanımının Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi" konulu "Belgesel Film İzletme ve Anket Çalışması" yapma talebi ile ilgili Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinin 10/02/2020 tarihli ve E.2357 sayılı yazısı ve ekleri ile mezkur yazı ekinde CD olarak bulunan ve linkleri verilen belgesellerin öğrencilere izletilmesinde bir sakınca olmadığına dair Develi İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 12.03.2020 tarih ve 5401607 sayılı yazısı ve ekleri ilişikte sunulmaktadır.

Söz konusu anket çalışmasının yapılmasında sakınca olmadığı yönünde Anket Değerlendirme komisyonu tarafından, mezkur yazı ekinde bulunan belgesellerin yukarıda bahsedilen konu ve derste izletilmesinde sakınca olmadığına dair sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından oluşturulan komisyon tarafından görüş bildirilmiştir. Çalışma evrakları (her sayfası mühürlü olarak) ilişikte sunulmakta olup, 2019-2020 eğitim-öğretim yılı sonuna kadar eğitim faaliyetlerini aksatmadan okul müdürlüğü'nün gözetiminde, Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Zeynep TOPAL TOKGÖZ tarafından, Develi İlçesi [redacted] Ortaokulunda veli izinleri alınması kaydıyla öğrenim gören öğrencilere yönelik mezkur anket çalışmasının yapılması ve yazı ekinde linkleri verilen belgesellerin izletilmesi Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Bahameddin KARAKÖSE
Şube Müdürü

EK: Yazı ve Ekleri (33 Sayfa)

OLUR
16.03.2020

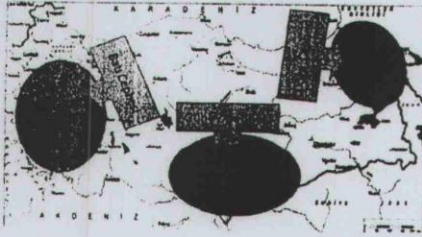
Celalettin EKİNCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

Gültepe Mahallesi Talas Bulvarı No:1/B Melikgazi / KAYSERİ
Elektronik Ağ: <http://kayseri.meb.gov.tr>
e-posta: arge38@meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin: C.BOYRAZ (V.H.K.İ.)
C. NALBANT (Şef)
Tel: (0352) 330 1125 (1092) Faks: (0352) 320 9503

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 13ef-9114-380c-af7a-eebe kodu ile teyit edilebilir.

Adı:	TC. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ YA İSTİKLAL YA ÖLÜM ÜNİTESİ DEĞERLENDİRME TESTİ
Soyadı:	
Sınıf: No:	

1. Yukarıdaki haritada Kurtuluş savaşında mücadele edilen işgal devletleri hangi seçenekte doğru olarak eşleştirilmiştir?

Batı Cephesi	Güney Cephesi	Doğu Cephesi
A) Yunanlar	Ermeniler	Fransızlar
B) İtalyanlar	İngilizler	Ermeniler
C) İtalyanlar	Fransızlar	İngilizler
D) Yunanlar	Ermeniler Fransızlar	Ermeniler

2. Gümrü Antlaşması ile

- * Kars, Ardahan ve Sarıkamış Türkiye'ye bırakıldı.
 - * Ermeniler, Doğu Anadolu'daki toprak taleplerinden vazgeçtiler.
 - * Ermenistan, TBMM'yi tanıdı.
- Buna göre, Gümrü Antlaşması için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) TBMM diplomatik bir başarı kazanmıştır.
- B) Ermeni Devleti ortadan kalkmıştır.
- C) İşgal altındaki toprakların bir kısmı kurtarılmıştır.
- D) Ermeni sorunu büyük ölçüde çözülmüştür.

3. Milli Mücadele döneminde halkın göstermiş olduğu üstün başarılarından dolayı bazı illerimize ünvanlar verilmiştir.

Aşağıdaki illerimizden hangisine unvan verilmemiştir?

- A) Antep
- B) Urfa
- C) Adana
- D) Maraş

'Sevgili Kardeşim! Şark Harekatı bizi ve davamızı ihya etti. O kadar sıkılmış idik, o kadar daralmış idik ki nefes alacak bir korunağa ihtiyacımız vardı. Allah'ın yardımıyla bunu büyük bir zaferle sen başardın. Sen milletimize daha büyük hizmetler edeceksin. Allah seni milletimize bağışlasın.'

4. İsmet Paşa (İnönü) yukarıdaki mektubu hangi komutana yazmış ve hangi Cephe'ye göndermiştir?

Cephe

Komutan

A) Batı Cephesi	Kazım Karabekir
B) Doğu Cephesi	Rauf Orbay
C) Güney Cephesi	Ali Saip Bey
D) Doğu Cephesi	Kazım Karabekir

5. Kurtuluş Savaşı'nda üstün başarılar gösteren kahramanlarımız vardır. Aşağıdakilerden hangisi Antep ve çevresini Fransızlara karşı savuna kahramanımızdır?

A) Sütçü İmam	B) Şahin Bey
C) Şerife Bacı	D) Kara Mehmet

**Amaçları
Anadolu'nun
doğusu ve
güneyinde Ermeni
Devleti kurmaktır.**

6. Ermeniler bu iddialarından hangi anlaşma ile ilk kez vazgeçmişlerdir?

- A) Ankara
- B) Moskova
- C) Gümrü
- D) Mudanya

7. Aşağıda verilen Kuva-yı Milliye liderleri ve bulundukları il eşleştirmesi tablosunda hangisi doğru olarak verilmiştir?

İl	Lider
A) Maraş	Şahin Bey
B) Urfa	Sütçü İmam
C) Antep	Sütçü İmam
D) Urfa	Ali Saip Bey

"Fransızlar Antep'e girince Antep halkının teşkilat kurmasına ve direnmesine yönelik tedbirler almaya çalıştı. Kilis - Antep yolu üzerinde Fransız kuvvetlerini bozguna..."

8. Buna göre Şahin Bey ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Azınlıklara karşı mücadele ettiği
- B) Teslimiyetçi politikalar izlediği
- C) Emrinde düzenli ordu birliklerinin olduğu
- D) Fransızlara karşı başarı kazandığı

9. İtalya ve Fransa'nın işgal bölgelerinden askerlerini çekmeye başladığı ve kesin olarak çektiği savaşlar aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) I. İnönü - II. İnönü savaşı
- B) I. İnönü - Sakarya savaşı
- C) II. İnönü - Sakarya savaşı
- D) Sakarya - Büyük Taarruz

10. Maraş ve Suriye'den getirdikleri Ermenileri örgütleyip Türklere saldırılar düzenleyen Fransızlara karşı, vatansever Güneydoğu halkı silahlı direnişe geçmiş ve şehirlerini savunmuşlardır. Türk halkının direnişi karşısında başarılı olamayan Fransızlar önce Maraş'tan daha sonra da Urfa'dan çekilmek zorunda kalmışlardır. Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Halkın bağımsızlığı için mücadele ettiğine
- B) İstanbul Hükümetinin görevini yapmadığına
- C) Halkın topraklarını başarıyla savunduğuna
- D) Anadolu'nun tamamen düşmandan kurtarıldığına

Bizler Antep - Maraş ve Urfa'yı düşman işgalinden kurtarıp Güney Cephesi'ndeki savaşın sona ermesini sağladık ve Batı'daki kardeşlerimize yardıma koştuk.

11. Güney Cephesi'nin kapanmasını sağlayan antlaşma ve antlaşmaya imza atan devlet aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Rusya - Moskova Antlaşması
- B) Ermenistan - Gümrü Antlaşması
- C) Fransa - Ankara Antlaşması
- D) İngiltere - Mudanya Antlaşması

12. Yukarıdaki şemada özellikleri verilen cephe aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Batı Cephesi B) Güney Cephesi
C) Doğu Cephesi D) Suriye Cephesi

Fransızların güney bölgelerini işgali üzerine Maraş halkı ile birlikte işgale karşı direniş hareketi başlattık. Bölgemizde düzenli askeri birlik olmadığı için Maraş'ı Kuva-yı Milliye birlikleri ile savunduk. Bu yüzden ilimize Kahraman unvanı verildi.

13. Sütçü İmam'ın konuşmasında aşağıdaki hangi sorunun cevabına ulaşılmaz?

- A) Güney bölgesinde Kuva-yı Milliye'nin amacı nedir?
B) Maraş'a kahraman unvanının verilmesinin sebebi nedir?
C) Düzenli ordunun kurulmasına Maraş halkının tepkisi nasıl olmuştur?
D) Maraş hangi devlet tarafından işgal edilmiştir?

14. Milli Mücadelede birden fazla cephede savaşılmıştır.

Aşağıdaki cephelerin hangisinde Yunanlılara karşı mücadele edilmiştir?

- A) Doğu Cephesi
B) Batı Cephesi
C) Güney Cephesi
D) Kuzey Cephesi

15. TBMM Hükümeti'ni ilk tanıyan Avrupa devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rusya
B) İtalya
C) Fransa
D) İngiltere

16. I. İnönü Savaşı sonunda;

I. İtilaf Devletleri, TBMM'yi Londra Konferansı'na davet etmişlerdir.

II. Türk halkının düzenli orduya güveni artmış, askere alım işlemleri hızlanmıştır.

III. Sovyet Rusya ile diplomatik görüşmeler başlamış ve Moskova Antlaşması imzalanmıştır.

Bu gelişmelerden hangisi ya da hangileri TBMM'nin dış politikadaki etkinliğinin arttığını gösterir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve III D) I, II ve III

17. Birinci İnönü Muharebesi sonunda Sovyetler Birliği ile TBMM arasında sınırları belirleyen ve dostane ilişkiler kuran bir antlaşma imzalandı. Sakarya zaferinden sonra da Türkiye ile Suriye sınırını çizen ve Fransızların işgal ettikleri yerlerden çekilmesini öngören Ankara Antlaşması imzalandı. Kurtuluş Savaşı'na ilişkin bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Askeri başarıları diplomatik başarılar izlemiştir.
B) Ulusal mücadelenin haklılığı Batılı devletler tarafından kabul edilmiştir.
C) TBMM ilk askeri başarısını Sovyetler Birliği'ne karşı kazanmıştır.
D) Anadolu'daki tüm işgaller sona ermiştir.

18. Mustafa Kemal hanai savastan sonra İsmet Paşa'ya cektii telarapta "... Siz orada sadece düşmanı venmediniz. Türk milletinin makûs talihini de yendiniz" demiştir?

- A) I. İnönü Savaşı B) II. İnönü Savaşı
C) Sakarya Savaşı D) Ermenistan Savaşı

19. I. Moskova Antlaşması

II. Gümrü Antlaşması

III. Kars Antlaşması

IV. Ankara Antlaşması

Yukarıda verilen antlaşmalardan hangisinde doğu sınırlarımız ile ilgili herhangi bir madde yoktur?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

20. Kurtuluş Savaşı'nda, Yunanlıların Ege Bölgesi'ndeki işgallerini sürekli genişletmesi, Kuvay-i Milliye birliklerinin Yunan güçleri karşısında etkisiz kalması Gelişmelerinin aşağıdakilerden hangisini zorunlu hale getirdiği savunulabilir?

A) İstanbul Hükümeti'nin desteğinin alınmasını
B) Düzenli ordunun kurulmasını
C) Bölgesel kurtuluş çabalarının güçlendirilmesini
D) İtilaf devletleriyle olan anlaşmazlıkların bitirilmesini

21. Milli Şairimiz Mehmet Akif Ersoy tarafından, kahraman ordumuza ithaf edilerek yazılan ve Osman Zeki Üngör tarafından bestelenen 12 Mart 1921'de İstiklâl Marşı'nın kabul edilişi aşağıdaki savaşlardan hangisinden sonra olmuştur?

- A) I. İnönü Muharebesi
B) II. İnönü Muharebesi
C) Eskişehir-Kütahya Muharebesi
D) Sakarya Savaşı

22. "En önemli ve verimli vazifelerimiz eğitim ve öğretim işleridir." diyen Mustafa Kemal'in, bu düşüncesinden hareketle aşağıdakilerden hangisi gerçekleştirilmiştir?

- A) Teklifli milliye Emirleri yayınlanmıştır.
B) İstiklal Marşı kabul edilmiştir.
C) Maarif Kongresi düzenlenmiştir.
D) Londra Konferansı düzenlenmiştir

23. Londra Konferansından sonra TBMM Hükümeti temsilcisi Bekir Sami Bey'in Fransız, İngiliz ve İtalyanlarla esir değişimi konusunda yaptığı antlaşmaları, TBMM Hükümeti'nin kabul etmeyişinin sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bekir Sami Bey'in antlaşma imzalamaya yetkisi olmaması
B) Türk milletinin savaşçı karakteri
C) Anlaşmaların ulusal bağımsızlığımıza ters düşmesi
D) Mustafa Kemal Paşa'nın savaş yanlısı olması.

24. İtilaf Devletleri, Birinci İnönü Muharebesi sonunda ilk defa TBMM'yi Londra Konferansı'na davet ettiler. Amaçları Sevr Antlaşması'nı küçük değişikliklerle Türk tarafına kabul ettirmektir. Mustafa Kemal, Londra Konferansı'nın bir sonuç vermeyeceğini ve Türk kurtuluşunu sağlamayacağını bildiği halde TBMM adına bir heyet gönderdi.

Mustafa Kemal, bu davranışı ile aşağıdakilerden hangisini amaçlamış olabilir?

- A) Osmanlı Hükümeti'nin yanında olduğunu göstermek
B) Türk ulusal davasını dünya kamuoyuna duyurmak
C) Anadolu'da isyanların çıkmasını önlemek
D) Batılı devletlerden ekonomik yardım alabilmek

25. İtilaf devletleri I. İnönü Zaferi'nden sonra ortaya çıkan durumu görüşmek için Londra'da bir konferans düzenlediler. Konferansa hem Osmanlı hükümetini hem de TBMM hükümetini davet ettiler.

Buna göre, İtilaf devletleri Londra Konferansı'na iki hükümeti birlikte davet etmekle aşağıdakilerden hangisini amaçlamışlardır?

- A) Türk tarafında ikilik çıkarmayı
B) Türk ordusunu desteklemeyi
C) Osmanlı devletine son vermeyi
D) TBMM'yi resmen tanıtmayı

ZEYNEP TOPAL

Aşağıda verilen açık uçlu sorular, işlenen konu ve derse ilişkin farkındalıklarınızı ölçmeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Sorulara içtenlikle cevap vermenizi rica ederim.

Zeynep TOPAL

1. Belgesellerle işlenen dersler sizin için nasıl geçti?

2. Sizce, derste belgesel ya da kısa film kullanılması konuyu öğrenmenizi nasıl etkiledi?

3. İzlemiş olduğunuz belgesel ya da kısa filmlerde dikkatinizi en çok neler çekmiştir?

4. İzlemiş olduğunuz belgesel ya da kısa filmlerle neler öğrendiğinizi düşünüyorsunuz?

5. İnkılâp Tarihi derslerinde belgesel ya da kısa film kullanılması ile ilgili neler düşünüyorsunuz?

Araştırmada Uygulanacak Belgesellere Ait Bağlantılar

<https://www.youtube.com/watch?v=AP3jEb07czE> (Taha AKYOL 1919-1920 Kurtuluş Savaşı Belgeseli)

<https://www.youtube.com/watch?v=6E-GDLPyAzU> (Batı Cephesi)

<https://www.youtube.com/watch?v=TzZec7cSE8o&t=16s> (Kurtuluş Savaşı'nda Türk Milletinin Seferberliği)

https://www.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.518/index.html#/main/viewList?favouriteListID=31ef6e0e89dab116dbe53b3059c12fd9&resourceID=e956cc798341a8b10bdb09cca08e26f1&resourceTypeID=3&backID=86fcdc46-c426-2105-589e-85a67e4e9105&loc=8&locID=31ef6e0e89dab116dbe53b3059c12fd9 (Urfa Savunması EBA)

https://www.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.518/index.html#/main/viewList?favouriteListID=31ef6e0e89dab116dbe53b3059c12fd9&resourceID=b916d734b784bdc5fef996b1dfec825f&resourceTypeID=3&backID=86fcdc46-c426-2105-589e-85a67e4e9105&loc=8&locID=31ef6e0e89dab116dbe53b3059c12fd9 (Antep Savunması EBA)

https://www.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.518/index.html#/main/viewList?favouriteListID=31ef6e0e89dab116dbe53b3059c12fd9&resourceID=e9eb3b2065afe2d292000e2c8b1b4ab0&resourceTypeID=3&backID=86fcdc46-c426-2105-589e-85a67e4e9105&loc=8&locID=31ef6e0e89dab116dbe53b3059c12fd9 (İstiklâl Marşımızın Yazılma Sürecinde Yaşananlar EBA)

https://www.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.518/index.html#/main/curriculumResource?resourceID=207a786d2f2a8f36c2d8d269af484fc7&resourceTypeID=3&loc=-1 (2. İnönü Savaşı EBA)

https://www.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.518/index.html#/main/viewList?favouriteListID=31ef6e0e89dab116dbe53b3059c12fd9&resourceID=849d525e5c754fe64ab9175acf702db4&resourceTypeID=3&backID=86fcdc46-c426-2105-589e-85a67e4e9105&loc=8&locID=31ef6e0e89dab116dbe53b3059c12fd9 (Kütahya- Eskişehir Muharebeleri EBA)

https://www.eba.gov.tr/ders/proxy/VCollabPlayer_v0.0.518/index.html#/main/viewList?favouriteListID=31ef6e0e89dab116dbe53b3059c12fd9&resourceID=e8f3a13c6c1f193d06c55e385ffd3a48&resourceTypeID=3&backID=86fcdc46-c426-2105-589e-85a67e4e9105&loc=8&locID=31ef6e0e89dab116dbe53b3059c12fd9 (Maarif Kongresi EBA)

